

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

М.Ю. Григорак

МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА

Навчально-методичний комплекс з дисципліни

*Рекомендовано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
як навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра
за спеціальністю 073 «Менеджмент»
Освітня програма «Менеджмент міжнародного бізнесу»*

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського
2025

Міжнародна логістика: навчально-методичний комплекс з дисципліни [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (магістерського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: М.Ю.Григорак. Електронні текстові дані (1 файл: 10,4 Мбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 199 с.

Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол №3 від 9.01.2025 р.) за поданням Вченої ради факультету менеджменту та маркетингу (протокол 6 від 27.12.2024 р.)

Електронне мережне навчальне видання

МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА

Навчально-методичний комплекс з дисципліни

Укладач:	<i>Григорак Марія Юріївна, доктор екон.наук, доцент</i>
Відповідальний редактор:	
Рецензенти:	<i>доцент, к.е.н доцент кафедри міжнародної економіки Тетяна Валеріївна Іванова</i>

У навчально-методичному комплексі представлено методичні рекомендації до підготовки здобувачів вищої освіти до практичних занять та організації їх самостійної роботи з дисципліни «Міжнародна логістика», що спрямовані на досягнення, визначених робочою навчальною програмою дисципліни, програмних результатів навчання, підвищення якості та системності сприйняття здобувачами навчального матеріалу з міжнародної логістики та формування у здобувачів відповідних загальних і професійних компетенцій. Навчально-методичний комплекс за структурою а змістом відповідає програмі навчальної дисципліни «Міжнародна логістика». Призначений для студентів економічних та управлінських спеціальностей закладів вищої освіти.

© М.Ю.Григорак,

© КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ	6
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ.....	11
Тема 1. Теоретичні основи міжнародної логістики.....	11
Тема 2. Концепції міжнародної логістики.....	
Тема 3. Логістика як фактор впливу на ефективність міжнародного бізнесу	38
Тема 4. Логістична інфраструктура міжнародного бізнесу	49
Тема 5. Логістичне посередництво та світовий ринок логістичних послуг.....	61
Тема 6. Стратегії управління логістичними процесами в глобальних ланцюгах постачання.....	71
Тема 7. Митні процедури та їх вплив на логістичні процеси.....	83
Тема 8. Транспорт в системі міжнародного бізнесу та оптимізація способів доставки товарів	91
Тема 9. Пакування, маркування та стандартизація вантажних одиниць у міжнародних ланцюгах постачання	108
Тема 10. Документальний супровід міжнародних перевезень та документообіг у міжнародному бізнесі	119
Тема 11. Транспортні тарифи та їх вплив на формування сукупної вартості доставки товарів	129
Тема 12. Безпека міжнародних ланцюгів постачання та управління логістичними ризиками.....	142
Тема 13. Міжнародні логістичні центри і хаби та їх роль в міжнародному бізнесі	156
Тема 14. Інформаційні технології у міжнародній логістиці	165
Тема 15. Принципи, сталі практики та технології зеленої логістики та зелених ланцюгів постачання.....	175
Тема 16. Концептуальні засади Єврологістики	185
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	197

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Міжнародна логістика» спрямована на ознайомлення студентів із термінологічним апаратом, принципами та задачами міжнародної логістики, її роллю у міжнародному бізнесі, а також ознайомлення студентів з ключовими логістичними концепціями і технологіями, що ефективність управління міжнародними ланцюгами постачання та розвиток глобальної логістичної мережі.

Метою вивчення дисципліни «Міжнародна логістика» є ознайомлення студентів з основними завданнями і змістом міжнародної логістики, літературою з питань теорії та практики логістичного забезпечення міжнародного бізнесу, формування у студентів систему теоретичних знань та практичних навичок у сфері реалізації логістичної діяльності на міжнародному рівні та ефективного управління логістичними операціями в сфері міжнародного бізнесу, уміння приймати обґрунтовані логістичні рішення в умовах невизначеності та глобальних ризиків.

Вивчення дисципліни дасть студенту:

знання теорії, методів і функцій міжнародної логістики, трендів її розвитку та специфіки логістичних операцій і процедур в контексті міжнародного бізнесу;

знання закономірностей формування міжнародних транспортно-логістичних систем, транспортних коридорів та глобальних ланцюгів/мереж постачання,

знання міжнародних стандартів документообігу та документального супроводу логістичних бізнес-процесів у міжнародних ланцюгах постачання,

розуміння структури та учасників міжнародного ринку логістичних послуг, переваг та недоліків логістичного аутсорсингу, критеріїв вибору логістичних посередників та особливостей між організаційної взаємодії з ними в міжнародних ланцюгах постачання,

здатність аналізувати концептуальні основи та визначати основні категорії міжнародної логістики із застосуванням сучасного інструментарію операційного менеджменту, володіти базовою термінологією;

вміння приймати ефективні рішення в процесі здійснення міжнародної логістичної діяльності з урахуванням норм і обмежень міжнародних та національних нормативно-правових документів,

вміння обирати ефективну стратегію управління логістичними процесами на міжнародному рівні та приймати оперативні рішення щодо організації міжнародного товарного руху в умовах ризику та ринкової невизначеності (транспортними, складськими тощо),

уміння оцінювати ефективність міжнародної логістичної діяльності та оптимізувати логістичні процеси з точки зору мінімізації доданої вартості товарів та підвищення якості обслуговування споживачів,

формування навичок спілкування з представниками різних культур, уміння використовувати сучасні інформаційні технології для міжнародного інформаційного обміну між учасниками міжнародних ланцюгів постачання з урахуванням особливостей міжнародного логістичного співробітництва.

Викладення курсу зорієнтоване на формування у студентів таких **компетентностей:**

ЗК 14 Здатність працювати у міжнародному контексті

ФК 4 Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

ФК 5 Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

ФК 20 Здатність організовувати міжнародні перевезення підприємства.

Завдання курсу реалізуються через досягнення наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 3 Демонструвати знання теорії, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства, у тому числі підходів до управління промисловими підприємствами.

ПРН 7 Виявляти навички організаційного проєктування.

ПРН 8 Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9 Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10 Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 13 Спілкуватися в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами, в тому числі використовувати спеціальну термінологію управління та адміністрування промислових підприємств.

ПРН 17 Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

ПРН 21 Здатність організовувати міжнародні перевезення підприємства.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Навчально-тематичний план дисципліни передбачає вивчення таких тем та наступний розподіл їх за видами занять:

Тиждень навчання	Назва розділів, тем	Розподіл годин				Опис занять	Контрольні заходи
		Л	П	С	Σ		
1	Тема 1. Теоретичні основи міжнародної логістики.	2	2	2	6	Л. Теоретичні основи міжнародної логістики. Термінологія та принципи міжнародної логістики.	Опитування, Виконання ситуаційних завдань
						П. Предметі зміст курсу «Міжнародна логістика». Особливості логістичних операцій в імпорتنих, експортних та транзитних ланцюгах постачання.	
2	Тема 2. Концепції	2	2	2	6	Л. Концепції міжнародної логістики та їх вплив на управління міжнародними ланцюгами постачання.	Опитування, Виконання

	міжнародно ї логістики.					П. Швидкість, ощадність, гнучкість та стійкість в міжнародній логістиці.	ситуаційних завдань
3	Тема 3. Логістика як фактор впливу на ефективність міжнародно го бізнесу.	2	2	2	6	Л. Вплив логістичних операцій на формування доданої вартості товарів у міжнародному бізнесі. Логістичні витрати, їх сутність та конфліктність, шляхи оптимізації у міжнародному бізнесі. П. Методи оптимізації логістичних витрат у сукупній вартості товарів.	Опитування, Виконання ситуаційних та аналітичних завдань
4-5	Тема 4. Логістична інфраструкт ура міжнародно го бізнесу.	4	4	4	12	Л.1. Сутність та класифікація логістичної інфраструктури міжнародного бізнесу. Л.2. Характеристика транспортної та складської інфраструктури. Транспортні коридори та логістичні мережі. П.1. Якість логістичної інфраструктури як індикатор розвитку міжнародної транспортно-логістичної системи. П.2. Вплив інфраструктури на якість логістичних процесів та швидкість процедур.	Опитування, Виконання ситуаційних і аналітичних завдань, проведення міні- досліджень міжнародної логістичної інфраструктури
6	Тема 5. Логістичне посередниц тво та світовий ринок логістичних послуг.	2	2	2	6	Л. Логістичне посередництво та світовий ринок логістичних послуг. Розуміння глобального логістичного середовища. П. Порівняльний аналіз логістичних посередників та їх ролі у міжнародному бізнесі	Опитування, проведення дебатів щодо переваг та недоліків логістичного аутсорсингу.
7-8	Тема 6. Стратегії управління логістични ми процесами в міжнародни х ланцюгах постачання	4	4	4	12	Л. Стратегічні пріоритети міжнародних ланцюгів постачання. Логістичні стратегії та стратегії управління міжнародними ланцюгами постачання, ключові компоненти. Л.2. Характеристика типових логістичних стратегій та їх порівняльний аналіз.	Опитування, Виконання ситуаційних і аналітичних завдань, презентація результатів командних міні- досліджень.

						П. 1. Стратегічні рішення в міжнародній логістиці та їх обґрунтування. П.2. Порівняльний аналіз логістичних стратегій провідних компаній світу.	
9	Тема 7. Митні процедури та їх вплив на логістичні процеси.	2	1	2	5	Л. Роль митниць у міжнародній логістиці. Митні процедури та їх вплив на логістичні процеси. Тренд на спрощення процедур міжнародної торгівлі. Співпраця з митними органами П. Практичні аспекти використання правил Інкотермс у міжнародній логістиці.	Опитування, Виконання ситуаційних завдань
9	МКР_1		1	4	5	Передбачає теоретичні, тестові та аналітичні завдання	Оцінювання тестування та аналітичного завдання
10	Тема 8. Транспорт в системі міжнародного бізнесу та оптимізація способів доставки товарів.	2	2	2	6	Л. Транспорт в системі міжнародного бізнесу. Доставка товарів «від дверей до дверей». Інтермодальні перевезення та контейнеризація. П. Практичні аспекти організації міжнародних перевезень за участю різних видів транспорту. Критерії та методи вибору способів доставки товарів.	Опитування, Виконання ситуаційних та аналітичних завдань
11	Тема 9. Пакування, маркування та стандартизація вантажних одиниць у міжнародних ланцюгах постачання.	2	2	2	6	Л. Роль пакування та маркування у міжнародній логістиці. Транспортна тара та її стандарти. Об'єднання вантажних одиниць. Особливості перевезень FCL та LCL. П. Порівняльний аналіз ефективності використання різних типів пакування товарів. Практичні аспекти використання маркування вантажних одиниць. Об'єднання вантажних одиниць	Опитування, Виконання ситуаційних та аналітичних завдань
12	Тема 10. Документальний супровід	2	2	2	6	Л. Документальний супровід міжнародного руху товарів та документообіг. Паперові та електронні форми документів.	Опитування, Виконання ситуаційних та

	міжнародних перевезень та документообіг у міжнародному бізнесі.					Електронний фрахт та електронний документообіг.	аналітичних завдань
						П.2. Типи та характеристика транспортних документів різних видів транспорту. Документальне оформлення мультимодальних та інтермодальних перевезень.	
13	Тема 11. Транспортні тарифи та їх вплив на формування сукупної вартості доставки товарів	2	2	2	6	Л. 1. Принципи тарифної політики на різних видах транспорту. Принципи та форми розрахунку сукупної вартості перевезень. П. Розрахунок сукупної вартості доставки товарів за участю різних видів транспорту. Пошук оптимальних рішень в організації доставки вантажів з використанням електронних калькуляторів.	Опитування, Виконання ситуаційних і аналітичних завдань, проведення міні-досліджень
14	Тема 12. Безпека міжнародних ланцюгів постачання та управління логістичними ризиками.	2	2	2	6	Л. Безпека міжнародних ланцюгів постачання, ідентифікація та страхування ризиків при міжнародних перевезеннях П. Стандарти безпеки міжнародних ланцюгів постачання, страхування ризиків та відповідальності логістичних посередників	Опитування, Виконання ситуаційних та аналітичних завдань
15	Тема 13. Міжнародні логістичні хаби та їх роль в міжнародному бізнесі	2	2	2	6	Л. Класифікація логістичних центрів, парків та хабів та їх роль в обслуговуванні глобальних товарних потоків. Особливості складських операцій. П. Глобальні та регіональні фактори розміщення логістичних центрів парків та хабів в різних регіонах світу.	Опитування, Виконання ситуаційних завдань
16	Тема 14. Інформаційні технології у міжнародній логістиці.	2	2	2	6	Л. Тренди автоматизації та цифровизації логістичних процесів міжнародних ланцюгів постачання. Сучасні технології ідентифікації та відстежування руху вантажів і транспортних засобів.	Опитування, Виконання ситуаційних та аналітичних завдань

						П. Організація моніторингу товарного руху в міжнародній логістиці. Порівняльний аналіз систем моніторингу та відстежування в режимі реального часу.	
17	Тема 15. Принципи, сталі практики та технології зеленої логістики в міжнародних ланцюгах постачання.	2	2	2	6	Л. Вимоги до зменшення шкідливого впливу міжнародної логістики на довкілля. Принципи, сталі практики та технології зеленої логістики та зелених ланцюгів постачання.	Опитування, Виконання ситуаційних і аналітичних завдань
						П. Порівняльний аналіз зелених рішень і зелених технологій в міжнародній логістиці. Аналіз кращого досвіду провідних логістичних компаній.	
18	Тема 16. Концептуальні засади Єврологістики	2		4	6	Л. Сутність, концепції та пріоритети Єврологістики.	Опитування, Виконання ситуаційних завдань
						П. Вплив євроінтеграції на розвиток експортних, імпорتنих та транзитних ланцюгів постачання в Україні	
18	МКР_2		2	6	8	Передбачає теоретичні, тестові та аналітичні завдання	Оцінювання тестування та аналітичного завдання
	Всього	36	36	48	120		

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні основи міжнародної логістики.

План теми:

1. Роль логістики в міжнародному бізнесі.
2. Визначення міжнародної логістики, зв'язок з загальною теорією логістики.
3. Вплив глобалізації на розвиток міжнародних ланцюгів постачання та теорії міжнародної логістики.
4. Основні характеристики та критерії ефективності міжнародної логістики.

Короткий зміст

Актуальність вивчення теоретичних основ міжнародної логістики зумовлена посиленням ролі логістики як ключового фактора конкурентоспроможності компаній на світовому ринку, що обумовлено стрімким розвитком міжнародної торгівлі та глобалізацією економічних процесів. Українські підприємства стикаються з необхідністю ефективного управління експортними ланцюгами постачання, які охоплюють різні країни та континенти, що створює потребу в глибокому розумінні логістичних процесів і їхньої інтеграції в міжнародне середовище.

Теоретичні основи міжнародної логістики дозволяють сформулювати базові знання про принципи, концепції та інструменти управління логістичними процесами на міжнародному рівні. Вивчення цієї теми є важливим для підготовки фахівців, які здатні вирішувати завдання оптимізації транспортування, зберігання, митного оформлення, координації між партнерами та дотримання міжнародних стандартів. У сучасних умовах, коли підвищуються вимоги до екологічності, швидкості та якості логістичних послуг, глибоке розуміння теоретичних основ міжнародної логістики стає невід'ємним елементом професійної компетенції.

Слід зазначити, що теорія міжнародної логістики є складовою загальної теорії логістики, інтегрує та розвиває її основні положення, адаптуючи їх до умов глобалізованого середовища. Загальна теорія логістики охоплює фундаментальні принципи управління матеріальними потоками, інформацією, фінансами, послугами та іншими ресурсами в рамках єдиного ланцюга постачання. Міжнародна логістика базується на цих принципах, але розширює їх через врахування специфіки міжнародного бізнесу: міжнародних та національних

правових норм, митного регулювання, міжкультурних відмінностей, географічних і політичних чинників.

Загальна теорія логістики формує основу для розуміння процесів оптимізації витрат, забезпечення синхронізації потоків і досягнення максимальної ефективності, тоді як теорія міжнародної логістики зосереджена на практичній реалізації цих принципів у складному міжнародному середовищі. Зв'язок між ними проявляється також у використанні загальних підходів до моделювання логістичних систем, управління запасами, транспортування та організації постачання, але з урахуванням специфіки міжнародного ринку. Таким чином, міжнародна логістика конкретизує загальну теорію, додаючи до неї елементи, які враховують глобальні економічні, культурні та політичні виклики.

Міжнародна логістика тісно пов'язана з управлінням ланцюгами постачання, оскільки обидві сфери спрямовані на забезпечення ефективного переміщення товарів, інформації та фінансових ресурсів між учасниками процесу. Управління ланцюгами постачання охоплює комплексне планування, організацію, контроль і координацію всіх елементів ланцюга постачання - від постачальників сировини до кінцевих споживачів. У контексті міжнародної логістики ці процеси ускладнюються через розширення ланцюгів постачання за межі національних кордонів, що вимагає врахування митних процедур, міжнародних транспортних маршрутів, валютних ризиків, різних правових та культурних особливостей. Структура міжнародного ланцюга постачання включає основні елементи, що забезпечують рух товарів і інформації між країнами: постачальників, виробників, логістичних посередників, транспортні мережі, митні органи, роздрібні мережі та онлайн-платформи та ін. Ключовою є координація всіх учасників через інформаційні технології, яка забезпечує прозорість, ефективність і швидкість процесів у міжнародному ланцюгу постачання. Міжнародна логістика фокусується на ефективному управлінні матеріальними та інформаційними потоками в глобальному масштабі, забезпечуючи їхню інтеграцію в єдиний ланцюг постачання. Вона сприяє вирішенню таких завдань, як вибір оптимальних транспортних маршрутів, дотримання міжнародних стандартів, зниження логістичних витрат та забезпечення своєчасності доставки. Управління ланцюгами постачання, у свою чергу, надає стратегічну основу для організації цих процесів, встановлення довгострокових партнерств і застосування інноваційних технологій, що дозволяють підвищувати ефективність глобальних ланцюгів постачання.

Зв'язок міжнародної та глобальної логістики. Міжнародна логістика та глобальна логістика є взаємопов'язаними поняттями, проте мають різні акценти

та масштаби. Міжнародна логістика зосереджується на управлінні потоками товарів, інформації та фінансів між двома або більше країнами. Вона охоплює питання транспортування, митного оформлення, дотримання міжнародних торгових правил, а також оптимізації логістичних процесів у рамках окремих міжнародних угод або регіональних економічних просторів. Глобальна логістика, у свою чергу, має ширший масштаб і стосується управління логістичними потоками в глобальному середовищі, охоплюючи як міжнародні, так і внутрішні аспекти логістичних процесів. Вона інтегрує діяльність, що відбувається у різних країнах, в єдиний ланцюг постачання, забезпечуючи його синхронізацію і координацію. Глобальна логістика враховує різноманітність умов ведення бізнесу в різних регіонах світу, управління географічно розподіленими складами, адаптацію до глобальних трендів, таких як цифровізація, сталий розвиток та автоматизація. Зв'язок між міжнародною та глобальною логістикою полягає в тому, що міжнародна логістика є складовою глобальної, виконуючи її завдання на рівні міждержавної взаємодії. У свою чергу, глобальна логістика формує загальну стратегію управління потоками в масштабі всієї планети, тоді як міжнародна зосереджена на практичній реалізації цих стратегій в конкретних міждержавних процесах. Таким чином, міжнародна логістика виступає ключовим елементом глобальної логістики, забезпечуючи її функціонування в умовах міжнародної торгівлі.

Отже **міжнародну логістику** можна визначити як комплексну систему управління потоком товарів, послуг, інформації та фінансових ресурсів через національні кордони з метою забезпечення ефективного та своєчасного задоволення потреб споживачів. Вона включає планування, реалізацію та контроль всіх логістичних процесів, пов'язаних з міжнародною торгівлею, такими як транспортування, зберігання, обробка вантажів, митне оформлення, управління запасами та координація між різними учасниками ланцюга постачання.

Основні характеристики міжнародної логістики:

- ✓ Міжкраїновий або глобальний масштаб: логістичні операції охоплюють кілька країн та/або континентів, що вимагає врахування різноманітних економічних, культурних, правових та географічних умов.
- ✓ Комплексність: включає численні процеси та взаємодії між різними видами транспорту, митними органами, постачальниками, виробниками та кінцевими споживачами.
- ✓ Динамічність: постійні зміни в міжнародному середовищі, такі як коливання валютних курсів, зміни в міжнародних договорах, технологічні інновації та екологічні вимоги, впливають на логістичні процеси.

✓ Інтеграція: необхідність синхронізації різних логістичних функцій та процесів для забезпечення безперебійного потоку товарів і інформації між країнами.

Основні функції міжнародної логістики та операції:

1. Закупівлі та постачання: процес вибору постачальників на міжнародному ринку, укладання контрактів, узгодження умов поставок, контроль за виконанням замовлень. Важливо враховувати митні обмеження, особливості інкотермс та законодавство країн-учасників.

2. Міжнародне транспортування: вибір оптимальних видів транспорту (морський, повітряний, автомобільний чи залізничний), маршрутизація вантажів, організація мультимодальних перевезень, страхування вантажів та забезпечення їх безпеки під час транспортування.

3. Митне оформлення: підготовка товарів до перетину кордону, включаючи оформлення митних декларацій, сертифікатів походження, перевірку відповідності товарів міжнародним стандартам, розрахунок та сплату митних платежів.

4. Управління складськими операціями: організація зберігання товарів у розподільчих центрах та складах, включаючи транзитні склади, з урахуванням умов зберігання, оптимізації використання складських площ і управління запасами в міжнародному масштабі.

5. Інформаційний супровід: координація інформаційних потоків між учасниками ланцюга постачання, використання цифрових технологій для відстеження руху товарів (tracking), обробки даних та аналітики.

6. Фінансові операції: управління міжнародними розрахунками, валютними ризиками, акредитивами, банківськими гарантіями, а також контроль витрат на всіх етапах логістичних процесів.

7. Дистрибуція: організація доставки товарів до кінцевого споживача у різних країнах, враховуючи специфіку місцевих ринків, транспортної інфраструктури та кліматичних умов.

8. Зворотна логістика: організація повернення товарів, обробки рекламаций, переробки або утилізації продукції з урахуванням міжнародних екологічних стандартів.

Кожен з цих бізнес-процесів потребує координації між учасниками міжнародного ланцюга постачання, використання сучасних інформаційних технологій та дотримання міжнародних стандартів. Взаємодія цих процесів є ключовою для ефективного функціонування міжнародної логістики. Операції з міжнародної логістики охоплюють практичну реалізацію логістичних бізнес-процесів, спрямованих на забезпечення переміщення товарів, інформації та

фінансових ресурсів через кордони різних країн. Ці операції є ключовими для забезпечення ефективного функціонування ланцюгів постачання в глобальному масштабі.

Критеріями ефективності міжнародної логістики є:

- мінімізація тривалості доставки товарів і послуг,
- зменшення сукупних витрат та оптимізація логістичних витрат, зокрема, на транспортування, складські операції, митне оформлення тощо,
- забезпечення належного стану товарів при доставці, відповідність умовам зберігання та транспортування,
- гнучкість: здатність швидко адаптувати логістичні процеси до змін на ринку або вимог клієнтів,
- надійність: дотримання строків і виконання домовленостей щодо доставки,
- сталість: зниження екологічного впливу через впровадження сталих практик, як-от оптимізація маршрутів чи використання екологічного транспорту,
- інтеграція: ефективна взаємодія між учасниками ланцюга постачання за допомогою інформаційних технологій.

Таким чином, міжнародна логістика є ключовим фактором успіху міжнародного бізнесу, оскільки забезпечує ефективне управління потоками товарів, інформації та фінансів у міжкраїновому та/або глобальному масштабі. Вона покликана оптимізувати витрати, забезпечувати доступ до нових ринків, синхронізувати глобальні операції та мінімізувати ризики. Ефективна логістика сприяє покращенню якості обслуговування, формуванню партнерських відносин, стимулює впровадження інновацій та сприяє зростанню компаній на міжнародних ринках. Завдяки міжнародній логістиці підприємства підвищують конкурентоспроможність, адаптуються до змін зовнішнього середовища та забезпечують довгостроковий розвиток.

Питання/завдання для самоперевірки знань

1. Поясніть відмінності у визначеннях логістики CSCMP та ELA.
2. Як співвідноситься теорія логістики та теорія міжнародної логістики?
3. Для чого необхідне розуміння загальної теорії логістики в контексті міжнародної логістики?
4. Що таке міжнародна логістика і які її основні функції?
5. Які основні характеристики міжнародної логістики?
6. Охарактеризуйте переваги і слабкі сторони основних концепцій міжнародної логістики.
7. Поясніть взаємозв'язок концепцій міжнародної логістики та принципів логістики.

8. Що таке принцип Just-in-Time (JIT) і як він застосовується в міжнародній логістиці?
9. Які основні стратегічні та операційні цілі міжнародної логістики?
10. Які можна визначити завдання міжнародної логістики?
11. Що таке ланцюг постачання у міжнародній логістиці і які його основні компоненти?
12. Які основні принципи управління міжнародними ланцюгами постачання?
13. У чому полягає різниця між міжнародною логістикою та глобальною логістикою?
14. Які критерії ефективності міжнародної логістики?
15. Як впливають митні процедури на міжнародну логістику?
16. Які сучасні технології можуть бути використані для покращення міжнародної логістики?
17. Як глобальні економічні зміни можуть вплинути на міжнародну логістику?
18. Як оцінюється ефективність системи управління ланцюгами постачання на міжнародному рівні?
19. Що таке "логістичний слід" (logistics footprint) і як його можна зменшити в міжнародних ланцюгах постачання?
20. Які концепції можуть допомогти зменшити витрати на міжнародну логістику?
21. Як глобальні економічні зміни можуть вплинути на міжнародну логістику?
22. Які концепції логістики визначають тренди розвитку міжнародної логістики?
23. Як оцінюється ефективність системи управління ланцюгами постачання на міжнародному рівні?

Перелік літератури до теми 1

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 6, 7, 8]

Завдання для самостійного виконання.

1. Прочитайте історію виникнення та розвитку логістики в різних навчальних посібниках і порівняйте підходи різних авторів до її трактування.
2. Опрацювати рекомендовані та додаткові джерела інформації за темою, підготувати відповіді на запитання для самоперевірки.

3. Підготувати презентації про вплив міжнародних організацій (Світової організації торгівлі,

4. Міжнародної торговельної палати (ICC), Міжнародного транспортного форуму (ITF), Всесвітньої митної організації (WCO), Міжнародної організації цивільної авіації (ICAO), Міжнародної морської організації (IMO), Європейської комісії) на розвиток міжнародної логістики.

Практичне заняття №1

1. Питання для обговорення і дискусії.

А. Вплив міжнародних організацій на спрощення процедур міжнародної торгівлі та логістичні процеси у міжнародному бізнесі?

Б. Як електронне декларування впливає на швидкість митного оформлення імпортованих товарів?

В. Як гармонізація технічних стандартів і сертифікаційних вимог впливають на швидкість і якість логістичних процесів при імпорті та експорті товарів?

Г. Як геополітичні та геоелекономічні зміни впливають на географію та маршрути глобальних ланцюгів постачання?

Д. Як Європейська логістична асоціація впливає на еволюцію концепцій логістики?

2. Обговорення презентацій про вплив міжнародних організацій на розвиток теорії і практики міжнародної логістики.

Тестові завдання для самостійного опрацювання:

1. Відповідно до визначення ЄЛА, логістика як сфера професійної діяльності пов'язана з:

А) управлінням усіма фізичними операціями, які треба виконувати під час доставки товарів від постачальника до споживача.

Б) інтеграцією і координацією логістичних функцій в управління підприємством,

В) управлінням товарним рухом від місця зародження потоку до його споживання

Г) управлінням рухом і розміщенням товарів і/або людей у певній економічній системі.

2. Відповідно до визначення CSCMP, логістика як сфера професійної діяльності пов'язана з:

А) управлінням транспортуванням та зберіганням товарів, а також наданням послуг від пункту відправлення до пункту споживання,

Б) інтеграцією і координацією логістичних функцій в управління підприємством,

В) управлінням товарним рухом від місця зародження потоку до його споживання

Г) управлінням рухом і розміщенням товарів і/або людей у певній економічній системі.

3. Як співвідносяться між собою поняття «логістика» та «управління ланцюгом постачання» відповідно до визначення CSCMP

А) ланцюг постачання є частиною логістики,

Б) ланцюг постачання не пов'язаний з логістикою,

В) логістика є частиною управління ланцюгом постачання,

Г) немає правильної відповіді.

4. Управління ланцюгом постачання зосереджено на:

А) управлінні транспортуванням і складуванням товарів,

Б) управлінні виробництвом,

В) управлінні відносинами з постачальниками та клієнтами,

Г) управлінні фізичним переміщенням товарів і/або людей.

5. Управління логістикою зосереджено на:

А) управлінні транспортуванням і складуванням товарів,

Б) управлінні виробництвом,

В) управлінні відносинами з постачальниками та клієнтами,

Г) управлінні фізичним переміщенням товарів і/або людей.

6. Міжнародна логістика пов'язана з:

А) логістикою зовнішньо-економічної діяльності,

Б) експортно-імпоротною логістикою,

В) логістикою міжнародного бізнесу,

Г) логістикою транзитних товарних потоків.

7. Особливістю міжнародної логістики є:

А) управління транскордонним співробітництвом,

Б) управління товарними потоками, що перетинають національні кордони,

В) управління товарними потоками, що передбачають митні процедури,

Г) управління міжнародними експортно-імпортними операціями.

8. До логістичних операцій у міжнародному бізнесі не відносять:

А) транспортування, зберігання та обробку вантажів у міжнародному сполученні,

Б) митне оформлення та процедури перетину національних кордонів,

В) укладання міжнародних контрактів та пошук торговельних посередників,

Г) управління запасами та виконанням замовлень клієнтів.

9. До цілей міжнародної логістики не відносять:

А) скорочення логістичних витрат та тривалості доставки товарів у міжнародному сполученні,

Б) зменшення витрат на пошук торговельних партнерів та спрощення процедур міжнародної торгівлі,

В) підвищення рівня обслуговування клієнтів та забезпечення безперебійності постачання,

Г) управління ризиками, підтримка екологічної та соціальної відповідальності міжнародного бізнесу.

10. Як пов'язані між собою поняття «міжнародна логістика» та «глобальна логістика»?

А) Міжнародна логістика є частиною глобальної логістики»,

Б) Глобальна логістика є частиною міжнародної логістики,

В) Між цими поняттями немає взаємозв'язку.

Г) Глобальна логістика є тотожним поняттям з міжнародною логістикою.

11. Складність міжнародної логістики визначається формулою «4Д», яка не включає:

А) добровільність і добросовісність торговельних відносин,

Б) дальність переміщення товарів,

В) документальний супровід та документооборот,

Г) диктат споживчого попиту.

12. Значення міжнародної логістики у міжнародному бізнесі визначається такими факторами:

А) забезпеченням доступності товарів у різних країнах,

Б) скороченням тривалості доставки товарів,

В) зростанням логістичних витрат і доданої вартості товарів,

Г) вірна відповідь А і Б,

Д) вірна відповідь Б і В.

13. Про зростання ролі міжнародної логістики у міжнародному бізнесі свідчить наступне:

А) спрощення процедур міжнародної торгівлі,

Б) зростання вимог споживачів до термінів доставки товарів,

В) зростання ризиків і необхідність забезпечення стабільності поставок товарів,

Г) вірна відповідь А і Б,

Д) вірна відповідь Б і В.

14. Міжнародна логістика не сприяє досягненню таких цілей міжнародного бізнесу:

А) міжнародній експансії і виходу на нові ринки товарів;

Б) гнучкості у виконанні замовлень клієнтів та можливості відстеження вантажів;

В) захисту прав національних виробників і стимулювання внутрішнього ринку логістичних послуг,

Г) залученню національних виробників до глобальних ланцюгів постачання.

15. Що включає логістика у міжнародному бізнесі?

а) Тільки перевезення товарів через кордон.

б) Всі процеси, пов'язані з управлінням товарним рухом через кордон.

в) Лише митні операції.

г) Тільки контроль за тарифами.

16. Яка є основна мета логістики у міжнародному бізнесі?

- а) Збільшення витрат.
- б) Зменшення кількості клієнтів.
- в) Забезпечення ефективного та безперервного потоку товарів через кордон.
- г) Тільки контроль за податками.

17. Які елементи ланцюга постачання є складовими логістики у міжнародному бізнесі?

- а) Тільки постачальники.
- б) Лише виробництво.
- в) Постачальники, виробництво, дистрибуція, споживачі, інформаційні системи та багато інших.
- г) Тільки бухгалтерія.

18. Які переваги може надати логістика у міжнародному бізнесі?

- а) Зниження вимог до міжнародних стандартів.
- б) Зменшення тарифів і мит.
- в) Забезпечення конкурентних переваг, підвищення якості обслуговування клієнтів, зменшення витрат та оптимізація ланцюга постачання.
- г) Тільки реклама товарів.

19. Яку роль відіграє логістика у міжнародному бізнесі?

- а) Тільки операційну роль.
- б) Управління ланцюгом постачання, контроль за запасами, маркетинг, ділові відносини тощо.
- в) Лише адміністративну роль.
- г) Тільки вивезення товарів за кордон.

20. Які фактори можуть ускладнити логістичні операції у міжнародному бізнесі?

- а) Лише валютні коливання.
- б) Географічне розташування, митні обмеження, різниця у часових поясах, нестабільність політичного середовища та інші.
- в) Лише тарифи на послуги.
- г) Тільки ринкові дослідження.

21. Як логістика сприяє міжнародним операціям та розширенню міжнародного бізнесу?

- а) Завжди збільшує витрати на логістику.
- б) Забезпечує оптимізацію ланцюга постачання та можливість зручного міжнародного розширення.
- в) Лише створює додаткову бюрократію.
- г) Збільшує кількість співробітників.

22. Яка головна мета логістики у міжнародному бізнесі в контексті обслуговування клієнтів?

- а) Лише зниження цін.
- б) Забезпечення вчасної поставки, підвищення якості обслуговування та задоволення потреб клієнтів у різних регіонах світу.
- в) Тільки збільшення обсягів виробництва.

г) Зменшення обсягів обслуговування.

Тема 2. Концепції міжнародної логістики.

План теми:

1. Що означає поняття «концепції логістики» і чому вони постійно змінюються?
2. Еволюція логістичних концепцій та їх зв'язок з тенденціями розвитку міжнародної економіки.
3. Характеристика найбільш поширених концепцій міжнародної логістики.
4. Взаємозв'язок концепцій логістики з принципами, функціями та цілями міжнародної логістики.

Короткий зміст

Концепції міжнародної логістики надають системне бачення управління потоками товарів, інформації та фінансів, що є важливим для забезпечення конкурентоспроможності компаній на міжнародних ринках. Вони дозволяють адаптувати типові логістичні стратегії до специфіки міжнародних ринків, враховуючи культурні, економічні, правові та політичні особливості різних країн. Сучасні концепції міжнародної логістики відображають сучасні тенденції і виклики, включаючи необхідність сталого розвитку, впровадження інновацій та ефективного використання ресурсів.

Концепції логістики — це комплексні підходи до управління логістичними процесами, що спрямовані на досягнення ефективності та результативності в ланцюгах постачання. Концепції визначають, як організовані та інтегровані різні елементи логістики: транспортування, зберігання, управління запасами, обробка замовлень тощо.

Слід зазначити, що сукупність концепцій логістики часто є предметом дискусій і може мати різні трактування залежно від джерела, контексту та конкретних підходів. Визначення і класифікація концепцій можуть варіюватися через:

- еволюцію термінології: концепції і терміни можуть змінюватися з часом, коли нові технології і підходи з'являються в логістиці,
- різні наукові підходи: різні науковці та практики можуть використовувати однакові терміни для позначення різних аспектів або підходів до логістики,
- сферу застосування: деякі концепції можуть бути більш актуальними для певних галузей або типів бізнесу, ніж інші,

- інтеграцію концепцій: нові концепції часто включають або модифікують старі, що може ускладнити чітке розмежування між ними.

Розглянемо більш детально найбільш поширені концепції міжнародної логістики.

1. Концепція **Just-in-Time (JIT)** полягає в управлінні виробничими та логістичними процесами таким чином, щоб матеріали та компоненти постачалися на виробничі лінії тільки тоді, коли вони необхідні, у мінімальних кількостях, і в найкоротші терміни. Це дозволяє зменшити витрати на зберігання запасів, оптимізувати виробничі процеси та знизити ризик застарівання товарів. Основною метою JIT є досягнення максимального ефекту від використання ресурсів та забезпечення безперервності виробництва, мінімізуючи відходи та знижуючи витрати на управління запасами. В умовах міжнародної логістики JIT вимагає точної координації та синхронізації поставок з постачальниками, що може бути складним через різницю в часі, відстанях і митних процедурах. Реалізація принципу Just-in-Time в міжнародній логістиці забезпечує точну синхронізацію постачань, що дає змогу компаніям мінімізувати запаси на складах та скоротити витрати на їх зберігання, водночас гарантуючи безперервність виробничих процесів. Разом з тим, це вимагає високого рівня координації з постачальниками, ефективного управління транспортними і митними процесами та точного планування. Міжнародні поставки часто стикаються з проблемами, такими як затримки на кордонах, зміни валютних курсів, різні стандарти і нормативи, що ускладнює реалізацію JIT. Проте, правильно організовані ланцюги постачання за концепцією JIT дозволяють зменшити час доставки та зберегти високу конкурентоспроможність компаній, що працюють на міжнародних ринках.

2. Концепція **Just-in-Case (JIC)** полягає у створенні запасів матеріалів і продукції на складах про всяк випадок, щоб мати резерв на випадок непередбачених ситуацій, таких як затримки в постачаннях, зміни попиту або інші зовнішні фактори. Це підхід, який протиставляється концепції JIT, оскільки JIC передбачає зберігання запасів для зменшення ризиків, пов'язаних з нестабільністю поставок. У міжнародній логістиці роль концепції JIC полягає в тому, що вона забезпечує стабільність і безперервність постачань, особливо у випадку непередбачених подій, таких як митні затримки, природні катастрофи або політичні кризи. Підхід JIC дає змогу компаніям уникнути проблем з дефіцитом товарів, але з іншого боку, він може призвести до високих витрат на зберігання та управління запасами.

3. Концепція **інтегрованої логістики** передбачає скоординоване управління всіма етапами логістичних процесів - від постачання та

транспортування до зберігання та розподілу готової продукції. Вона акцентує увагу на інтеграції різних функцій і етапів логістики в єдину систему для досягнення максимального рівня ефективності та мінімізації витрат. У міжнародній логістиці це дозволяє забезпечити безперервність та узгодженість всіх операцій - від закупівель у різних країнах до кінцевої доставки товарів споживачам. Інтегровані системи також сприяють кращому використанню технологій, таких як інформаційні платформи, що полегшують управління і контролюють рух товарів на всіх етапах.

4. Концепція **ощадної логістики** (Lean Logistics) спрямована на мінімізацію витрат, усунення втрат і підвищення ефективності логістичних процесів. Основний акцент робиться на оптимізації ресурсів, скороченні надлишкових запасів, часу простою, транспортних витрат і інших неефективностей. У міжнародній логістиці ощадна логістика допомагає забезпечити швидкість і гнучкість постачання, одночасно знижуючи витрати на транспортування, складування та інші операції. Це забезпечує обраний рівень якості обслуговування клієнтів із мінімальними затратами ресурсів.

5. Концепція **сталості логістики** (Sustainable Logistics) полягає в управлінні логістичними процесами таким чином, щоб мінімізувати негативний вплив логістичної діяльності на навколишнє середовище, забезпечити соціальну відповідальність і підтримувати економічну ефективність. Це включає в себе використання екологічно чистих транспортних засобів, зниження викидів CO₂, оптимізацію споживання енергії, зменшення витрат на упаковку та утилізацію відходів, а також сприяння етичним практикам на всіх етапах логістичного процесу. У міжнародній логістиці концепція сталості логістики є надзвичайно важливою через глобальний вплив на навколишнє середовище та необхідність дотримання екологічних стандартів у різних країнах. Вона допомагає знижувати витрати, що пов'язані з використанням ресурсів і забрудненням, а також підвищує імідж компаній, що працюють на міжнародних ринках, адже все більше споживачів і партнерів обирають компанії, які демонструють сталий підхід до бізнесу. Стала логістика також допомагає зменшити ризики, пов'язані з регуляціями щодо охорони навколишнього середовища в різних країнах, забезпечуючи таким чином відповідність міжнародним стандартам і зменшуючи можливі штрафи або обмеження.

6. Концепція **гнучкої логістики** (Agile Logistic) передбачає здатність логістичних систем швидко адаптуватися до змінюваних умов попиту, оперативно змінювати маршрути, обсяги постачань і навіть способи транспортування в залежності від змін у ринкових умовах або у разі виникнення непередбачених ситуацій, таких як природні катастрофи, політичні кризи або

коливання валютних курсів. У міжнародній логістиці реалізація цієї концепції дозволяє компаніям швидко реагувати на виклики глобального ринку, підтримувати стабільність постачань і знижувати ризики, пов'язані з непередбаченими змінами у міжнародних ланцюгах постачання. Гнучка логістика допомагає адаптувати стратегії доставки, організовувати альтернативні транспортні шляхи, змінювати постачальників або методи виробництва, що робить компанії більш стійкими до коливань на міжнародному ринку.

7. Концепція **цифрової логістик** (Digital Logistic) передбачає використання сучасних інформаційних технологій, таких як хмарні обчислення, Інтернет речей (IoT), блокчейн, штучний інтелект і великі дані, для оптимізації логістичних процесів. Вона спрямована на автоматизацію, інтеграцію та забезпечення прозорості на всіх етапах ланцюга постачання. У міжнародній логістиці використання цифрових технологій покращує координацію між учасниками ланцюга постачання, забезпечує прозорість і відстеження вантажів у режимі реального часу. Вона сприяє оптимізації витрат, скорочуючи час на операції, знижуючи ризики та мінімізуючи помилки завдяки автоматизації процесів. Крім того, цифрова логістика стимулює впровадження інновацій, таких як гнучка доставка або прогнозна аналітика для управління запасами, що допомагає підвищити ефективність і конкурентоспроможність міжнародного бізнесу.

Порівняльний аналіз концепцій Just-in-Time (JIT), Just-in-Case (JIC), Інтегрованої логістики, Сталої логістики, Гнучкої логістики та Цифрової логістики в контексті їх ролі в міжнародній логістиці:

Концепція	Опис	Переваги	Недоліки	Роль в міжнародній логістиці
Just-in-Time (JIT)	Поставки та виробництво відбуваються точно вчасно, з мінімальними запасами.	Зниження витрат на зберігання, зменшення обсягів запасів, підвищення ефективності.	Високий ризик збою у разі непередбачених ситуацій (затримки на кордонах, зміни попиту, проблеми з постачальниками).	Підвищує ефективність, мінімізує запаси, але потребує точної координації та митної організації, що складно у міжнародній логістиці.
Just-in-Case (JIC)	Забезпечення великих запасів на випадок непередбачених ситуацій.	Підвищує стабільність постачань, знижує ризики перебоїв у ланцюгах постачання, забезпечує	Високі витрати на зберігання та управління запасами, зменшення ефективності.	Підвищує стабільність у випадку змін на міжнародних ринках або митних процедурах, але

Концепція	Опис	Переваги	Недоліки	Роль в міжнародній логістиці
		резерви для швидкої адаптації.		може призводити до надмірних витрат.
Інтегрована логістика	Скоординоване управління всіма етапами логістичних процесів від постачання до доставки готової продукції.	Покращує ефективність, знижує витрати, покращує взаємодію між учасниками ланцюга постачання.	Високі вимоги до інформаційних технологій і ресурсів для координації всіх етапів.	У міжнародній логістиці забезпечує безперервність постачання, інтеграцію різних етапів і гнучкість при роботі з міжнародними партнерами та постачальниками.
Стала логістика	Логістика з фокусом на екологічні, соціальні та економічні аспекти сталості: зниження впливу на навколишнє середовище, оптимізація ресурсів.	Підвищує корпоративну соціальну відповідальність, знижує екологічний слід, допомагає дотримуватися міжнародних екологічних стандартів.	Високі початкові витрати на реалізацію сталих практик, необхідність постійного моніторингу та звітності.	У міжнародній логістиці важлива для дотримання екологічних стандартів, зниження витрат на енергоспоживання та транспорт, що підвищує імідж компанії на світових ринках.
Гнучка логістика	Здатність швидко адаптуватися до змін у попиті, постачаннях чи інших зовнішніх факторах.	Знижує ризики, дозволяє швидко реагувати на зміни на ринку, підвищує здатність адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.	Може бути складною в управлінні через необхідність постійного моніторингу і адаптації до змін.	Важлива для міжнародної логістики, де зміни в умовах ринку або політична нестабільність можуть швидко змінити ситуацію в ланцюгах постачання.
Цифрова логістика	Використання сучасних цифрових технологій (IT, Big Data, AI, IoT) для оптимізації логістичних процесів.	Підвищує ефективність, забезпечує прозорість, дозволяє відстежувати постачання в реальному часі, автоматизує багато процесів.	Високі витрати на технології, потребує спеціалізованих знань і ресурсів для впровадження та підтримки.	Підвищує прозорість і контроль в міжнародній логістиці, оптимізує процеси постачання та митного оформлення, покращує комунікацію з усіма учасниками ланцюга постачання.

Концепції міжнародної логістики тісно пов'язані з принципами логістики, оскільки вони втілюють ці принципи в конкретних умовах міжнародної торгівлі. Принципи логістики визначають основні підходи та стратегії для організації ефективних логістичних процесів, а концепції адаптують ці принципи до міжнародного або глобального контексту.

Серед основних принципів міжнародної логістики варто виокремити:

1. Принцип ефективності та економії витрат: у міжнародній логістиці цей принцип реалізується через концепцію Just-in-Time (JIT), де важливим є своєчасне доставлення товарів для мінімізації запасів і зниження витрат на зберігання. Водночас концепція Just-in-Case (JIC) орієнтована на збереження певних запасів для уникнення ризиків, що також знижує витрати в умовах непередбачуваних ситуацій.

2. Принцип інтеграції та координації: це відображається у концепції інтегрованої логістики, яка сприяє координації всіх етапів ланцюга постачання, від постачальників до кінцевих споживачів. Всі логістичні функції (управління запасами, транспортування, зберігання) повинні працювати узгоджено для зниження витрат і поліпшення обслуговування.

3. Принцип гнучкості та адаптивності: концепція гнучкої логістики прямо підтримує цей принцип, адже вона дозволяє адаптувати логістичні процеси до змін у попиті, транспортних маршрутах або економічних умовах. Гнучкість у міжнародній логістиці допомагає швидко реагувати на зміни та мінімізувати вплив непередбачених факторів.

4. Принцип сталості та екологічної відповідальності: концепція сталої логістики підкреслює важливість екологічних принципів в управлінні логістичними процесами. Це включає оптимізацію маршрутів, використання енергоефективних методів транспортування, зменшення викидів вуглецю та управління відходами.

5. Принцип цифровізації та автоматизації: впровадження цифрової логістики є результатом реалізації цього принципу, де технології автоматизації, дані в реальному часі і аналіз великих даних дозволяють значно підвищити ефективність, прозорість і контроль над міжнародними ланцюгами постачання.

До загальних принципів логістики можна віднести також наступні:

1. Принцип клієнтоорієнтованості, що означає орієнтацію на потреби і вимоги клієнтів щодо тривалості і вартості доставки, адаптацію до індивідуальних вимог клієнтів, надання додаткових послуг (наприклад, прослідковування вантажів, гнучкі графіки доставки).

2. Принцип ефективного використання простору, що передбачає оптимізація використання фізичного простору на складах, транспортних засобах та інших об'єктах логістичної інфраструктури, використання інноваційних технологій для максимізації місткості складів і транспортних засобів (наприклад, стелажі, системи управління складом).

3. Принцип інтеграції - злагоджене управління всіма елементами логістичного ланцюга для досягнення єдиного результату, що означає синхронізацію процесів між постачальниками, виробниками, дистриб'юторами і споживачами, використання інтегрованих інформаційних систем для координації і обміну даними.

4. Принцип ефективності витрат, що означає оптимізацію витрат на всі етапах логістичних процесів для досягнення максимальної рентабельності, врахування додаткових витрат, пов'язаних з митними процедурами, валютними коливаннями і різними тарифами, запобігання потенційним втратам із-за затримок чи збоїв в ланцюгах постачання.

Одним із ключових принципів логістики є правило **6R**, яке полягає в тому, що для успішної логістичної операції необхідно забезпечити:

Right product — правильний продукт,
 Right quantity — правильна кількість,
 Right condition — у правильному стані,
 Right place — у правильному місці,
 Right time — у правильний час,
 Right cost — за правильною вартістю.

Ці шість компонентів визначають ефективність логістики, і тому 6R є фундаментальним принципом, який застосовується в будь-якій логістичній операції, включаючи міжнародну логістику.

Слід зазначити, що принципи і концепції логістики в реальності часто взаємодіють і формують один одного: принципи можуть надихати на розробку нових концепцій, які потім реалізують ці принципи в конкретних логістичних практиках; концепції можуть уточнювати і конкретизувати принципи, адаптуючи їх до специфічних умов і потреб.

Принципи і концепції логістики формують основу для визначення як стратегічних, так і оперативних цілей логістики. Наприклад, клієнтоорієнтованість чи ефективність витрат обумовлює стратегічну ціль - покращення обслуговування клієнтів або зменшення загальних витрат.

Стратегічні цілі міжнародної логістики визначають довгострокові напрямки і амбіції компанії у сфері глобального управління ланцюгами постачання. Серед ключових стратегічних цілей можуть бути:

1. Вдосконалення управління ланцюгами постачання на міжнародному рівні для зниження витрат і підвищення ефективності.

2. Забезпечення швидкої, точної та надійної доставки товарів до міжнародних споживачів, що включає своєчасну доставку і точність виконання замовлень.

3. Сприяння зниженню загальних витрат на логістичні операції через оптимізацію транспортних маршрутів, зменшення витрат на складування та підвищення ефективності управління запасами.

4. Підвищення конкурентоспроможності компанії на міжнародних ринках шляхом впровадження інноваційних технологій і ефективних логістичних практик.

5. Підтримка стратегій для входження на нові міжнародні ринки, розширення географії продажів і нарощування обсягів міжнародного бізнесу.

6. Впровадження інтегрованих інформаційних систем для покращення управлінських процесів і автоматизація рутинних завдань, щоб підвищити ефективність і точність.

7. Забезпечення відповідності міжнародним стандартам тощо.

8. Відповідність міжнародним регуляціям і стандартам, таким як митні вимоги, норми безпеки.

Оперативні цілі міжнародної логістики можуть включати:

1. Скорочення часу виконання замовлень: зменшення часу, необхідного для обробки і доставки замовлень до кінцевих споживачів, щоб підвищити швидкість реагування і задоволення клієнтів.

2. Покращення точності виконання замовлень: забезпечення високої точності при виконанні замовлень, що включає правильну упаковку, маркування і доставку без помилок.

3. Оптимізація запасів: управління рівнями запасів на складах, щоб зменшити витрати на зберігання і уникнути як дефіциту, так і надмірних запасів.

4. Зменшення витрат на транспортування: зниження витрат на перевезення товарів шляхом оптимізації маршрутів, вибору ефективних транспортних засобів і підвищення ефективності логістичних процесів.

5. Покращення рівня обслуговування клієнтів: забезпечення своєчасної доставки, швидкої реакції на запити клієнтів і надання високоякісного сервісу в процесі обробки замовлень.

6. Забезпечення відповідності митним вимогам: впровадження процедур для забезпечення відповідності всім митним вимогам і стандартам, щоб уникнути затримок і штрафів на митниці.

7. Скорочення витрат на обробку вантажів: зменшення витрат на обробку вантажів на складах і у пунктах перевантаження шляхом оптимізації процесів і підвищення ефективності.

8. Покращення управління поверненнями: ефективне управління процесом повернення товарів, включаючи швидке оброблення повернень і відшкодувань.

9. Забезпечення точності інвентаризації: підтримка високої точності в управлінні інвентарем, що включає регулярні перевірки і оновлення даних.

10. Покращення комунікації з партнерами: забезпечення ефективної комунікації та координації з постачальниками, перевізниками і іншими партнерами для підвищення ефективності процесів.

11. Зменшення часу затримок: скорочення часу затримок на всіх етапах логістичного процесу, від обробки замовлень до доставки товарів.

12. Підвищення ефективності складу: оптимізація організації складу, включаючи поліпшення процесів прийому, зберігання і відвантаження товарів.

13. Управління витратами на пакування: оптимізація витрат на пакування, включаючи вибір відповідних матеріалів і методів пакування, щоб зменшити витрати і поліпшити захист товарів.

Забезпечення безпеки вантажів: забезпечення безпеки вантажів протягом транспортування та зберігання, включаючи впровадження відповідних заходів безпеки.

Досягнення цілей логістики потребує виконання певних логістичних функцій та логістичних процесів.

Логістична функція — це специфічна діяльність або набір діяльностей у сфері логістики, яка відповідає за виконання певної частини загальних логістичних завдань. Логістичні функції фокусуються на управлінні різними аспектами ланцюга постачання і забезпечують виконання основних завдань у рамках логістичної діяльності. Логістичний процес — це сукупність взаємопов'язаних етапів або діяльностей, які разом утворюють процес переміщення товарів від постачальника до кінцевого споживача.

Отже, функції — це конкретні завдання або діяльності, які виконуються для забезпечення ефективності на окремих етапах або аспектах логістики, а **процеси** - це загальний підхід, що охоплює всі етапи і функції, які разом утворюють рух товарів через весь ланцюг постачання. Це дозволяє розглядати управління логістикою як з точки зору специфічних завдань (функцій), так і з точки зору загального переміщення товарів (процесів).

Варто відрізняти управлінські функції в логістиці від операційних функцій, оскільки кожен з цих видів функцій виконує різні завдання і має різні цілі.

Управлінські функції в логістиці зосереджені на стратегічному плануванні, координації та контролі всіх аспектів логістичних процесів. Вони мають на меті забезпечення ефективного та ефективного управління всіма аспектами логістики для досягнення загальних цілей підприємства або організації.

Основні управлінські функції:

- стратегічне планування: розробка стратегій і планів для управління логістичними процесами, визначення довгострокових цілей і напрямків розвитку,
- бюджетування: планування і контроль витрат на логістичні операції, розподіл ресурсів і управління фінансами,
- контроль і моніторинг: оцінка ефективності логістичних процесів, моніторинг ключових показників і виконання планів.
- управління змінами: управління змінами в логістичних процесах, впровадження нових технологій і практик для покращення ефективності.
- розробка політик і процедур: встановлення політик і процедур для забезпечення відповідності стандартам і вимогам.

Управлінські функції, такі як планування і контроль, зазвичай пов'язані з термінами "координація" та "інтеграція". Вони охоплюють більш стратегічний аспект, як-от узгодження дій різних відділів або ресурсів для досягнення загальних цілей.

Операційні функції в логістиці фокусується на виконанні щоденних завдань і управлінні конкретними аспектами логістичних процесів. Вони забезпечують практичну реалізацію планів і стратегій, що були розроблені в управлінських функціях.

Основні операційні функції:

- управління запасами: організація зберігання, контроль рівнів запасів і забезпечення наявності товарів відповідно до попиту,
- транспортування: управління процесами перевезення товарів, вибір транспортних засобів, маршрутизація і координація доставки,
- складування: операції з прийому, зберігання і відправлення товарів на складах,
- обробка замовлень: прийом і виконання замовлень клієнтів, управління їх виконанням і доставкою,
- пакування і маркування: пакування товарів для транспортування і маркування для ідентифікації,

- вантажопереробка, що включає всі операції, пов'язані з прийомом, обробкою і підготовкою вантажів до подальшого транспортування або зберігання.

- митні операції, тобто дії, пов'язані з дотриманням митних вимог та норм при переміщенні товарів через кордони.

Реалізація операційних функцій і логістиці потребує синхронізації логістичних процесів, тобто узгодження і обміну інформацією між різними процесами, такими як управління запасами, транспортування, складування, обробка замовлень і повернень товарів. Несинхронізовані логістичних процесів можуть викликати значні проблеми в діяльності будь-якого підприємства чи ланцюга постачання.

Концепції логістики - це комплексні підходи до управління логістичними процесами, які визначають, як організовані та інтегровані різні елементи логістики: транспортування, зберігання, управління запасами, обробка замовлень тощо. Концепції міжнародної логістики тісно пов'язані з принципами логістики, оскільки вони втілюють ці принципи в конкретних умовах міжнародної торгівлі. Принципи логістики визначають основні підходи та стратегії для організації ефективних логістичних процесів, а концепції адаптують ці принципи до міжнародного або глобального контексту. Принципи і концепції логістики в реальності часто взаємодіють і формують один одного: принципи можуть надихати на розробку нових концепцій, які потім реалізують ці принципи в конкретних логістичних практиках; концепції можуть уточнювати і конкретизувати принципи, адаптуючи їх до специфічних умов і потреб. Принципи і концепції логістики формують основу для визначення як стратегічних, так і оперативних цілей логістики. Досягнення цілей логістики потребує виконання певних логістичних функцій та логістичних процесів. Реалізація операційних функцій і логістиці потребує синхронізації логістичних процесів, тобто узгодження і обміну інформацією між різними процесами, такими як управління запасами, транспортування, складування, обробка замовлень і повернень товарів.

Питання/завдання для самоперевірки знань

1. Що означає термін "концепція логістики"?
2. Чому концепція логістики важлива для міжнародного бізнесу?
3. Які основні концепції міжнародної логістики ви знаєте?
4. Як концепція управління ланцюгами постачання відрізняється від концепції інтегрованої логістики?
5. Що означають правила 6R, 7R, 8R в логістиці?

6. Які основні принципи лежать в основі концепції логістики?
7. Що таке принцип клієнтоорієнтованості в логістиці і як його реалізувати в міжнародному контексті?
8. Які принципи є основними для концепції інтегрованої логістики?
9. Як впливають принципи логістики на прийняття управлінських рішень в логістиці?
10. Які стратегічні цілі є основними для міжнародної логістики?
11. Які оперативні цілі можуть бути визначені для управління міжнародними постачаннями?
12. Чим відрізняються стратегічні цілі від оперативних цілей у міжнародній логістиці?
13. Які взаємозв'язки між концепцією логістики та стратегічним управлінням?
14. Сутність понять “логістична функція” та “логістичний процес”: як вони пов'язані і в чому різниця?
15. Охарактеруйте управлінські та операційні функції логістики.
16. Що означають поняття “координація” та “синхронізація” в логістиці? Чим вони відрізняються?

Перелік літератури до теми 2

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 6, 7, 8, 15, 17, 19]

Завдання для самостійного виконання.

1. Які основні особливості концепції логістики 4.0?
2. Які інновації впливають на розвиток концепції логістики 5.0?
3. Як принцип ефективного використання простору може вплинути на управління міжнародними постачаннями?
4. Чим відрізняється принцип сталості від принципу стійкості в контексті міжнародної логістики? Як концепція логістики впливає на стратегічне управління підприємством?
5. Чому реалізація концепції логістики потребує зміни мислення управлінського персоналу?
6. Що означає мислення категоріями (поняттями) логістики?

Практичне заняття №2

1. Питання для дискусій та обговорень

А. Як основні концепції міжнародної логістики впливають на міжнародний бізнес?

В. Як концепція сталого розвитку впливає на міжнародну логістику та які практики допомагають зменшити екологічний вплив.

С. Як прагнення до зменшення углецевого сліду впливає на вибір транспорту та оптимізацію маршрутів у міжнародному сполученні?

Д. Які проблеми можуть виникнути при реалізації концепцій міжнародної логістики і як їх можна вирішити?

Е. Як глобалізація вплинула на трансформацію концепцій міжнародної логістики?

Ф. Які етичні питання можуть виникнути при реалізації концепцій міжнародної логістики?

2. Розв'язування кейсів та ситуаційних вправ.

Кейс 1: "GlobalGoods Inc." консолідує товари з різних країн для розподілу на міжнародних ринках. При організації системи дистрибуції компанія відчуває наступні проблеми:

- Затримки в розподілі товарів: Товари затримуються на митниці через неправильне оформлення документів.
- Неправильний облік товарів: Відсутність актуальних даних про товари, що перебувають на митниці, ускладнює управління запасами на складах.
- Додаткові витрати: Витрати на зберігання товарів на митниці і додаткові збори за помилки в документах.

Завдання: поясніть причини виникнення вказаних проблем. Запропонуйте шляхи подолання вказаних труднощів.

Кейс 2: Міжнародний роздрібний торговець "GlobalRetail Ltd." управляє глобальною мережею складів і транспортних засобів для доставки товарів в різні країни. Планування транспортування товарів не узгоджується з наявністю вільних місць на складах у різних країнах. Товари часто прибувають до складів без врахування наявності вільних площ, що викликає затримки і перевантаження складів.

Проблеми:

- Перевантаження складу: Товари прибувають на склади, де немає вільних місць для їх зберігання.
- Затримки в обробці товарів: Товари затримуються в обробці та розміщенні через переповнені склади.
- Додаткові витрати: Необхідність у додаткових витратах на управління надлишковими запасами і перенаправлення вантажів.

Завдання: поясніть причини виникнення вказаних проблем. Запропонуйте шляхи подолання вказаних труднощів.

Кейс 3. Компанія "Пегюформ" постачає **бампери** для моделі авто "Пасат". Компанія Фольксваген» складає за 6 місяців до фактичного початку робіт план, постачання, який постійно коригується, враховуючи необхідну форму та колір бамперів (всього 84 варіанти). За 6 годин до фактичного складання постачальник отримує план кінцевого складання автомобіля (зборки). У постачальника кожні 39 секунд комплект бамперів передається з проміжного складу в правильній послідовності, щоб збігтися з кінцевим збиранням. Комплекти переміщуються на 2 складальних конвеєра, де бампер укомплектовується лампами та ін. (300 варіантів). Складальний конвеєр випускає бампери кожні 78 сек., вони укомплектовуються на спеціальні піддони та спеціальні вантажівки і доставляють на завод «Фольксвагена». Завантаження у постачальника та розвантаження у виробника організовано так, щоб кінцеве складання не переривалося. З моменту розвантаження до початку збирання проходить 1 година.

Запитання: Який фрагмент ланцюга постачання описано у даному кейсі? Визначте його учасників. Поясніть мислення категоріями місця і часу? Визначте тривалість циклу виконання замовлення? Що означає правильна послідовність з точки зору виробника і з точки зору постачальника? Поясніть принципи системного і потокового підходу в організації потоку постачання бамперів, а також принцип диктату споживача, а також корисності місця і часу.

5. Ситуаційна вправа на мислення категоріями місця і часу.

Розглянемо типовий процес виконання замовлення клієнта, оцінимо тривалість кожної операції та визначимо тривалість циклу виконання замовлення (від моменту отримання замовлення до його виконання).

Подання замовлення покупцем	Обробка замовлень	Комплектація замовлення	Транспортування	Отримання замовленого товару	Всього
					5-25
1-5	1-3	1-9	1-5	1-3	

Кожна година цього часу безпосередньо відбивається на величині запасів у логістичному каналі, а отже, на швидкості реагування на вимоги ринку. Отже, треба аналізувати часові цикли та визначати їх продуктивну (корисну) та непродуктивну частку.

Приклад фармацевтичної компанії: у 40-тижневому циклі постачання від виконання замовлення постачальником до отримання товару покупцем лише 6,2% корисного часу.

Запитання: Як визначити корисний час? Які фактори впливають на визначення часових характеристик окремих операцій? Що означає мислення

категорією циклу обслуговування? Чому треба скорочувати цикли обслуговування?

Кейс 6. Компанія Ford Motor самостійно доставляла вагони різними автомобілями та відправляла їх у свій розподільчий центр, потім клієнтам. Зміна: вона уклала договір з транспортною компанією Norfolk Southern, яка створила 4 регіональні центри. На ці центри відвантажувалися вагони з однотипними автомобілями, а звідти – комплектами на спеціальних автоплатформах до місця призначення. Ефект: скорочення часу доставки з 60 до 15 днів; підвищення рівня обслуговування.

Як було змінено рух готового продукту і чому? Як змінилась тривалість доставки? Як це впливає на скорочення витрат і підвищення рівня обслуговування споживачів?

Тестування до теми 2

1. Що означає поняття «концепція логістики»?

- А) це основна ідея ведення бізнесу.
- Б) це ідея, сукупність принципів, стратегій та інструментів оптимізації логістичних процесів,
- В) це система управління підприємством,
- Г) це ключові показники ефективності логістичного бізнесу.

2. Чому концепції логістики постійно змінюються:

- А) концепції логістики змінюються відповідно до зміни системи управління підприємством,
- Б) концепції логістики змінюються відповідно до зміни запитів споживачів,
- В) концепції логістики змінюються відповідно до зміни економічних парадигм,
- Г) концепції логістики є сталими і не змінюються в часі.

3. До основних концепцій логістики не належать:

- А) Just-in-Time,
- Б) Just-in-Case,
- В) Just-in-inventory,
- Г) Just in requirements.

4. Концепція ощадної логістики означає:

- А) усунення лишніх процесів на виробництві,
- Б) усунення лишніх переміщень товару,
- В) усунення лишніх ланок в ланцюзі постачання,
- Г) усунення всіх видів втрат.

5. Концепція інтегрованої логістики означає:

- А) інтеграцію логістичних функцій в єдину систему,
- Б) синхронізацію логістичних процесів з іншими бізнес-процесами в ланцюзі постачання,
- В) створення інтегрованих об'єднань підприємств,
- Г) вірна відповідь А і Б,

Д) вірна відповідь А і В.

6. Концепція інтегрованої логістики передбачає:

- А) інтеграцію транспортних засобів компанії,
- Б) інтеграцію інформаційних систем,
- В) інтеграцію функцій управління,
- Г) інтеграцію складської мережі.

7. Концепція логістики Just-in-Case передбачає:

- А) створення нульових запасів,
- Б) створення буферних запасів,
- В) створення надлишкових запасів,
- Г) створення запасів у постачальників сировини.

8. Концепція електронної логістики не передбачає:

- А) автоматизацію процесів транспортування та відстежування руху,
- Б) впровадження роботизованих систем складування та обробки замовлень,
- В) впровадження роботизованих систем виробництва продукції,
- Г) автоматизацію процесів обробки великих обсягів даних.

9. Концепція гнучкої логістики передбачає:

- А) прискорення процесів доставки товарів,
- Б) адаптацію до змінюваних умов ринку і потреб клієнтів,
- В) формування стабільних ланцюгів постачання,
- Г) зменшення витрат на утримання запасів.

10. Концепція мультиканальної логістики передбачає:

- А) розвиток різних каналів розподілення продукції,
- Б) скорочення кількості каналів дистрибуції товарів,
- В) формування розгалуженої мережі електронної торгівлі,
- Г) синхронізацію оффлайн і онлайн каналів розподілення продукції.

11. Концепція сталої логістики не передбачає:

- А) використання матеріалів, що підлягають переробці,
- Б) зменшення шкідливого впливу на довкілля,
- В) відмову від порушення умов праці логістичного персоналу,
- Г) зростання вуглецевого сліду в ланцюгах постачання.

12. Правило 6R в логістиці включає такі компоненти:

- А) продукт, кількість, якість, місце, час, витрати,
- Б) продукт, кількість, якість, місце, час, витрати, споживач,
- В) продукт, кількість, якість, місце, час, ціна, сервіс,
- Г) будь-який набір вимог до умов виконання замовлень споживачів.

13. Правило 7R в логістиці включає такі компоненти:

- А) продукт, кількість, якість, місце, час, витрати,
- Б) будь-який набір вимог до умов виконання замовлень споживачів.
- В) продукт, кількість, якість, місце, час, витрати, споживач,
- Г) продукт, кількість, якість, місце, час, ціна, споживач, сервіс.

14. Правило 8R в логістиці включає такі компоненти:

- А) продукт, кількість, якість, місце, час, витрати,
- Б) будь-який набір вимог до умов виконання замовлень споживачів.

- В) продукт, кількість, якість, місце, час, витрати, споживач,
- Г) продукт, кількість, якість, місце, час, ціна, споживач, сервіс,

15. До принципів міжнародної логістики не належать:

- А) клієнтоорієнтованість,
- Б) ефективне використання простору,
- В) підвищення продуктивності праці на виробництві,
- Г) гнучкість в управлінні логістичними процесами.

16. До принципів міжнародної логістики не належать:

А) забезпечення екологічної і соціальної відповідальності в логістичних процесах,

- Б) адаптація до мінливих умов ринку і запитів споживачів,
- В) оптимізація витрат на всіх етапах товарного руху,
- Г) створення інтегрованих управлінських структур.

17. До стратегічних цілей логістики не належать:

- А) спрямованість на виробника і оптимізація виробничих процесів,
- Б) спрямованість на споживача та оптимізація клієнтського сервісу,
- В) стратегічне партнерство і стратегічне позиціонування,
- Г) ефективність та оптимізації логістичних процесів.

18. Що із названого не належить до управлінських логістичних функцій:

- А) прогнозування та планування,
- Б) координація та синхронізації,
- В) державне управління та регулювання економічної діяльності,
- Г) аналіз і контроль.

19. Що із названого не належить до операційних логістичних функцій:

- А) автоматизація процесів дослідження ринку та конкурентів,
- Б) транспортування та організація розподілу продукції,
- В) виконання замовлень та обслуговування клієнтів,
- Г) обробка повернутих товарів.

20. Що із названого не належить до операційних логістичних функцій:

- А) складування та управління запасами,
- Б) організація внутрішньо-виробничих переміщень,
- В) виконання замовлень та обслуговування клієнтів,
- Г) проведення фінансових розрахунків з продавцями товарів.

21. Логістика — це мислення, зорієнтоване на:

- а) продуктивність праці;
- б) екологію;
- в) потоки у просторі і часі
- г) інформаційні технології.

22. Логістика — це мислення, зорієнтоване на:

- а) формування споживчої цінності (корисності) товару;
- б) вибір постачальників сировини;
- в) зменшення собівартості виготовленої продукції,
- г) інформатизацію збутової діяльності підприємства.

23. Логістика — це мислення, зорієнтоване на:

- а) продуктивність праці;
- б) екологію;
- в) систему,
- г) управління загальними витратами.

24. Що із названого не є логістичним процесом

- а) транспортування,
- б) монтаж обладнання;
- в) пакування,
- г) опрацювання замовлень.

25. До видів координації як управлінської функції логістики не належить:

- А) міжфункціональна координація,
- Б) міжопераційна координація,
- В) міжорганізаційна координація,
- Г) міжпредметна координація.

26. Синхронізація в логістиці не включає:

- А) узгодження часових рамок і вирівнювання потужностей потоків,
- Б) узгодження рівнів дефектності процесів та стандартизацію якості,
- В) забезпечення ефективного інформаційного обміну,
- Г) немає правильної відповіді.

Тема 3. Логістика як фактор впливу на ефективність міжнародного бізнесу.

План теми:

1. Визначення, структура та ідентифікація логістичних витрат.
2. Конфліктність логістичних витрат та пошук компромісних рішень.
3. Управління логістичними витратами.
4. Вплив логістичних витрат на формування доданої вартості товарів та фінансовий стан підприємства.

Короткий зміст

Логістика є ключовим елементом у забезпеченні ефективного переміщення товарів, сировини та послуг через кордони, оптимізуючи витрати, час та ресурси. В умовах високої конкуренції та змінних умов ринку, ефективна логістика дозволяє компаніям знижувати витрати, покращувати обслуговування клієнтів, зменшувати ризики та адаптуватися до змін. Вона безпосередньо впливає на зниження витрат, підвищення оперативності, що, у свою чергу, забезпечує конкурентоспроможність на міжнародному рівні.

Ідентифікація та аналіз логістичних витрат в міжнародному бізнесі є необхідними для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності компанії. Логістичні витрати включають витрати на транспортування, зберігання, управління запасами, митне оформлення, упаковку та інші елементи, які можуть суттєво впливати на загальні витрати підприємства. Враховуючи глобальний характер міжнародної торгівлі, оптимізація логістичних витрат стає критично важливою для зменшення загальних витрат і підвищення маржі. Ідентифікація та аналіз витрат дозволяють компаніям виявити неефективні етапи в ланцюгах постачання, знизити перевитрати та впроваджувати стратегії для оптимізації логістичних процесів. Крім того, такі заходи сприяють своєчасному реагуванню на зміни в умовах ринку, коливання валютних курсів, митні бар'єри та інші фактори, що можуть збільшити витрати.

Логістичні витрати мають суттєвий вплив на сукупну вартість товару, оскільки вони складають значну частину загальних витрат, пов'язаних з виробництвом, зберіганням, транспортуванням та доставкою продукції до кінцевого споживача. Збільшення витрат на будь-якому з етапів логістичного процесу (наприклад, при транспортуванні або зберіганні товарів) призводить до зростання кінцевої вартості продукції для споживача. Якщо логістичні витрати не оптимізуються, це може знизити конкурентоспроможність підприємства, оскільки товар з високими витратами на логістику може бути менш привабливим для покупців порівняно з аналогічними продуктами з інших постачальників. Тому ефективне управління логістичними витратами, їх зниження і оптимізація є важливими факторами для зменшення загальних витрат і зниження ціни товару, що сприяє збільшенню прибутку компанії та покращенню її позицій на ринку.

Логістичні витрати — це сукупність витрат, які виникають у процесі управління ланцюгом постачання, починаючи від закупівлі сировини і закінчуючи доставкою кінцевого продукту споживачу. Вони охоплюють витрати на всі етапи логістичних операцій, такі як транспортування, зберігання, пакування, обробка вантажів, управління запасами, митні операції, адміністративні витрати та інші супутні витрати.

Основні компоненти логістичних витрат:

- транспортні витрати, тобто витрати на переміщення товарів різними видами транспорту (автомобільним, залізничним, морським, авіаційним);
- витрати на зберігання, які включають витрати на оренду чи утримання складів, комунальні послуги та управління запасами, а також втрати із-за зв'язування оборотного капіталу підприємства в запасах,
- витрати на митні платежі, ліцензування та інші імпортно-експортні операції,

- витрати на страхування товарів під час перевезення чи зберігання,
- витрати на пакування, тобто витрати на матеріали та процес пакування товарів для транспортування,
- витрати на вантажообробку, які пов'язані з навантаженням та розвантаженням товарів на транспортні засоби або з переміщенням на складі,
- витрати на вантажоперевалку, тобто витрати на перевалку товарів у портах або на логістичних хабах,
- витрати на зберігання в транспортних терміналах - витрати на тимчасове зберігання товарів у терміналах або на транзитних складах під час доставки,
- адміністративні витрати, пов'язані з управлінням логістичними процесами, зокрема ІТ, кадри, документація та ін.

Управління логістичними витратами в міжнародному бізнесі полягає в оптимізації всіх етапів логістичного процесу — від транспортування та складування до митного оформлення та управління запасами — з метою зниження витрат та підвищення ефективності. Це включає вибір оптимальних маршрутів і методів транспорту, мінімізацію складських запасів, зменшення витрат на пакування та митні збори, а також впровадження автоматизації і цифрових технологій для підвищення прозорості та контролю. Ефективне управління дозволяє компаніям знижувати витрати на транспортування, покращувати обслуговування клієнтів і забезпечувати конкурентоспроможність на міжнародних ринках.

При управлінні логістичними витратами варто врахувати їх конфліктність, коли зменшення окремих видів витрат може призвести до зростання інших. Наприклад, прагнення зменшити витрати на транспортування може негативно вплинути на інші аспекти логістики, такі як управління запасами чи обслуговування клієнтів.

Приклади конфліктності логістичних витрат:

А) зменшення витрат на транспортування: один із способів знизити витрати на транспортування — використовувати дешевші, але повільніші методи доставки (наприклад, морський транспорт замість авіап перевезень). Однак це може призвести до збільшення часу доставки, що, в свою чергу, змусить компанію підтримувати більші запаси на складах, щоб уникнути перебоїв у постачанні. Це призводить до збільшення витрат на зберігання і капітал, вкладений у запаси;

Б) оптимізація запасів: зменшення рівня запасів дозволяє скоротити витрати на зберігання та звільнити обігові кошти, проте це може збільшити ризик нестачі товарів, що вимагатиме термінових (і, відповідно, дорожчих) перевезень для поповнення запасів;

В) мінімізація витрат на зберігання: якщо зменшити витрати на оренду складів або їх розмір, це може призвести до недостатньої кількості місця для зберігання товарів, що підвищить ризик перевантаження та неефективності складських операцій.

Тому при оптимізації логістичних витрат важливо знаходити компроміси між різними елементами логістичних процесів для досягнення загальної ефективності. Це вимагає балансу між різними витратами та параметрами, що впливають на логістичну діяльність підприємства.

Управління конфліктністю витрат полягає в пошуку компромісу між такими факторами, як:

А) час доставки vs. вартість транспортування: швидка доставка (наприклад, авіаперевезення) підвищує витрати на транспорт, але скорочує витрати на зберігання, тому важливо знайти баланс між часом доставки і витратами;

Б) рівень запасів vs. вартість зберігання: занадто великі запаси підвищують витрати на складське обслуговування, тоді як недостатній рівень запасів може призвести до втрати продажів або надмірних витрат на термінову доставку;

В) обробка замовлень vs. операційні витрати: часті поставки в малих партіях зменшують обсяги запасів, але збільшують витрати на обробку та транспортування кожного замовлення. Великі партії знижують ці витрати, але збільшують витрати на зберігання.

Для досягнення загальної ефективності важливо шукати такі оптимальні значення параметрів логістичних процесів, де загальні витрати мінімізуються, а рівень обслуговування клієнтів залишається на високому рівні. Використання аналітичних інструментів і моделювання дозволяє визначити цей баланс між транспортом, запасами, складськими операціями та обслуговуванням клієнтів. Таким чином, у міжнародній логістиці важливо знаходити компроміс між витратами і часом, щоб забезпечити ефективність всього ланцюга постачання та досягати конкурентних переваг.

Зауважимо, що основними джерелами втрат при здійсненні переміщень товарів у міжнародному сполученні є:

А) втрати, пов'язані з транспортуванням:

- неоптимальні маршрути: вибір довгих або складних маршрутів, що збільшує витрати на паливо, оплату перевізників та час доставки;
- недостатнє завантаження транспорту: часткове використання вантажопідйомності транспортних засобів призводить до зайвих рейсів;
- непередбачені затримки: проблеми з плануванням або погодними умовами, що призводять до простоїв транспорту та штрафів за несвоєчасну доставку;

Б) втрати, пов'язані із складуванням і зберіганням запасів:

- створення надмірних запасів: закупівля більше, ніж необхідно, збільшує витрати на зберігання та ризики псування або старіння товарів;

- недостатній контроль над запасами: відсутність систем управління призводить до неправильного обліку, дефіциту чи надлишків;
- погана організація складу: неефективне розміщення товарів, що збільшує час на їх обробку та відвантаження;

В) проблеми з митним оформленням:

- помилки в документації: неточності в експортно-імпортних документах спричиняють затримки та штрафи;
- незнання митних процедур: використання неправильних кодів товарів, недотримання правил, що збільшує час оформлення та витрати;
- залежність від посередників: надмірна оплата брокерам через відсутність власної експертизи у митних процедурах;

Г) витрати на зв'язок і координацію:

- погана комунікація з постачальниками чи клієнтами призводить до помилок у замовленнях, неправильних термінів доставки, конфліктів і втрати довіри;
- відсутність інтегрованих систем обміну даними: використання застарілих технологій або різномірних програмних рішень ускладнює обмін інформацією між учасниками ланцюга постачання;

Д) витрати через недотримання термінів:

- порушення договорів: прострочення доставки може призвести до штрафів або втрати клієнтів;
- збільшення операційних витрат: затримки у доставці змушують підприємство шукати дорогі альтернативи, наприклад, авіап перевезення.

Е) екологічні втрати:

- неефективне використання ресурсів: високий рівень викидів CO₂ через старий транспорт або надлишкові маршрути може викликати штрафи в країнах із жорсткими екологічними стандартами;
- відсутність зеленої логістики: ігнорування сталих рішень знижує конкурентоспроможність на міжнародному ринку;

Є) фінансові втрати через форс-мажори:

- непередбачуваність до ризиків: погана організація страхування, відсутність плану на випадок збоїв у логістичних процесах призводять до великих втрат через аварії, крадіжки чи природні катаклізми;
- неправильне управління валютними ризиками: коливання курсів валют можуть значно впливати на вартість логістики.

Враховуючи, що логістичні витрати становлять вагомий частку доданої вартості імпортних чи експортних товарів, тому варто приділити увагу визначенню сукупної вартості товару.

Сукупна вартість товару – це повна вартість, яку несе компанія для придбання або виготовлення товару та доставки його до кінцевого споживача. Вона включає всі витрати, пов'язані з виробництвом, транспортуванням, зберіганням, митними процедурами, обробкою, пакуванням, а також інші супутні витрати. Сукупна вартість є важливим показником у міжнародній

торгівлі, оскільки вона впливає на ціну товару на ринку та конкурентоспроможність компанії.

Основними шляхами зниження сукупної вартості товарів є:

- оптимізація маршрутів і вибір ефективних методів транспортування,
- управління запасами та впровадження сучасних систем контролю за станом запасів,
- мінімізація затримок на митниці за рахунок правильного оформлення документів і дотримання митних вимог може знизити витрати на митні операції,
- скорочення часу циклу доставки, оскільки це зменшує необхідність зберігання великих запасів і підвищує оборотність капіталу.

Логістика має прямий і значний вплив на фінансові показники підприємства, оскільки ефективне управління логістичними процесами допомагає знижувати витрати і покращувати прибутковість. Наприклад, оптимізація витрат на транспортування, зберігання і управління запасами дозволяє знизити загальні операційні витрати. Це, у свою чергу, сприяє зменшенню собівартості продукції та підвищенню маржі підприємства. Крім того, покращення управління ланцюгами постачання і своєчасна доставка товарів можуть збільшити обсяги продажу та зменшити втрати від прострочених товарів, що позитивно впливає на дохід. Логістика також впливає на оборотний капітал: ефективне управління запасами дозволяє зменшити капітал, заблокований у складах, та підвищити ліквідність підприємства. Водночас, погана організація логістичних процесів може призвести до додаткових витрат, затримок у постачанні та штрафів за несвоєчасне виконання контрактів, що негативно позначається на фінансових результатах підприємства.

Логістика має значний вплив на модель стратегічного прибутку підприємства, оскільки ефективне управління логістичними процесами безпосередньо впливає на витрати, обсяги продажів, задоволення клієнтів і конкурентоспроможність. Оптимізація витрат на транспортування, зберігання, управління запасами та пакування дозволяє знизити загальні операційні витрати, що підвищує прибутковість. Крім того, ефективна логістика сприяє швидкій доставці продукції, зменшує ризики прострочених або непроданих товарів, що також позитивно позначається на фінансових результатах. Завдяки ефективному управлінню ланцюгами постачання підприємство може знижувати собівартість і, таким чином, підвищувати свою маржу. Логістика також впливає на стратегічне планування: зниження витрат і покращення обслуговування клієнтів дозволяє підприємствам запропонувати конкурентоспроможні ціни, що може призвести до збільшення ринкової частки і прибутку. Отже, логістика є критичним фактором для досягнення стійкого стратегічного прибутку, забезпечуючи підприємству оптимальні витрати, ефективну операційну діяльність і задоволення потреб ринку.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Поясніть зв'язок логістичних витрат із загальними (повними витратами).

2. Чому необхідно досліджувати логістичні витрати?
3. Яка частка логістичних витрат в загальних витратах і в продажах підприємства?
4. Яка частка логістичних витрат сукупній вартості товару?
5. Поясніть сутність концепції мінімізації/оптимізації повних витрат.
6. Яка структура логістичних витрат у міжнародному бізнесі?
7. Поясніть проблему ідентифікації логістичних витрат у міжнародному бізнесі?
8. Які існують основні методи розрахунку логістичних витрат?
9. Які можливості для зниження логістичних витрат ви знаєте?
10. Як впливає управління логістичними витратами на фінансовий стан підприємства?
11. Якими факторами визначається конфліктність логістичних витрат?
12. Які методи аналізу витрат можуть бути застосовані для оптимізації логістичних процесів?
13. Які функції відіграє функціонально-вартісний аналіз витрат в управлінні логістикою?
14. Як логістичні витрати впливають на фінансовий стан підприємства через оптимізацію запасів?

Перелік літератури до теми 3

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 6, 7, 8, 15, 17, 19]

Завдання для самостійного виконання.

1. Які можливості для збільшення ефективності управління логістичними витратами ви бачите в сучасних умовах?
2. Які переваги мають підприємства, які успішно управляють своїми логістичними витратами, у порівнянні з конкурентами?
3. Наскільки важливе ефективне управління відносинами з міжнародними постачальниками і партнерами для зниження логістичних витрат?
4. Які інформаційні системи та технології можна використовувати для відстеження та оптимізації логістичних витрат у міжнародному бізнесі?

Практичне заняття №3

1. Питання для обговорення і дискусії.

А.Поясніть зв'язок логістичних витрат із загальними (повними витратами), тобто сукупною вартістю товару та сукупними витратами підприємства.

В. Поясніть конфліктність логістичних витрат на конкретних прикладах.

С. Як затримки, пошкодження товарів або високі логістичні витрати можуть знизити лояльність клієнтів і призвести до втрати ринку?

Д. Чому логістику називають останнім рубежем економії витрат?

Е. Чому логістику називають інструментом підвищення конкурентоспроможності підприємства? Поясніть на прикладах.

2. Розв'язування кейсів та ситуаційних вправ.

2.1. Ситуаційна вправа. Приклад умовного роздрібного магазину, який за місяць продає 500 чоловічих костюмів середньою вартістю 400 грн. Зробимо припущення, що витрати на зберігання костюмів становитимуть 20% від їх вартості, а транспортні витрати постійні і дорівнюють 3 тис. грн. за одну партію доставки. *Порівняйте витрати на зберігання і транспортування, якщо ми будемо робити 1-2-3-4 поставки костюмів в місяць?*

2.2. Ситуаційна вправа. Компанія «XXX» має валовий прибуток у розмірі 5% від обсягу продажу. На логістику припадає 22% операційних витрат. Прогнозні розрахунки показали, що за рахунок кращої організації робіт їх можна скоротити на 10%. *Який додатковий прибуток отримає компанія за того ж обсягу продажів? Чи є у підприємства можливості зменшення витрат, у тому числі логістичних? Якщо компанія не займатиметься вдосконаленням логістики, то наскільки їй необхідно збільшити обсяг продажів, щоб досягти такого підвищення прибутку? Поясніть ці можливості на прикладі зовнішньоекономічної діяльності? Як зміниться приріст прибутку підприємства, якщо логістичні витрати зменшити на 15%?*

2.3. Ситуаційна вправа. Компанія «XXX» наразі має обсяг продажу 10 млн у.о. на рік, а рівень її запасів становить 25% обсягу продажу. Річні витрати на зберігання продукції в запасах становлять 20% від її вартості. Операційні витрати (включаючи вартість запасів) - 7,5 млн. у.о. на рік, а вартість інших активів оцінюється в 20 млн. у. Яким є поточне значення прибутковості на активи? Як вона зміниться, якщо рівень запасів скоротиться до 20% обсягу продажу? *Поясніть отриманий ефект, використовуючи основні принципи логістики? Як логістичні витрати впливають на рентабельність активів? Чому? Чи можна у даному прикладі показати ефекти позитивної синергії і як? Зробіть ваш варіант розрахунку за умови, що рівень запасів скоротиться до 20% від обсягу продажів.*

Тестування до теми 3

1. Що із названого відноситься до логістичних витрат?

А) Витрати на придбання офісного обладнання.

Б) Витрати, пов'язані з транспортуванням та зберіганням товарів у ланцюгу постачання.

В) Витрати на заробітну плату працівників офісних працівників.

Г) Витрати на маркетинг та рекламу.

2. Що означають внутрішні логістичні витрати?

а) Витрати на закупівлю сировини.

б) Витрати на заробітну плату робітників на виробництві.

в) Витрати на рекламу та маркетинг.

г) Витрати на транспортування готової продукції на склади.

3. Яка з нижче наведених ознак не характеризує ефективність управління логістичними витратами?

а) Зниження загальних витрат.

б) Забезпечення швидкості доставки.

в) Підвищення прибутковості бізнесу.

г) Збільшення розміру кадрового складу.

4. Які рішення можуть допомогти в управлінні логістичними витратами?

а) Відкриття нових відділів продажу.

б) Регулярне збільшення заробітної плати співробітникам.

в) Використання оптимальних маршрутів доставки та зменшення запасів.

г) Збільшення виробничих потужностей.

5. Що означає термін "цільові логістичні витрати"?

а) Витрати, що відображають загальний бюджет компанії.

б) Витрати, які спрямовані на досягнення конкретних логістичних цілей.

в) Витрати на оренду приміщень.

г) Витрати на заробітну плату керівництва компанії.

6. Як логістичні витрати впливають на конкурентоспроможність підприємства?

а) Вони ніяк не впливають на конкурентоспроможність.

б) Підвищення логістичних витрат завжди позитивно впливає на конкурентоспроможність.

в) Зниження логістичних витрат може допомогти знижувати ціни або підвищувати якість обслуговування, що робить компанію більш конкурентоспроможною.

г) Логістичні витрати впливають лише на прибуток, а не на конкурентоспроможність.

7. Які рішення можуть допомогти знизити логістичні витрати на мінімум?

а) Збільшення швидкості доставки.

б) Збільшення обсягів складського зберігання товарів.

в) Впровадження оптимальних маршрутів доставки та управління запасами.

г) Відмова від контролю якості продукції.

8. Які заходи можна вжити для оптимізації логістичних витрат?

а) Збільшити кількість постачальників.

- б) Знизити контроль за складами.
- в) Оптимізувати транспортні маршрути.
- г) Підвищити заробітну плату всім співробітникам.

9. **Яка питома вага логістичних витрат в загальних витратах підприємства:**

- А) 2-5%
- Б) 7-10%
- В) 10-45%
- Г) 7-75%

10. **Яка максимальна питома вага логістичних витрат в сукупній вартості товару:**

- А) 5%
- Б) 10%
- В) 45%
- Г) 75%

11. **В структурі логістичних витрат розвинених країн найбільшу питому вагу мають витрати на:**

- А) адміністрування логістичних процесів,
- Б) транспортування сировини і готової продукції,
- В) управління запасами,
- Г) пакування товару.

12. **Конфліктність логістичних витрат виникає тоді, коли:**

- А) погане керівництво логістичними витратами,
- Б) оптимізація одного виду витрат може призвести до підвищення інших,
- В) складський персонал має низьку продуктивність праці,
- Г) транспортні засоби їздять не оптимальними маршрутами.

13. **Збільшення розміру партії поставки сприяє:**

- А) зменшенню транспортних витрат і збільшенню зарплати водія,
- Б) зменшенню транспортних витрат і збільшенню витрат запасу,
- В) збільшенню транспортних витрат і зменшенню зарплати водія,
- Г) збільшенню транспортних витрат і зменшенню витрат запасу.

14. **Збільшення кількості складів сприяє:**

- А) збільшенню обсягів запасів і доступності товарів для клієнтів,
- Б) зменшенню витрат на утримання складів і витрат запасів,
- В) збільшенню транспортних витрат і зменшенню зарплати водія,
- Г) збільшенню транспортних витрат і зменшенню витрат запасу.

15. **Підвищення рівня обслуговування споживачів сприяє:**

- А) зростанню витрат на маркетингові акції,
- Б) зростанню логістичних витрат,
- В) збільшенню транспортних витрат і зменшенню зарплати водія,
- Г) якість обслуговування не залежить від логістичних витрат.

16. **Збільшення швидкості доставки може призвести до:**

- А) збільшення транспортних витрат і покращення якості клієнтського сервісу,

- Б) збільшення транспортних витрат і витрат на утримання запасів,
- В) зменшення транспортних витрат і покращення якості клієнтського сервісу,
- Г) збільшення транспортних витрат і погіршення якості клієнтського сервісу.

17. Що із названого не виражає конфліктність витрат:

- А) тривалість доставки проти вартості транспортування,
- Б) рівень запасів проти вартості зберігання,
- В) розмір партії поставки проти витрат на транспортування,
- Г) якість клієнтського сервісу проти тривалості доставки.

18. Концепція мінімізації загальних (сукупних) витрат в логістиці означає:

- А) зменшення витрат на виконання кожної логістичної операції,
- Б) зменшення собівартості виробництва продукції,
- В) пошук компромісу логістичних витрат і такої комбінації витрат, яка призводить до зменшення сукупної вартості товару,
- Г) пошук компромісу логістичних витрат і такої комбінації витрат, яка призводить до збільшення сукупної вартості товару.

19. Використання більш міцних матеріалів для упакування товарів сприяє:

- А) прискоренню швидкості доставки товарів і зниження витрат,
- Б) забезпечення безпеки і, можливо, збільшенню ваги товару,
- В) підвищують рівень використання транспортної ємності,
- Г) витрати на упакування не впливають на логістику.

20. Сукупна вартість товару – це:

- А) виробнича собівартість продукції,
- Б) витрати на виробництво товару і його доставку до кінцевого споживача,
- В) витрати на виробництво товару і його доставку до клієнта,
- Г) витрати на виробництво товару і його зберігання в торгових точках.

21. Сукупна вартість товару у міжнародному бізнесі не включає:

- А) ціну придбання у продавця товару,
- Б) вартість сировини і компонентів готового виробу,
- В) витрати на транспортування і зберігання,
- Г) витрати на вантажообробку та митні процедури.

22. Яке твердження є невірним:

- А) ефективне управління логістичними витратами у міжнародному бізнесі сприяє зниженню ціни товарів,
- Б) ефективне управління логістичними витратами у міжнародному бізнесі не впливає на ціну товарів,
- В) ефективне управління логістичними витратами у міжнародному бізнесі покращує якість обслуговування споживачів,
- Г) ефективне управління логістичними витратами у міжнародному бізнесі забезпечує гнучкість в обслуговуванні споживачів.

23. Основними важелями впливу логістики на фінансовий стан підприємства є:

- А) запаси та управління клієнтським сервісом,
- Б) транспортування і складування,
- В) запаси, сервіс, складування та транспортування,
- Г) логістика не впливає на фінансовий стан підприємства.

24. Як логістика може вплинути на конкурентоспроможність у міжнародному бізнесі?

- а) Лише зниження цін на товари.
- б) Зменшення складських запасів та покращення доставки товарів.
- в) Тільки реклама продукції.
- г) Тільки виробництво товарів.

Тема 4. Логістична інфраструктура міжнародного бізнесу.

План теми:

1. Вплив інфраструктури на якість і швидкість міжнародної логістики.
2. Визначення логістичної інфраструктури та інфраструктури логістичних процесів. .
3. Класифікація логістичної інфраструктури у міжнародному бізнесі.
4. Сутність та роль транспортної інфраструктури в обслуговуванні міжнародних ланцюгів постачання.
5. Характеристика складської інфраструктури та її роль в міжнародних ланцюгах постачання.
6. Сутність та роль інформаційної інфраструктури в міжнародній логістиці.
7. Характеристика ринкової та фінансової інфраструктури в міжнародній логістиці.

Короткий зміст

Розвинена логістична інфраструктура, що включає транспортні мережі, склади, митні пункти та інформаційні системи, є основою для забезпечення своєчасних поставок, зниження витрат і покращення обслуговування клієнтів на міжнародних ринках. В умовах глобалізації та зростання міжнародної конкуренції, ефективне використання логістичної інфраструктури дозволяє підприємствам знижувати витрати, швидше реагувати на зміни попиту і забезпечувати високу якість обслуговування.

Логістична інфраструктура для міжнародного бізнесу може бути класифікована за кількома основними категоріями в залежності від функціональних складових та ролі в глобальних ланцюгах постачання.

1. Транспортна інфраструктура, яка включає транспортні мережі, порти, аеропорти, залізничні станції, термінали та обладнання для вантажообробки та вантажоперевалки.

2. Складська інфраструктура, яка включає склади для тимчасового зберігання товарів, спеціалізовані склади для різних типів вантажів (харчові продукти, хімічні речовини, великогабаритні товари), центри дистрибуції для розподілу товарів на міжнародному рівні, центри обробки вантажів, де здійснюється перевантаження, пакування та митне оформлення товарів.

3. Митні та прикордонна інфраструктура: митні пункти та інспекційні станції, важливі для контролю товарів при перетині кордону, включаючи оформлення документів, перевірку стандартів та сертифікації, пункти міжнародної сертифікації та контролю якості тощо.

4. Інформаційна інфраструктура: ІТ-системи та платформи для управління ланцюгами постачання, програмне забезпечення для моніторингу вантажоперевезень та ін.

5. Фінансова інфраструктура: міжнародні платіжні системи, платіжні платформи для здійснення міжнародних транзакцій, включаючи забезпечення безпеки платежів та кредитування, страхування вантажів та транспорту для мінімізації фінансових ризиків у міжнародних перевезеннях.

6. Ринкова інфраструктура, що формує ринок логістичних послуг та наявність логістичні компанії, які надають послуги з транспортування, складування, митного оформлення і постачання.

Розглянемо більш детально.

Транспортні мережі відіграють критичну роль у забезпеченні ефективності міжнародного бізнесу, оскільки вони є основними каналами для переміщення товарів між країнами та континентами. Розвинена транспортна інфраструктура забезпечує безперервний потік товарів, що дозволяє підприємствам вчасно доставляти продукцію до кінцевих споживачів і оптимізувати виробничі процеси. Міжнародні транспортні мережі включають морські, авіаційні, залізничні та автомобільні маршрути, кожен з яких має свої переваги залежно від типу вантажу, відстані та вимог до термінів доставки.

Морські порти є основою для перевезення великих обсягів товарів, зокрема контейнерів, і є найбільш економічно вигідними для довгих відстаней. Аеропорти забезпечують швидку доставку вантажів, що є критичним для дорогих і термінових товарів. Залізничні мережі оптимальні для перевезення

важких вантажів на великі відстані в межах континентів, а автомобільні дороги використовуються для гнучкої доставки товарів на коротші відстані або в кінцеві пункти призначення.

Розвиток і інтеграція цих транспортних мереж сприяють зниженню витрат на логістичні операції, зменшенню часу доставки і підвищенню надійності міжнародних поставок. Вони також допомагають адаптуватися до змін попиту і забезпечують гнучкість у відповідь на непередбачувані обставини, такі як політичні або економічні кризи, природні катастрофи чи глобальні епідемії. Таким чином, транспортні мережі є основою для стабільної і конкурентоспроможної діяльності в міжнародному бізнесі.

Складська інфраструктура відіграє ключову роль у міжнародному бізнесі, забезпечуючи ефективне управління запасами, зберігання товарів та їх обробку під час транспортування через міжнародні ланцюги постачання. Склади, центри дистрибуції та митні термінали є важливими елементами, які дозволяють зберігати товари, обробляти їх для подальшого транспортування та забезпечувати їх відповідність вимогам замовників або нормативам на різних етапах міжнародного обміну. Однією з головних функцій складської інфраструктури є забезпечення оперативності в обробці вантажів. Склади служать місцями для тимчасового зберігання товарів до моменту їх подальшого транспортування або продажу. Вони дозволяють підприємствам мінімізувати затримки, зберігаючи товари до моменту їх необхідності на ринку або в ланцюгу поставок. Центри дистрибуції, як частина складської інфраструктури, також виконують функцію фільтрації товарів, дозволяючи здійснювати їх подальшу обробку, упаковку, маркування, а іноді й кінцеву підготовку для споживчого ринку. Крім того, складські об'єкти допомагають знижувати витрати на логістику та управління запасами, дозволяючи підприємствам контролювати рівень запасів і мінімізувати дефіцит чи надлишки товарів. Вони також відіграють важливу роль у митних процедурах, оскільки є місцями для зберігання товарів до завершення митного оформлення, що є обов'язковим етапом у міжнародних перевезеннях. Завдяки розвитку складської інфраструктури, підприємства здатні підвищувати швидкість доставки товарів, знижувати витрати на транспортування та забезпечувати високий рівень обслуговування клієнтів, що, в свою чергу, має важливе значення для підтримки конкурентоспроможності на міжнародних ринках.

Митна інфраструктура є важливим компонентом міжнародного бізнесу, оскільки вона забезпечує ефективне виконання митних процедур, що є необхідними для переміщення товарів через кордони між країнами. Митні органи, пункти пропуску, митні склади та термінали забезпечують правильне

оформлення вантажів відповідно до національних та міжнародних правил і стандартів, а також здійснюють контроль за відповідністю товарів митним вимогам. Роль митної інфраструктури полягає в тому, щоб забезпечити ефективний і безпечний рух товарів між країнами, мінімізуючи затримки та витрати, пов'язані з митним оформленням. Митні пункти пропуску та термінали грають вирішальну роль у прискоренні транзиту товарів, що важливо для своєчасної доставки і задоволення попиту на ринку. Це особливо важливо для міжнародних поставок, де дотримання термінів є критичним фактором для конкурентоспроможності компаній. Митна інфраструктура також включає технології, які дозволяють автоматизувати і спрощувати процеси митного оформлення, наприклад, через використання електронних систем для подачі декларацій і збору мита. Це дозволяє скоротити час на митні процедури, зменшити кількість помилок і знизити витрати на логістичні операції. Крім того, митна інфраструктура сприяє боротьбі з контрабандою, порушеннями митних правил та забезпеченню безпеки на міжнародних ринках. Вона гарантує, що товари, які переміщуються між країнами, відповідають вимогам національних законодавств і міжнародних угод, зокрема щодо стандартів якості, безпеки та охорони навколишнього середовища. Таким чином, митна інфраструктура є критично важливою для забезпечення безперешкодного, ефективного та законного руху товарів через кордони, що впливає на зниження витрат, підвищення оперативності та забезпечення конкурентоспроможності міжнародних бізнес-процесів.

Інформаційна інфраструктура є ключовим елементом для ефективного управління міжнародними логістичними процесами, оскільки забезпечує швидкий і точний обмін даними між усіма учасниками ланцюга постачання. Вона включає в себе технології, системи, платформи та інструменти, які дозволяють підприємствам зібрати, зберігати, обробляти та передавати важливу інформацію про товарні потоки, замовлення, інвентаризацію, стан поставок, митні декларації та інші аспекти логістичних операцій.

Роль інформаційної інфраструктури в міжнародній логістиці полягає в наступному:

1. **Забезпечення прозорості та видимості:** Сучасні інформаційні системи дозволяють моніторити товарні потоки в реальному часі, що дає змогу підприємствам мати точне уявлення про місцезнаходження вантажів, їхній стан та строки доставки. Це допомагає знижувати ризики та приймати оперативні рішення в разі затримок або непередбачуваних обставин.

2. **Автоматизація процесів:** Використання електронних систем для обробки замовлень, складування, митного оформлення та платежів допомагає значно

скоротити час на виконання операцій, знизити ймовірність помилок і підвищити ефективність роботи. Це особливо важливо для міжнародного бізнесу, де обсяги товарообігу можуть бути значними, а кожен затриманий контейнер або неправильно оброблене замовлення може призвести до великих фінансових втрат.

3. Підвищення інтеграції ланцюгів постачання: Інформаційна інфраструктура дозволяє інтегрувати різні етапи ланцюга постачання — від постачальників сировини до кінцевих споживачів. Завдяки цьому компанії можуть більш ефективно координувати дії різних учасників ланцюга, знижуючи витрати на зберігання, транспортування та інші операції.

4. Спрощення митних процедур: Інформаційні технології значно полегшують митні операції, забезпечуючи автоматичну подачу митних декларацій, перевірку товарів, а також інтеграцію з митними органами та іншими державними установами. Це пришвидшує процес проходження митниці, що має вирішальне значення для міжнародного транспортування.

5. Оптимізація управління даними та прогнозування: За допомогою інформаційних систем компанії можуть зберігати і аналізувати величезні обсяги даних про попит, запаси, ефективність роботи транспортних засобів, що дозволяє створювати прогнози для подальшого розвитку бізнесу, знижувати витрати і покращувати рівень обслуговування клієнтів.

Фінансова інфраструктура відіграє критичну роль у забезпеченні ефективності міжнародного бізнесу, оскільки вона дозволяє організувати і управляти фінансовими потоками, що виникають під час міжнародних операцій. Вона включає в себе банківські установи, платіжні системи, валютні біржі, а також механізми фінансування та страхування, які забезпечують виконання фінансових зобов'язань і зниження ризиків у міжнародній торгівлі та логістиці.

Основні функції та роль фінансової інфраструктури в міжнародній логістиці:

1. Підтримка міжнародних розрахунків: Фінансова інфраструктура забезпечує надійні та швидкі методи для здійснення платежів між компаніями в різних країнах, включаючи розрахунки у різних валютах. Банківські установи та платіжні системи дозволяють перевести гроші через кордони, здійснити оплату за товар чи послугу, спростити транзакції та забезпечити безпеку коштів.

2. Фінансування логістичних операцій: Для міжнародних поставок часто необхідно фінансування, що дозволяє компаніям покривати витрати на транспортування, митне оформлення, зберігання та інші логістичні послуги. Фінансова інфраструктура забезпечує різноманітні інструменти для цього — кредитні лінії, факторинг, лізинг та інші форми фінансування, що дозволяють підприємствам підтримувати ліквідність і ефективно управляти грошовими потоками.

3. Управління валютними ризиками: У міжнародному бізнесі часто виникають ризики, пов'язані з коливаннями валютних курсів. Фінансова інфраструктура включає механізми хеджування, які дозволяють компаніям захищати свої фінансові інтереси від несприятливих змін валютних курсів. Це важливо для зниження фінансових втрат і стабільності бізнесу.

4. Страхування та управління ризиками: Фінансова інфраструктура надає доступ до страхових послуг, які дозволяють захистити компанії від ризиків, пов'язаних з транспортуванням товарів, митними процедурами, збитками через форс-мажорні обставини. Страхування вантажів, транспорту та митних витрат є важливим елементом для зниження ризиків у міжнародній логістиці.

5. Підтримка глобальних інвестицій: Фінансова інфраструктура також сприяє інвестиціям у розвиток міжнародних логістичних мереж і інфраструктури, таких як будівництво складів, терміналів, розвиток портів і транспортних шляхів. Це допомагає знижувати витрати і підвищувати ефективність логістичних операцій на глобальному рівні.

Ринкова інфраструктура, що складається з різноманітних логістичних послуг, є основою для ефективної організації міжнародної логістики. Вона дозволяє підприємствам забезпечувати швидкий і надійний рух товарів через міжнародні ринки, знижувати витрати на транспортування та зберігання, мінімізувати ризики та полегшувати виконання міжнародних операцій, що важливо для підтримки стабільного і конкурентоспроможного бізнесу. Її важливість полягає в тому, що вона безпосередньо впливає на ефективність, витрати, швидкість і надійність логістичних операцій.

Значення ринкової інфраструктури для міжнародного бізнесу:

1. Підвищення ефективності транспортування: інфраструктура ринку логістичних послуг включає в себе транспортні мережі, склади, митні пункти, термінали, а також послуги з управління товарними потоками. Без наявності добре розвиненої інфраструктури, постачальники та споживачі можуть стикатися з великими затримками, що впливає на ефективність логістичних процесів. Розвинена інфраструктура дозволяє забезпечити безперешкодний та швидкий рух товарів між країнами та регіонами, що є критичним для міжнародного бізнесу.

2. Оптимізація витрат: добре організована інфраструктура допомагає знижувати операційні витрати, такі як витрати на транспортування, складування та митне оформлення. Це досягається через зниження часу на доставку, раціональне використання складських площ та інтеграцію автоматизованих систем для управління запасами. В результаті підприємства можуть знижувати свої загальні витрати на логістику, що безпосередньо впливає на зменшення кінцевої вартості товару для споживача.

3. Забезпечення безперервності та надійності постачань: на міжнародних ринках непередбачуваність поставок може призвести до значних збитків для компаній. Розвинена інфраструктура забезпечує надійність та стабільність логістичних процесів, мінімізуючи затримки і ризики. Завдяки цьому підприємства можуть більш точно планувати свої виробничі процеси та

виконувати замовлення клієнтів у строки, що є важливим конкурентним фактором.

4. Покращення доступу до нових ринків: ефективна логістична інфраструктура надає компаніям доступ до нових географічних ринків, знижуючи бар'єри для міжнародної торгівлі. Зокрема, наявність сучасних транспортних і складських мереж дозволяє легко розширювати обсяги постачань на різні ринки, що сприяє зростанню підприємств, розширенню їхнього впливу на світовому ринку та залученню нових споживачів.

5. Покращення сервісу для клієнтів: інфраструктура ринку логістичних послуг забезпечує не лише транспортування та зберігання товарів, але й обслуговування кінцевих споживачів. Вона включає послуги з відстеження вантажів, доставки "до дверей", а також зворотної логістики (обробка повернень). Це дозволяє підвищити якість обслуговування клієнтів, що в свою чергу сприяє лояльності та утриманню споживачів.

6. Підвищення рівня безпеки: високоякісна інфраструктура ринку логістичних послуг також передбачає високий рівень безпеки транспортування та зберігання товарів. Це є особливо важливим при роботі з високовартісними або небезпечними товарами, що вимагають додаткових заходів безпеки під час їх переміщення через митні кордони та різні території.

Отже, логістична інфраструктура є невід'ємною складовою міжнародного бізнесу, оскільки вона забезпечує ефективне функціонування ланцюгів постачання і забезпечує безперешкодний рух товарів на всіх етапах їх переміщення - від виробника до кінцевого споживача. Розвинута інфраструктура включає транспортні мережі, складські приміщення, митні пункти, термінали, а також інформаційні та фінансові системи, що підтримують логістичні операції на міжнародному рівні. В умовах глобалізації та зростаючої конкуренції, ефективна логістична інфраструктура дозволяє компаніям знижувати витрати, оптимізувати час доставки і забезпечувати високу якість обслуговування клієнтів. Це, в свою чергу, підвищує їх конкурентоспроможність на світовому ринку. Важливою є роль інфраструктури в зниженні бар'єрів для виходу на нові ринки, що дає змогу підприємствам зростати і розширювати свою присутність на міжнародній арені.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Що таке "логістична інфраструктура"?
2. Яка роль логістичної інфраструктури у забезпеченні безперебійності постачання товарів на міжнародних ринках?
3. Які ключові компоненти логістичної інфраструктури впливають на глобальну конкурентоспроможність підприємств у міжнародному бізнесі?
4. Як логістична інфраструктура сприяє оптимізації логістичних процесів і зниженню витрат для міжнародних компаній?

5. Як важлива роль морських інфраструктурних об'єктів, таких як порти, у функціонуванні глобальних логістичних ланцюгів?
6. Які вигоди надає мультимодальність логістичній інфраструктурі для підприємств, які ведуть міжнародний бізнес?
7. Як розвиток інформаційних технологій впливає на оптимізацію логістичних процесів у міжнародному бізнесі?
8. Як логістичні центри впливають на забезпечення швидкої доставки та обробку міжнародних вантажів?
9. Які можливості і виклики стоять перед розвитком інноваційних логістичних технологій у міжнародному бізнесі?
10. Що включає в себе складська інфраструктура та її роль в міжнародній логістиці?
11. Які функції виконує інформаційна інфраструктура в міжнародній логістиці?
12. Як митна інфраструктура впливає на міжнародну логістику?
13. Як фінансова інфраструктура забезпечує фінансування логістичних операцій у міжнародному вимірі?

Перелік літератури до теми 4

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 3, 7, 8, 13, 15, 17, 19]

Завдання для самостійного виконання.

1. Як роль логістичної інфраструктури змінюється в умовах глобалізації та розвитку міжнародних торговельних відносин?
2. Як транспортна інфраструктура впливає на міжнародну логістику?
3. Які виклики пов'язані із забезпеченням безпеки та контролем логістичної інфраструктури у міжнародному контексті?

Практичне заняття №4

1. Питання для дискусій та обговорень

- A. Як ви бачите майбутнє розвитку логістичної інфраструктури в епоху цифрових технологій?
- B. Які можливості для розвитку логістичної інфраструктури існують у міжнародному бізнесі?
- C. Як ви оцінюєте вплив змін в інформаційній інфраструктурі на логістику у зв'язку з розвитком Інтернету речей (IoT)?

Д. Яким чином інфраструктура логістики впливає на прийняття рішень в галузі управління міжнародними ланцюгами постачання?

Е. Як можна вдосконалити митну інфраструктуру для підтримки міжнародних логістичних операцій українських підприємств? Поясніть на прикладах.

А. Які концепції і принципи логістики можуть вплинути на повоєнну відбудову транспортної інфраструктури України?

2. Презентація результатів міні-досліджень за тематикою:

А. Роль зернового коридору в Чорному морі для експорту зернових з України.

В. Перспективи розвитку транспортного коридору Via Carpatia в контексті європейської інтеграції України.

С. Роль контейнерного терміналу на прикордонному пункті пропуску «Мостиська-2» для міжнародної торгівлі з ЄС.

Д. Розвиток інфраструктури фулфілменту для електронної торгівлі на прикладі компанії «Нова пошта».

Е. Мультимодальна інфраструктура: як вона покращує ефективність логістичних процесів і перспективи України.

Є. Інтеграція транспортної, складської та інформаційної інфраструктури для оптимізації глобальних ланцюгів постачання на прикладі індустриальних парків Львівського регіону

Тестування до теми 4

1. Що включає термін "логістична інфраструктура"?

- а) Всі технологічні системи, використовувані в логістиці.
- б) Фізичні та інформаційні об'єкти та мережі, які підтримують рух товарів.
- в) Всі комп'ютерні програми для управління логістичними операціями.
- г) Інвестиції в технології логістики.

2. Що включає термін "інфраструктура логістичних процесів"?

- а) Мережу автомагістралей та залізничних колій для перевезення товарів.
- б) Фізичні та інформаційні ресурси, необхідні для підтримки логістичних операцій.
- в) Всі програми для статистичного аналізу даних в логістиці.
- г) Інфраструктуру комп'ютерних мереж в логістичних компаніях.

3. Що включає термін "транспортна інфраструктура"?

- а) Тільки шляхи і дороги для руху транспорту.
- б) Всі дороги та транспортні мережі для перевезення товарів і людей.
- в) Тільки залізничні колії для перевезення товарів.
- г) Тільки літаки та аеропорти.

4. Що із названого входить до складу транспортної інфраструктури?

- а) Дороги, залізниця, морські порти, аеропорти, тунелі.
- б) Комп'ютерні мережі для відстеження товарів.
- в) Засоби зв'язку для обміну інформацією з постачальниками.
- г) Будівлі для зберігання товарів.

5. Що із названого входить до складу інфраструктури водного транспорту:

- А) порти, водні шляхи та канали,
- Б) автостради та автомагістралі, автопорти та автостанції,
- В) колії, станції і вокзали,
- Г) порти, повітряні траси.

6. Що із названого входить до складу інфраструктури залізничного транспорту:

- А) порти, водні шляхи та канали,
- Б) автостради та автомагістралі, автопорти та автостанції,
- В) колії, станції і вокзали,
- Г) аеропорти, повітряні траси.

7. Транспортний коридор – це:

- А) автомагістраль, якою рухається великий потік автомобілів;
- Б) дорога, що з'єднує великі міста між собою;
- В) транспортна артерія, що забезпечує великі обсяги перевезень,
- Г) залізничний маршрут, що з'єднує морські порти між собою.

8. До характеристик міжнародного транспортного коридору не належить:

- А) глобальна досяжність, що дозволяє легко переміщати вантажів та пасажирів між різними регіонами,
- Б) підтримка обміну товарами між країнами,
- В) мультимодальність та інтермодальність,
- Г) сальдо міжнародного торгового обороту.

9. Контейнерний термінал як спеціалізований об'єкт інфраструктури може бути розташований:

- А) в морському порту,
- Б) в аеропорту,
- В) у сухому порту,
- Г) вірна відповідь А і Б,
- Д) вірна відповідь А і В.

10. За даними Інституту морського транспорту і портів в контейнерах перевозиться така частка світового обсягу вантажів:

- А) 50-60%,
- Б) 60-70%,
- В) 70-80%,
- Г) 80-90%,
- Д) 90-100%

11. Для чого призначений контейнерний термінал?

- а) Для прийому лише різних видів суден.
- б) Для прийому, розвантаження, зберігання та відправлення контейнерів.
- в) Тільки для обробки декоративних контейнерів.
- г) Для зберігання продуктів харчування.

12. Які види товарів часто перевозяться в морських контейнерах?

- а) Тільки рідке пальне.
- б) Пісок та гравій.
- в) Всі види товарів, включаючи товари широкого призначення.
- г) Тільки вантаж для будівництва.

13. Що означає "консолідація" у контейнерних перевезеннях?

- а) Перевезення великої кількості контейнерів одного власника.
- б) Об'єднання декількох невеликих партій товарів в один контейнер.
- в) Відправлення товару без контейнера, просто як вантаж на палетах.
- г) Тільки відправлення легких вантажів у контейнерах.

14. Яка основна перевага використання контейнерів у логістиці?

- а) Зниження попиту на вантажообробку.
- б) Можливість зберігати товари протягом довшого часу.
- в) Швидке перевезення товарів морем та на залізницях.
- г) Тільки перевезення негабаритних вантажів.

15. Що означає термін "ТЕУ"?

- а) Тендерний економічний угода.
- б) Торговельна експортна угода.
- в) Двадцятифутовий еквівалент.
- г) Термін на замовлення єдиниць.

16. Що таке контейнерний термінал?

- а) спеціальний об'єкт інфраструктури морського порту або сухого порту.
- б) Електронна система відстеження товарів у контейнерах.
- в) Контрольний пункт при в'їзді в митницю.
- г) Місце для зберігання сухого вантажу.

17. Що таке логістичний центр?

- а) Вантажний склад для одноразового зберігання товарів.
- б) Велика галузева виставка товарів і послуг.
- в) Інфраструктурний об'єкт для обробки, зберігання та розподілу товарів у логістичному ланцюзі.
- г) Система GPS для відстеження транспортних засобів.

18. Для чого призначені логістичні центри?

- а) Тільки для зберігання товарів на тривалий термін.
- б) Для отримання податкових пільг від уряду.
- в) Для обробки, зберігання, консолідації та розподілу товарів у логістичному ланцюзі.
- г) Тільки для тимчасового розміщення працівників.

19. Як логістичні центри сприяють оптимізації логістичних процесів?

- а) Затримують товари на довший час.
- б) Покращують розподіл товарів у мережі замовлення та поставок.

- в) Зменшують рівень автоматизації у сфері логістики.
- г) Переробляють товари негайно при отриманні.

20. Що означає термін "консолідація" у логістиці?

- а) Перевезення товарів на різні континенти.
- б) Об'єднання кількох невеликих партій товарів в одну велику партію для економії витрат.
- в) Розподіл товарів між різними регіонами для зменшення логістичних витрат.
- г) Тільки організація концертів та виставок.

21. Типова структура ЛЦ включає:

- А) зона обслуговування та бізнес-центр,
- Б) складські приміщення та інтермодальний термінал,
- В) митну зону і контроль доступу,
- Г) все вище перераховане.

22. Що таке мультимодальний логістичний центр?

- а) Центр, який забезпечує розміщення тільки вантажів на морському та річковому транспорті.
- б) Центр, який забезпечує обробку і перевалку вантажів між різними видами транспорту.

- в) Центр для приготування їжі для працівників логістичних компаній.
- г) Центр для організації конференцій та семінарів для логістів.

23. Що означає термін "мультимодальність" у логістиці?

- а) Використання різних типів транспорту у вантажних перевезеннях.
- б) Перевезення лише морським транспортом.
- в) Використання тільки автомобільного транспорту.
- г) Можливість перевезення великих контейнерів та сейфів.

24. Які переваги має мультимодальність у логістиці?

- а) Зниження складних процедур митного оформлення.
- б) Збільшення витрат на транспортування.
- в) Зменшення часу доставки товарів.
- г) Зниження кількості логістичних центрів у світі.

25. Які види транспорту можуть бути включені в мультимодальний логістичний ланцюг?

- а) Тільки автомобільний транспорт.
- б) Авіаційний, залізничний, морський та автомобільний транспорт.
- в) Вантажівки для міських доставок.
- г) Тільки пішохідний транспорт.

26. Що означає термін "митна інфраструктура" в логістиці?

- а) Процес виробництва митних пошлин та податків.
- б) Спеціалізовані інформаційні системи для обробки документів на митницях.
- в) Фізична та інформаційна інфраструктура, необхідна для митного оформлення та переміщення товарів через кордон.
- г) Послуги з доставки товарів між різними країнами.

27. Які завдання вирішує митна інфраструктура в логістиці?

- а) Забезпечує гарантовану безпеку та збереженість товарів.

б) Сприяє спрощенню і прискоренню процедур митного контролю та оформлення документів.

в) Контролює виробництво товарів.

г) Надає фінансову підтримку логістичним компаніям.

28. Які основні процедури митного оформлення включає в себе митна інфраструктура в логістиці?

а) Обов'язкову декларацію товарів при в'їзді в країну.

б) Повний митний огляд кожного виданого товару.

в) Визначення митної вартості товарів, розрахунок мит та податків, відвідування митних постів.

г) Митна інфраструктура не виконує жодних митних процедур.

29. Які переваги може надати митна інфраструктура в розвитку логістики та міжнародної торгівлі?

а) Зниження обсягів міжнародних торговельних операцій.

б) Втрата часу під час перетину кордону та затримки в доставці товарів.

в) Зменшення ризиків та забезпечення безпеки товарів та документів.

г) Збільшення митних ставок та податків.

30. Як інформаційна інфраструктура сприяє розвитку митної інфраструктури в логістиці?

а) Затримує розвиток митної інфраструктури.

б) Не має впливу на розвиток митниці.

в) Забезпечує обмін даними між митницями та іншими логістичними установами.

г) Впливає тільки на розвиток торговельних маршрутів.

31. Які основні принципи функціонування митної інфраструктури в логістиці?

а) Високі митні ставки та строгий контроль над переміщенням товарів.

б) Прискорення та спрощення митних процедур, зменшення адміністративних бар'єрів.

в) Завищення митних податків для збільшення доходів держави.

г) Штучне збільшення обсягів митних оглядів та інших процедур.

32. Як може митна інфраструктура впливати на логістичні витрати підприємства?

а) Завжди зменшує логістичні витрати завдяки швидкому оформленню товарів.

б) Впливає на збільшення логістичних витрат через додаткові митні податки та затримки в перевезеннях.

в) Має мінімальний вплив на логістичні витрати.

г) Збільшує прибутковість логістичних компаній.

Тема 5. Логістичне посередництво та світовий ринок логістичних послуг.

План теми:

1. Економічна сутність посередництва та його роль в міжнародній логістиці. .
2. Сутність логістичного аутсорсингу, його переваги і недоліки.
3. Види логістичного аутсорсингу. .
4. Постачальники логістичних послуг та їх роль в міжнародній логістиці.
5. Порівняльний аналіз постачальників логістичних послуг.
6. Розвиток міжнародного ринку логістичних послуг та роль глобальних логістичних провайдерів.

Короткий зміст

З розвитком міжнародної торгівлі та постійним зростанням обсягів переміщення товарів, ефективне логістичне посередництво стає ключовим чинником успіху для бізнесу. Логістичні посередники (експедитори, перевізники, митні брокери) забезпечують координацію та інтеграцію всіх етапів логістичних операцій, що дозволяє знижувати витрати, зменшувати ризики і підвищувати ефективність постачань.

Логістичне посередництво у міжнародному бізнесі є процесом, при якому посередники - компанії або організації, що спеціалізуються на логістичних послугах - координацію, оптимізацію і управління логістичними процесами, включаючи транспортування, складування, митні операції, страхування та інші аспекти, що супроводжують міжнародну торгівлю.

Економічна сутність логістичного посередництва полягає в тому, що посередники виконують роль організацій, які знижують витрати, підвищують ефективність і зменшують ризики у процесах міжнародного постачання. Вони використовують свої спеціалізовані знання, інфраструктуру та технології для того, щоб забезпечити оптимальні умови для перевезення, зберігання та обробки товарів, що дозволяє компаніям, які займаються міжнародною торгівлею, зосередитися на своїй основній діяльності. Логістичне посередництво також сприяє полегшенню взаємодії між різними країнами та культурами, забезпечуючи ефективну комунікацію, зменшення затримок і покращення якості обслуговування. Завдяки посередникам, підприємства можуть скоротити інвестиції в власну логістичну інфраструктуру, отримати доступ до глобальних ринків і знижувати загальні витрати на доставку та обробку товарів.

Логістичне посередництво тісно пов'язане з логістичним аутсорсингом. Обидва процеси спрямовані на оптимізацію та ефективне управління логістичними операціями. Логістичне посередництво охоплює діяльність

посередників, які координують і виконують різні етапи логістичних операцій, забезпечуючи злагоджену роботу всіх учасників ланцюга постачання. Логістичний аутсорсинг, в свою чергу, передбачає передачу частини або всіх логістичних функцій стороннім спеціалізованим компаніям для зниження витрат, зосередження на основних бізнес-процесах і підвищення ефективності. У цьому контексті логістичне посередництво може бути частиною стратегії аутсорсингу, коли компанії передають управління транспортом, зберіганням чи іншими логістичними функціями на аутсорсинг фахівцям. Обидва підходи дозволяють знижувати операційні витрати, зменшувати складність і ризики, а також сприяють кращій координації та гнучкості в управлінні ланцюгами постачання. Тому логістичне посередництво та аутсорсинг взаємодоповнюють один одного в забезпеченні ефективної міжнародної логістики.

Аутсорсинг відіграє важливу роль у міжнародній логістиці, оскільки він дозволяє компаніям ефективно управляти складними ланцюгами постачання, знижуючи витрати та підвищуючи гнучкість. Передача логістичних функцій стороннім спеціалістам дає можливість зосередитися на основних бізнес-процесах і зменшити операційне навантаження. У міжнародній логістиці аутсорсинг часто включає управління транспортом, митними операціями, складуванням, обробкою замовлень та іншими процесами, що дозволяє компаніям зосередитися на розширенні ринку, інноваціях та підвищенні конкурентоспроможності. Крім того, аутсорсинг забезпечує доступ до передових технологій та спеціалізованих знань, які важко утримувати на власному підприємстві, знижуючи таким чином ризики та підвищуючи ефективність процесів. Міжнародні логістичні компанії, що спеціалізуються на аутсорсингу, мають глобальну мережу і досвід, що дозволяє їм оптимізувати ланцюги постачання на міжнародному рівні, зменшуючи час доставки та знижуючи логістичні витрати. В результаті, аутсорсинг у міжнародній логістиці є важливим інструментом для зниження витрат, підвищення швидкості обробки замовлень та поліпшення обслуговування клієнтів.

У міжнародній логістиці є такі види логістичного аутсорсингу:

1. Транспортний аутсорсинг: у цьому випадку компанія віддає на аутсорсинг функції, пов'язані з транспортуванням та доставкою товарів. Це може включати в себе перевезення вантажів на землі (автотранспорт, залізниця), морські та повітряні перевезення.

2. Складський аутсорсинг: У цьому випадку компанія аутсорсить управління своїми складами та зберіганням товарів. Замовник може орендувати склади та послуги з управління складами від третіх сторін.

3. Митно-брокерський аутсорсинг: виконання спеціалізованими посередниками митно-брокерських операцій в транспортних терміналах або на пунктах пропуску через державний кордон.

4. Інфраструктурний аутсорсинг: Цей вид аутсорсингу передбачає зовнішнє управління та обслуговуванням інфраструктури, такої як порти, термінали, залізничні станції та інші об'єкти транспортної інфраструктури.

5. Комплексний аутсорсинг (3PL): У цьому випадку компанія передає всі логістичні функції третій стороні, яка відповідає за керування всіма аспектами логістики, включаючи транспортування, зберігання, обробку замовлень, митну оформлення, інвентаризацію тощо.

6. Аутсорсинг управління ланцюгом постачання (4PL або LLP): Цей вид аутсорсингу включає зовнішнього постачальника, який керує іншими логістичними постачальниками. Ця компанія бере на себе координацію та оптимізацію логістичних процесів, включаючи вибір та управління постачальниками.

7. Логістичний аутсорсинг обслуговування клієнтів (сервіс провайдинг): У цьому випадку компанія передає обробку замовлень, обслуговування клієнтів і послуги пов'язані з доставкою товарів спеціалізованим логістичним постачальникам.

В залежності від виду логістичного аутсорсингу існують різні види постачальників логістичних послуг.

Постачальник логістичних послуг як посередник є суб'єктом господарювання й надає послуги в сфері логістики, тобто виконує окремі операції або комплекс логістичних функцій, пов'язаних із просторовим переміщенням логістичних потоків, та/або здійснює управління ланцюгами/мережами постачання за дорученням замовника.

Співпраця з посередниками у міжнародній логістиці є ефективною завдяки зниженню витрат, підвищенню оперативності та зниженню ризиків. Посередники мають експертизу і ресурси для оптимізації логістичних процесів, що дозволяє уникнути помилок і затримок. Вони використовують економію на масштабах, що знижує витрати на транспортування, складування та митні процедури. Завдяки своїм глобальним мережам, посередники забезпечують швидке вирішення проблем і адаптацію до змін ринку. Крім того, вони мають технологічну підтримку, що сприяє оптимізації процесів і зниженню операційних ризиків, що робить їх важливими партнерами у міжнародному бізнесі.

Параметри	Типи логістичних посередників (постачальників логістичних послуг)			
	2PL	3PL	4PL	5PL

Ключова компетенція	Вузькофункціональні логістичні оператори	Комплексні логістичні оператори	Системні логістичні інтегратори	Мережеві інтегратори з управління ланцюгами/мережами і постачання
Логістичний продукт	Окремі послуги з транспортування, складування, митних процедур тощо	Комплексні логістичні послуги.	Логістичний сервіс з управління ланцюгами постачання виробничих і торговельних підприємств	Інтелектуальні продукти і послуги для великих корпоративних клієнтів.
Умови надання	Низькі тарифні ставки, наявність основних активів знання власних процесів та свого сегменту ринку, утримання клієнтської бази	Орієнтованість на процеси клієнта, індивідуальний підхід, використання колективних ІКТ, інтерфейс з КІС	Аналіз та реінжиніринг бізнес-процесів у ланцюгах постачання клієнтів, інтеграція ресурсів, системні інновації, мережеві ІКТ	Створення спільного інформаційного (віртуального) середовища для автоматизації процесів управління ланцюгами/мережами і постачання, системні інновації,
Взаємовідносини з клієнтом	Одноразові договори	Середньостроковий або довгостроковий контракт	Партнерство, спільне творення споживчої цінності продукту	Довгострокове партнерство для спільного творення конкурентних переваг
Цінність для клієнта	Оптимізація окремих функцій	Комплексна оптимізація бізнес-процесів	Оптимізація всіх бізнес-процесів через інтеграцію інформаційних систем	Оптимізація відносин в ланцюгах/мережах постачання в єдиній мережі
Створення конкурентних переваг	Переважно на основі матеріальних ресурсів за рахунок ефективних особистих зв'язків із партнерами, привілейованого доступу до інформації, низької ціни.	Переважно на основі поєднання матеріальних і нематеріальних ресурсів за рахунок власних технологічних та управлінських ноу-хау, системних інновацій	Переважно на основі нематеріальних ресурсів за рахунок системних і проривних інновацій, переваг в управлінні змінами, інформацією та знаннями	Переважно на основі нематеріальних ресурсів за рахунок створення та функціонування інтелектуалізованих логістичних систем як складних систем управління, координації та контролю стратегічних, тактичних і оперативних завдань функціонування мереж постачання.

Логістичне посередництво і ринок логістичних послуг тісно пов'язані, оскільки посередники є важливою частиною цього ринку, виконуючи роль посередників між клієнтами та постачальниками логістичних послуг. Логістичні посередники, такі як 3PL (Third-Party Logistics) або 4PL (Fourth-Party Logistics) компанії, спеціалізуються на організації і управлінні різними логістичними функціями, такими як транспортування, складування, митне оформлення та інші.

Світовий ринок логістичних послуг постійно змінюється, з'являються нові технології, методи та бізнес-моделі, що дозволяють інтегрувати різні види транспорту та забезпечувати більш високий рівень обслуговування. Це вимагає від підприємств не тільки адаптації до нових умов, але й грамотного вибору логістичних посередників для оптимізації своїх операцій на міжнародному рівні. Таким чином, дослідження цього питання дозволяє краще розуміти роль логістичних посередників у міжнародному бізнесі та їхній вплив на розвиток глобального ринку логістичних послуг.

Ринок логістичних послуг є місцем, де компанії можуть знайти постачальників логістичних послуг, серед яких є і посередники. Вони надають свої послуги для оптимізації ланцюгів постачання, знижуючи витрати і час доставки, а також забезпечуючи ефективне управління ризиками. Таким чином, логістичні посередники виступають як важливі гравці на ринку, сприяючи розвитку і вдосконаленню логістичних процесів у глобальній економіці, забезпечуючи надання спеціалізованих послуг і підвищуючи конкурентоспроможність бізнесів, що здійснюють міжнародну торгівлю.

Таким чином, логістичні посередники відіграють ключову роль у міжнародному бізнесі, забезпечуючи ефективне функціонування ланцюгів постачання. Вони допомагають знижувати витрати, мінімізувати ризики, оптимізувати операції та підвищувати гнучкість компаній. Передача логістичних функцій на аутсорсинг дозволяє економити ресурси, покращувати якість послуг, швидко адаптуватися до змін і впроваджувати інновації. Ринок логістичних послуг виник і активно розвивається завдяки глобалізації торгівлі, зростанню електронної комерції, технологічному прогресу, конкурентному тиску та зростанню регуляторних вимог. Глобальні логістичні оператори, такі як DHL, FedEx, UPS, сприяють інтеграції ринків, забезпечують доступність товарів, впроваджують екологічні практики та інновації, що підвищують ефективність ланцюгів постачання. Таким чином, логістичні посередники та глобальні оператори стали невід'ємною частиною міжнародного бізнесу, забезпечуючи його стабільний розвиток і конкурентоспроможність.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Які основні функції виконують посередники у міжнародній логістиці?
2. Як посередники сприяють оптимізації логістичних ланцюгів у міжнародному бізнесі?
3. Які переваги може мати підприємство від співпраці з посередниками у міжнародних перевезеннях?
4. Які види послуг надають посередники в галузі міжнародних перевезень?
5. Як посередники допомагають у вирішенні складних завдань митного оформлення?
6. Які критерії слід враховувати при виборі посередника для міжнародних логістичних послуг?
7. Як важливо мати мережу посередників для розширення глобального бізнесу?
8. Як посередники сприяють зменшенню ризиків у міжнародних перевезеннях?
9. Як вимірюються показники ефективності посередників у міжнародній логістиці?
10. Як посередники допомагають підприємствам у вирішенні проблем та затримок під час міжнародних перевезень?
11. Які впливи політичних чи природних криз можуть бути пом'якшені за допомогою посередників у міжнародній логістиці?
12. Які функції виконують морські посередники у міжнародній морській логістиці?
13. Як посередники сприяють вибору оптимального морського маршруту для вантажів?
14. Як посередники допомагають у митному оформленні та документації для морських вантажів?
15. Які переваги надають посередники в авіаційній логістиці в порівнянні з іншими видами транспорту?
16. Як посередники сприяють швидким і надійним авіаперевезенням вантажів?
17. Як вони впливають на вибір оптимальних авіарейсів та маршрутів?
18. Які функції виконують посередники у залізничній логістиці та як вони сприяють вирішенню географічних викликів?
19. Які послуги надають автомобільні посередники у міжнародній автомобільній логістиці?
20. Як вони впливають на вибір транспортних підрядників та маршрутів для автоперевезень?

21. Як посередники сприяють вирішенню складних питань та логістичних викликів на дорогах?

Перелік літератури до теми 5

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 7, 8, 15, 17, 22]

Завдання для самостійного виконання.

1. Як посередники впливають на координацію різних залізничних послуг для ефективності перевезень?
2. Як вони впливають на вибір оптимальних залізничних маршрутів та планування транспортування?
3. Ознайомитися з результатами рейтингу логістичної ефективності країни світу, що проводиться під егідою Світового банку.
4. Дослідити особливості індексу LPI та його вплив на ефективність логістичних операцій в контексті міжнародного бізнесу (мета проведення досліджень, періодичність, вибір показників, методика їх дослідження).
5. Визначити роль і місце України в системі міжнародної логістики: аналіз динаміки показників рейтингу за 2007-2023 роки.
6. Ознайомитися з рейтингом провідних логістичних операторів та дослідити їх представленість на українському ринку логістичних послуг.

Практичне заняття №5

1. Питання для обговорення і дискусії.

- A. Чому логістичний аутсорсинг вважають ефективним інструментом зменшення витрат підприємства та підвищення ефективності бізнесу?
- B. Чому комплексний логістичний оператор є важливим суб'єктом міжнародної логістики?
- C. Як комплексні логістичні оператори впливають на вибір транспортних підрядників при імпорті та експорті товарів?
- D. Чи можна вважати ринок логістичних послуг в Україні сформованим?
- E. Які тренди розвитку міжнародного ринку логістичних послуг за Індексом логістичної ефективності, що пропонується під егідою Світового банку?

2. Проведення командних дебатів на тему «Логістичний аутсорсинг: за і проти».

Завдання: створити 1-у команду «за» і 1-у команду «проти» використання логістичного аутсорсингу в бізнесі, створити команду журі яка буде оцінювати аргументи та контраргументи команд «за» і «проти», а також

доказовість тез команд (кількість залежить від кількості студентів в групі). Всі інші студенти мають бути активними слухачами, можуть задавати питання командам, а також коментувати хід дебатів. Староста групи виступає в ролі модератора дебатів (за бажанням може делегувати свої повноваження комусь з групи). Модератор має зробити вступне слово, відповідає за дотримання правил дебатів і передає слово для аргументації командам. Кожна команда обирає капітана, який представляє команду, відповідає за дотримання правил дебатів і передає слово для аргументації членам команди. Кожна команда готує контраргументи для команди суперника і формулює їх у формі запитань. Члени журі оцінюють доказовість тез команд, а також їх контраргументів.

Сценарій дебатів:

1. Відкриває дебати модератор зі вступним словом, який потім надає слово командам для презентації своїх позицій та аргументів.
2. Команда 1 протягом 5-7 хв. презентує свій погляд на розвиток логістичного аутсорсингу, аргументує необхідність і доцільність його використання, наводить приклади успішної співпраці.
3. Команда 2 протягом 5-7 хв. презентує свій погляд на розвиток логістичного аутсорсингу, аргументує неможливість і недоцільність їх використання в нинішніх умовах ведення бізнесу, обґрунтовує інсорсинг, показує ризики та загрози, оцінює негативні наслідки, наводить приклади неуспішних рішень.
4. Після презентації позицій команд модератор дебатів послідовно надає слово командам, які задають одна одній питання для уточнення позицій.
5. Далі модератор надає слово командам для спростування аргументів суперників, при цьому варто посилатися на їх ключові цитати.
6. Після спростування аргументів і контраргументів модератор надає слово слухачам, які висловлюють свою позицію щодо обраної теми та коментують аргументи команд.
7. Завершують дебати виступи членів журі, які оцінюють доказовість тез команд, а також їх контраргументів.
8. Дебати завершуються голосуванням для визначення переможця дебатів.

Тестування до теми 5

1. Економічна сутність посередництва полягає в наступному:

- А) це прямий зв'язок між постачальником товару та його покупцем,
- Б) це опосередкований зв'язок між постачальником товару та його покупцем,
- В) це зв'язок між постачальником товару та його покупцем через третю особу,
- Г) це зв'язок між замовником і перевізником.

2. Що означає поняття «логістичний аутсорсинг»?

- А) виконання логістичних операцій власним структурним підрозділом,
- Б) повна або часткова передача логістичних операцій третій стороні,
- Г) повна або часткова передача логістичних операцій вантажовідправнику,

Д) виконання логістичних операцій торгівельною мережею.

3. Використання логістичного аутсорсингу недоцільно, якщо:

- А) існує дефіцит кваліфікованих фахівців,
- Б) неефективно використовується власна інфраструктура,
- В) великі витрати на логістичні операції,
- Г) великий обсяг вантажообробки і недостатня завантаженість персоналу та великі прості,
- Д) низький рівень сервісу та оперативності.

4. До переваг логістичного аутсорсингу не відносять:

- А) візуалізація логістичних витрат,
- Б) фокусування на ключових компетенціях,
- В) можливість альтернативного використання обмежених ресурсів,
- Г) залежність від зовнішнього постачальника.

5. До недоліків логістичного аутсорсингу відносять:

- А) збільшення частки трансакційних витрат,
- Б) фокусування на ключових компетенціях,
- В) можливість альтернативного використання обмежених ресурсів,
- Г) візуалізація логістичних витрат.

6. До переваг логістичного аутсорсингу у міжнародній логістиці не відносять:

- А) можливість швидкої адаптації до ринкових змін,
- Б) наявність міжнародного досвіду,
- В) експертиза у вирішенні логістичних проблем,
- Г) не виконання договірних зобов'язань у повному обсязі,
- Д) оптимізація ресурсів і зменшення сукупних витрат.

7. Комплексний логістичний аутсорсинг – це передача третій стороні таких логістичних операцій:

- А) транспортування,
- Б) складування і обробка замовлень,
- В) митно-брокерські процедури,
- Г) все вище перераховане.

8. Посередника, що спеціалізується на виконанні комплексу логістичних операцій, називають:

- А) 3PL-оператором,
- Б) 4PL-оператором,
- В) 5PL-оператором,
- Г) 6PL-оператором.

9. Посередника, що спеціалізується на виконанні управлінні ланцюгом постачання, називають:

- А) 3PL-оператором,
- Б) 4PL-оператором,
- В) 5PL-оператором,
- Г) 6PL-оператором.

10. Посередника, що спеціалізується на виконанні управлінні мережею постачання, називають:

- А) 3PL-оператором,
- Б) 4PL-оператором,
- В) 5PL-оператором,
- Г) 6PL-оператором.

11. Який з перелічених факторів є найважливішим при виборі логістичного посередника в міжнародному бізнесі?

- А) Вартість послуг
- Б) Досвід у міжнародній логістиці
- В) Географічне охоплення
- Г) Усі вищезазначені

12. Який тип логістичного посередника спеціалізується на транспортуванні, митному оформленні та управлінні складськими операціями?

- А) Вантажний брокер
- Б) 3PL-провайдер
- В) Перевізник
- Г) Експедитор

13. Яка технологія є критично важливою для оцінки ефективності логістичного посередника?

- А). Мобільні додатки
- Б) Трекінг
- В). Онлайн-реклама
- Г)Інтернет-банкінг

14. Що є основним ризиком при виборі ненадійного логістичного посередника?

- А) Збільшення витрат на зберігання
- Б) Затримки в доставці товарів
- В) Втрата репутації компанії
- Г) Усі вищезазначені.

15. Яке з наведених тверджень є правильним про глобальних логістичних операторів?

- А) Вони працюють лише на місцевих ринках
- Б) Вони пропонують лише транспортні послуги
- В) Вони інтегрують транспорт, складування та митне оформлення (
- Г) Вони займаються лише перевезенням вантажів морським транспортом

16. Що є основною характеристикою ринку світових логістичних послуг?

- А) Локалізованість ринку
- Б) Глобалізація та інтеграція логістичних мереж
- В) Обмежений набір послуг
- Г). Відсутність конкуренції

17. Яка основна перевага використання глобальних логістичних провайдерів?

- А) Зниження якості послуг
- Б) Оптимізація витрат і швидкості доставки
- В) Можливість працювати лише на одному ринку
- Г) Спрощення технологій

18. Який сегмент найбільш швидко зростає на ринку світових логістичних послуг?

- А) Складське зберігання
- Б) Морські перевезення
- В) Електронна комерція та експрес-доставка
- Г) Пасажирські перевезення

Тема 6. Стратегії управління логістичними процесами в глобальних ланцюгах постачання.

План теми

1. Сутність і роль логістичних стратегій в міжнародному бізнесі.
2. Зв'язок логістичних стратегій з корпоративними стратегіями.
3. Класифікація типових логістичних стратегій та їх характеристика.
4. Особливості логістичних стратегій в міжнародному бізнесі.
5. Вплив логістичних стратегій на операційну логістичну діяльність компанії.

Короткий зміст

Ефективна стратегія дозволяє компаніям оптимізувати ланцюги постачання, знижувати витрати, мінімізувати ризики та забезпечувати високу якість обслуговування клієнтів. Логістична стратегія відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності ланцюгів постачання, підтримуючи загальні бізнес-цілі компанії. Вона забезпечує оптимізацію витрат, підвищення якості обслуговування клієнтів та адаптацію до змін у ринковому середовищі. Обрана логістична стратегія повинна, з одного боку, відповідати корпоративній стратегії, з іншого – ґрунтуватися на визначеній концепції логістики та управління ланцюгом постачання.

Зв'язок із корпоративною стратегією полягає в тому, що логістична стратегія повинна відповідати загальним стратегічним цілям компанії, сприяючи досягненню конкурентних переваг. Наприклад, якщо корпоративна стратегія орієнтована на швидкість доставки, логістична стратегія зосередиться на розвитку транспортних мереж і оптимізації маршрутів. Головним завданням

логістичної стратегії є формування зв'язку між стратегіями корпоративного, ділового та функціонального рівнів для ефективного управління матеріальними й супутніми потоками. Логістична стратегія визначає зв'язок між стратегією розвитку організації та операційними стратегіями в частині логістичної політики підприємства та логістичних завдань, які визначені поточними планами діяльності.

Зазвичай логістичні стратегії і стратегії УЛП взаємодіють та доповнюють одна одну, оскільки оптимізація логістичних процесів може сприяти покращенню ефективності ланцюга постачання в цілому. Стратегія управління міжнародним ланцюгом постачання має на меті ідеальний баланс між цими чотирма конкурентними пріоритетами: швидкість/гнучкість, стійкість/адаптивність, надійність та узгодженість/вирівнювання. Компанії, які ефективно розвивають стратегічний ланцюг постачань, відрізняються від інших фірм кількома ознаками: підвищеною оперативністю, стійкістю, надійністю та кращим узгодженням з партнерами по ланцюгу постачання.

Отже, логістична стратегія - це генеральний план або модель дій підприємства на ринку з метою досягнення стратегічних цілей, пов'язаних з функціонуванням та / або розвитком логістичної системи підприємства або управлінням його логістичними процесами чи виконанням логістичних операцій.

Ключові компоненти логістичної стратегії:

- прогнозування попиту,
- співпраця з постачальниками,
- управління запасами,
- проектування та оптимізація складу,
- побудова дистрибуційної мережі,
- вибір видів транспорту та маршрутів,
- інформаційна підтримка,
- вимірювання ефективності (метрики).

Логістична стратегія тісно пов'язана з концепціями логістики, оскільки саме вони визначають підходи до управління процесами у ланцюгах постачання. Концепції, такі як Just-in-Time (JIT), гнучка логістика чи цифрова логістика, формують основи для розробки стратегій, орієнтованих на конкретні бізнес-цілі. Наприклад, використання JIT як концепції у логістичній стратегії дозволяє мінімізувати запаси та підвищити оперативність поставок, а впровадження цифрової логістики сприяє автоматизації та використанню сучасних ІТ-рішень для підвищення ефективності. Таким чином, логістична стратегія застосовує

концепції логістики як інструменти для досягнення інтегрованих і сталих рішень у міжнародних ланцюгах постачання.

Серед великої кількості логістичних стратегій, які використовуються компаніями, слід виділити основні, базові:

- а) мінімізації загальних логістичних витрат;
- б) поліпшення якості логістичного сервісу;
- в) гнучкості реагування на попит;
- г) впровадження інновацій, інноваційного розвитку;
- д) сталого розвитку або зеленої логістики.

Стратегії	Мета	Методи	Засоби
Зниження витрат	Максимальна оптимізація логістичних процесів для зниження загальних витрат, включаючи транспорт, зберігання, управління запасами, та інші.	Включають в себе застосування технологій оптимізації маршрутів, управління запасами на основі попиту, мінімізацію затрат на зберігання тощо.	Використовуються методики Six Sigma, Lean Logistics, внутрішні операційні процедури для зниження витрат.
Підвищення якості обслуговування споживачів	Задоволення потреб і очікувань споживачів через надання високоякісних логістичних послуг.	використовуються методи підвищення ефективності доставки, швидкі реакції на зміни в попиті, впровадження програм постійного вдосконалення.	Клієнтський сервіс, розробка власної системи контролю якості, послуги експрес-доставки.
Підвищення гнучкості	Здатність швидко реагувати на зміни в оточенні, включаючи зміни в попиті та ринкові тенденції.	Використання систем управління ланцюгами постачання, гнучких логістичних процедур та стратегій управління ризиками.	Прогнозування попиту, розвинута інформаційна інфраструктура, стратегії переговорів з партнерами.
Стратегія інновацій	Застосування новаторських технологій та методів в логістичних процесах для підвищення ефективності та конкурентоспроможності.	Включають розробку та впровадження нових логістичних технологій, використання сучасних інформаційних систем, а також співпрацю з інноваційними постачальниками та партнерами.	Використання інноваційних рішень, дослідження та розробки, створення логістичних інноваційних лабораторій, партнерство з інноваційними стартапами.

Стратегія зеленої логістики	Зменшення негативного впливу логістичних процесів на довкілля та забезпечення сталого розвитку шляхом впровадження екологічно дружніх підходів.	Включають зменшення викидів CO ₂ , оптимізацію транспортних маршрутів, використання екологічно чистих транспортних засобів, впровадження програм вторинного використання упаковки та виробничих відходів.	Зелена логістика вимагає впровадження зелених технологій, співпрацю з постачальниками, які дотримуються екологічних стандартів, та впровадження політики сталого розвитку
-----------------------------	---	--	---

Логістичні стратегії у міжнародному бізнесі мають низку особливостей, які обумовлені складністю, масштабом та специфікою міжнародних операцій.

- глобальність – логістичні стратегії враховують функціонування ланцюгів постачання у різних країнах з урахуванням їх правових, економічних та культурних особливостей;

- мультимодальність транспорту – забезпечення доставки товарів через поєднання кількох видів транспорту (морський, залізничний, автомобільний, авіаційний) для ефективного перевезення на далекі відстані;

- митні процедури та регулювання – інтеграція процесів, пов'язаних із митним оформленням, дотриманням торгових правил і тарифів, що потребує додаткового планування та ресурсів;

- управління ризиками – міжнародні ланцюги постачання схильні до більших ризиків, таких як валютні коливання, політична нестабільність, затримки через міжнародні конфлікти або природні катастрофи;

- підтримка інформаційної інфраструктури – використання передових технологій для відстеження вантажів, оптимізації маршрутів та інтеграції даних між учасниками міжнародного ланцюга постачання.

- врахування часових поясів – логістичні операції вимагають координації між учасниками з різних регіонів, що працюють у різних часових поясах;

- клієнтоорієнтованість – міжнародні логістичні стратегії враховують різні потреби клієнтів у різних регіонах, що вимагає адаптації стандартів обслуговування та рівня сервісу;

- управління витратами – важливою складовою є оптимізація витрат, зокрема транспортних, складських, митних, а також зменшення впливу валютних ризиків на фінансові результати;

- сталість – у міжнародному бізнесі все більше уваги приділяється екологічним аспектам, зокрема скороченню викидів, зменшенню вуглецевого сліду та використанню енергоефективних рішень.

Ці особливості роблять логістичні стратегії у міжнародному бізнесі критично важливими для забезпечення конкурентоспроможності, ефективності та стійкості діяльності підприємств на глобальному ринку.

Глобальна логістика вимагає особливої стратегії та уваги до аспектів, що властиві міжнародним логістичним викликам, таким як митні та транспортні аспекти, управління запасами на різних ринках, управління ризиками та інші фактори, що впливають на глобальний бізнес.

Логістичні стратегії у міжнародному бізнесі поділяються на глобальні та локальні, оскільки компанії мають адаптувати свої операції до особливостей різних ринків, зберігаючи при цьому цілісність і конкурентоспроможність у масштабах усієї мережі. **Глобальні стратегії** спрямовані на координацію логістичних процесів у всіх регіонах присутності компанії. Вони дозволяють забезпечити стандартизацію, економію на масштабах, синхронізацію виробництва та постачання, оптимізацію витрат і єдині підходи до управління ризиками. Наприклад, централізоване управління закупівлями та вибір стратегічних постачальників сприяють зниженню витрат і підтримці високої якості. **Локальні стратегії** враховують специфіку конкретних ринків: місцеві регуляторні вимоги, споживчі вподобання, рівень розвитку інфраструктури та культурні особливості. Це дозволяє компаніям адаптувати свої логістичні процеси, зменшити витрати, пов'язані з логістикою в умовах конкретної країни, та підвищити задоволеність клієнтів. Наприклад, локалізація складів або співпраця з місцевими логістичними провайдерами може бути вигіднішою за централізовану модель.

Особливості **інтернаціоналізації виробництва та розподілу продукції** також впливають на вибір стратегії. Компанії, які мають глобальні виробничі ланцюги, повинні забезпечувати безперервність постачання сировини, оптимізуючи логістику між континентами. Розподіл продукції потребує інтеграції глобальних транспортних систем і локальної доставки з урахуванням попиту на кожному ринку.

Таким чином, баланс між глобальними та локальними стратегіями дозволяє ефективно поєднувати масштаби глобальної інтеграції з адаптацією до потреб окремих ринків, сприяючи успішній діяльності міжнародних компаній.

Для ефективної реалізації логістичних стратегій у міжнародному бізнесі компанії повинні враховувати низку рекомендацій, які спрямовані на забезпечення їх впливу на операційну логістичну діяльність.

1. Чітке формулювання стратегії: логістичні стратегії мають бути узгоджені з корпоративною стратегією, відображати довгострокові цілі компанії та враховувати специфіку міжнародних ринків. Визначення пріоритетів, таких як

скорочення витрат, підвищення якості обслуговування або зменшення екологічного впливу, є ключовим для досягнення синергії між різними підрозділами.

2. Інтеграція інформаційних технологій: використання таких технологій, як системи управління ланцюгами постачання (SCM), ERP, або EDI, сприяє інтеграції логістичних процесів на глобальному рівні. Це дозволяє ефективніше планувати транспортування, складування та управління запасами.

3. Гнучкість і адаптивність: логістичні стратегії повинні враховувати динамічні зміни в ередовищі міжнародного бізнесу, такі як регуляторні вимоги, геополітичні ризики або зміни у вартості транспортних послуг. Гнучкість у реагуванні на зміни дозволяє уникнути затримок і додаткових витрат.

4. Оптимізація транспортних і складських мереж: реалізація стратегії потребує оптимізації транспортних маршрутів, вибору ефективних логістичних провайдерів, зменшення часу доставки та створення ефективної системи складування, включаючи регіональні та локальні хаби.

5. Розвиток партнерських відносин: успішна реалізація логістичних стратегій залежить від співпраці з партнерами, такими як постачальники, перевізники, логістичні провайдери, митні агенції тощо. Впровадження принципів партнерства сприяє покращенню обслуговування клієнтів та зниженню ризиків.

6. Вплив на операційну логістичну діяльність: реалізація логістичних стратегій впливає на всі аспекти операційної діяльності, включаючи управління запасами, транспортні процеси, обслуговування клієнтів і витрати. Вона дозволяє зменшити час і витрати на доставку, забезпечити ефективний розподіл ресурсів і покращити якість обслуговування клієнтів. У глобальному контексті це сприяє підвищенню конкурентоспроможності компанії та її здатності адаптуватися до умов різних ринків.

Таким чином, логістичні стратегії відіграють важливу роль у міжнародному бізнесі, оскільки забезпечують системний підхід до управління потоками товарів, інформації та фінансів на глобальному рівні. Вони дозволяють компаніям оптимізувати операції, мінімізувати витрати та підвищити якість обслуговування клієнтів, що є ключовими факторами успіху на міжнародних ринках. Чітке визначення цілей логістичної стратегії та засобів їх досягнення забезпечує узгодженість дій усіх підрозділів компанії та сприяє ефективній реалізації її корпоративної стратегії. Залежно від обраної концепції міжнародної логістики, компанії можуть орієнтуватися на такі пріоритети, як скорочення часу доставки, екологічність процесів, зменшення витрат чи покращення клієнтського досвіду. Кожна компанія, яка веде зовнішньоекономічну діяльність, потребує

власної логістичної стратегії, що враховує її специфічні потреби, характер продукції, регіональні особливості ринків збуту та конкурентне середовище. Хоча такі стратегії можуть бути побудовані на основі типових моделей, їх адаптація до індивідуальних умов бізнесу є необхідною.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Що означає стратегія зниження витрат в логістиці і які її основні цілі?
2. Які можливі переваги і недоліки використання цієї стратегії для підприємства?
3. Які конкретні методи можуть бути використані для зменшення витрат у логістичних операціях?
4. Як логістична стратегія зменшення витрат впливає на обслуговування клієнтів?
5. Які висновки і рекомендації ви можете дати підприємству, яке розглядає можливість впровадження стратегії зниження витрат в логістиці?
6. Як підприємство може збалансувати зниження витрат з підтримкою якості продукції та обслуговування клієнтів?
7. Як визначається якість обслуговування в логістиці і чому це важливо для підприємства?
8. Які можливі методи підвищення якості обслуговування споживачів в логістиці?
9. Які ключові метрики та показники використовуються для вимірювання якості обслуговування в логістиці?
10. Які переваги та виклики пов'язані з впровадженням стратегії підвищення якості обслуговування в логістиці?
11. Як можна зберегти баланс між високою якістю обслуговування та контролем над логістичними витратами?
12. Як забезпечити підтримку та залучення персоналу до вдосконалення якості обслуговування в логістиці?
13. Як визначається стратегія гнучкості в логістиці та які її основні цілі?
14. Як важливо бути гнучким і адаптувати цю стратегію до змін на ринку та умовах діяльності підприємства? Які ключові елементи і складові стратегії гнучкості в логістиці?
15. Які стратегічні рішення та заходи можуть бути вжиті для підвищення гнучкості логістичних процесів?
16. Які інструменти та технології допомагають підприємствам реалізовувати стратегію інновацій в сфері логістики?
17. Які особливості глобальної логістичної стратегії?

18. Які особливості локальної логістичної стратегії?
19. Особливості логістичних стратегій при експорті та імпорті товарів.

Перелік літератури до теми 6

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 6, 7, 8, 9, 21]

Завдання для самостійного виконання.

1. Як логістика може використовувати інформаційні технології та системи для забезпечення гнучкості в управлінні ланцюгом постачання?
2. Які можливі виклики та перешкоди пов'язані з реалізацією стратегії гнучкості в логістиці і як їх подолати?
3. Які можливості інновацій пропонує логістика для оптимізації логістичних процесів та підвищення їх ефективності?
4. Наведіть приклади успішного впровадження логістичних стратегій в діяльності транснаціональних корпорацій та українських підприємств на міжнародному ринку.
5. Які переваги може отримати підприємство завдяки застосуванню інноваційних підходів у логістиці?
6. Які можливі ризики та виклики пов'язані з впровадженням інновацій в логістиці і як їх можна уникнути або зменшити?

Практичне заняття №6

1. Питання для обговорення і дискусії.

- A. Як можна зберегти баланс між високою якістю обслуговування та контролем над логістичними витратами?
- B. Як підприємство може збалансувати зниження витрат з підтримкою якості продукції та обслуговування клієнтів?
- C. Як важливо бути гнучким і адаптувати цю стратегію до змін на ринку під впливом геополітичних та гео економічних факторів?
- D. Чи на часу впровадження стратегії сталої логістики в Україні в умовах війни?

2. Рольова гра на тему «Логістичні стратегії в міжнародному бізнесі».

Завдання: Ознайомитися з логістичною стратегією компанії «Зара» з використанням представленої інформації та вивчення сайту компанії.

1. Створити команду 1, яка буде представляти топ-менеджмент компанії «Зара». Компанія звернулась до консультантів з проханням розробити нову

логістичну стратегію, яка би враховувала нові тренди розвитку індустрії моди (див. кейс).

2. Створити декілька команд по 2-3 людини, які представляють різні консалтингові компанії, що спеціалізуються на розробці логістичних стратегій.

3. Кожна команда розробляє своє бачення логістичної стратегії для компанії «Зара» з урахуванням того, що у компанії уже були успішні логістичні стратегії (див. матеріали лекції). Але зараз вони потребують удосконалення або докорінної зміни з урахуванням нових трендів ринку моди. При цьому варто опиратися на класичні логістичні стратегії, їх особливості та метрики.

4. Кожна команда готує презентацію розробленої стратегії і намагається переконати топ-менеджмент компанії «Зара», що їх стратегія найкраща.

5. Топ-менеджмент компанії «Зара», а також слухачі мають право задавати питання та коментувати пропозиції команд.

6. По завершенню виступів команд і дискусії в аудиторії топ-менежмент компанії «Зара» має визначити найкращу із запропонованих стратегій.

Тестування до теми 6

1. Що таке логістична стратегія?

- а) План для закупівлі товарів і послуг для підприємства.
- б) Спеціальні технології для обробки даних у логістиці.
- в) Довгостроковий план дій, спрямований на оптимізацію логістичних операцій підприємства.
- г) Інструмент для аудиту складської інфраструктури.

2. Як логістична стратегія пов'язана з корпоративною стратегією підприємства:

- А) логістична стратегія не пов'язана з корпоративною стратегією підприємства,
- Б) логістична стратегія має відповідати загальним стратегічним цілям підприємства,
- В) логістична стратегія має відповідати стратегії виробництва продукції,
- Г) логістична стратегія має розглядатися окремо від корпоративної стратегії.

3. Як логістична стратегія пов'язана з концепціями логістики:

- А) логістична стратегія не пов'язана з концепціями логістики,
- Б) логістична стратегія є інструментом реалізації обраної концепції логістики підприємства,
- В) логістична стратегія визначає обсяг необхідних запасів для задоволення потреб споживача.
- Г) логістична стратегія визначає асортимент товарів, що виробляються підприємством.

4. Яка стратегія логістики спрямована на оптимізацію логістичних процесів з урахуванням вартості ресурсів?

- а) Стратегія підвищення якості обслуговування споживачів.

- б) Стратегія інновацій.
- в) Стратегія зменшення витрат.
- г) Стратегія розширення на нові ринки.

5. Що таке "ефект масштабу" у логістиці?

- а) Зменшення потреби в технологіях.
- б) Зменшення логістичних витрат на одиницю товару зі збільшенням обсягу виробництва або поставок.
- в) Зменшення кількості споживачів.
- г) Зростання кількості логістичних партнерів.

6. Яка стратегія логістики спрямована на зменшення часу доставки та підвищення надійності поставок?

- а) Стратегія підвищення якості обслуговування споживачів.
- б) Стратегія гнучкості та адаптації.
- в) Стратегія зменшення витрат.
- г) Стратегія інновацій.

7. Яка стратегія логістики спрямована на пристосування до змін у ринковому середовищі ?

- а) Стратегія інновацій.
- б) Стратегія розширення на нові ринки.
- в) Стратегія гнучкості та адаптації.
- г) Стратегія зменшення витрат.

8. Яка стратегія логістики спрямована на впровадження нових технологій, продуктів або процесів для покращення логістичних операцій?

- а) Стратегія зменшення витрат.
- б) Стратегія підвищення якості обслуговування споживачів.
- в) Стратегія інновацій.
- г) Стратегія гнучкості та адаптації.

9. Яка стратегія логістики спрямована на зменшення впливу логістичних операцій на навколишнє середовище?

- а) Стратегія розширення на нові ринки.
- б) Стратегія інновацій.
- в) Стратегія зменшення витрат.
- г) Стратегія зеленої логістики.

10. Яка стратегія логістики спрямована на розширення географії поставок?

- а) Стратегія виходу на нові ринки.
- б) Стратегія підвищення якості обслуговування споживачів.
- в) Стратегія зменшення витрат.
- г) Стратегія гнучкості та адаптації.

11. Які фактори можуть вплинути на вибір логістичної стратегії у міжнародному бізнесі?

- а) Тільки географічне розташування.
- б) Регуляторні обмеження, вимоги клієнтів, конкуренція, митні обмеження та багато інших.

- в) Лише розмір підприємства.
- г) Тільки політична ситуація.

12. Що є основною метою логістичної стратегії у міжнародному бізнесі?

- А) Підвищення прибутковості бізнесу імпортера.
- б) Досягнення максимального ефекту від управління міжнародними ланцюгами постачання при мінімальних витратах
- в) Збільшення ринкової частки перевізника, який доставляє товар.
- г) Покращення корпоративної репутації компанії, що є учасником зовнішньоекономічної операції.

13. Який з факторів не враховується при розробці глобальної логістичної стратегії?

- а) Географічне розташування ринків збуту
- б) Політична ситуація в країнах партнерів
- в) Психологічний клімат у компанії
- г) Міжнародні торгові угоди

14. Що таке локальна логістична стратегія в контексті міжнародного бізнесу?

- а) Стратегія, орієнтована на одну країну чи регіон
- б) Стратегія, яка охоплює всю світову мережу
- в) Стратегія, яка передбачає максимальну автоматизацію
- г) Стратегія, спрямована на зменшення вартості продукції

15. Яка з концепцій логістики передбачає максимальне зниження витрат?

- а) Глобальна логістика
- б) Ощадна логістика
- в) Інтелектуальна логістика
- г) Стала логістика

16. Що є основною метою глобальної логістичної стратегії?

- а) Підвищення економії на масштабах
- б) Підвищення рівня обслуговування клієнтів
- в) Виключно зниження витрат на складування
- г) Полегшення митних процедур

17. Який тип логістичної стратегії зазвичай застосовується при виході на нові ринки?

- а) Концентрація на внутрішніх ринках
- б) Адаптація до місцевих умов
- в) Злиття з місцевими компаніями
- г) Повна стандартизація процесів

18. Яка з наступних характеристик є особливістю локальної логістичної стратегії?

- а) Використання єдиних стандартів по всіх ринках
- б) Гнучкість у адаптації до специфічних умов кожного ринку
- в) Високий рівень стандартизації процесів
- д) Орієнтація на високі обсяги виробництва

19. Що є основним елементом ефективної глобальної логістичної стратегії?

- а) Центральна закупівля
- б) Диверсифікація постачальників
- в) Локальні складські потужності
- г) Міжнародна координація постачань

Тема 7. Митні процедури та їх вплив на логістичні процеси.

План теми:

1. Роль митних процедур в міжнародних ланцюгах постачання.
2. Митна логістика як одна з функцій міжнародної логістики.
3. Основні завдання митної логістики.
4. Шляхи оптимізації митних процедур в міжнародній логістиці.
5. Методи та інструменти прискорення митних процедур в міжнародній логістиці.

Короткий зміст

Митні процедури можуть стати суттєвим бар'єром або ж, навпаки, інструментом оптимізації бізнес-процесів, в залежності від того, наскільки компанія здатна інтегрувати їх у свою логістичну стратегію. Вивчення цієї теми дозволяє зрозуміти, як митні правила, тарифи, документообіг і процедури впливають на вибір постачальників, транспортування і зберігання товарів, а також як вони можуть бути враховані в межах стратегічного планування для мінімізації витрат і максимізації ефективності міжнародної логістики. Врахування митних процедур в логістичній стратегії допомагає адаптувати бізнес до змін в міжнародних вимогах та регулюваннях, що є критично важливим для успішної діяльності на глобальних ринках.

З іншого боку, митні процедури відіграють важливу роль в управлінні міжнародними ланцюгами постачання, оскільки вони визначають правила і вимоги для переміщення товарів через національні кордони. Належне виконання митних процедур дозволяє уникнути затримок, штрафів та додаткових витрат, а також забезпечує своєчасне та безпечне транспортування продукції. Митне оформлення, включаючи декларування, оцінку митної вартості, перевірки та ліцензування, може впливати на ефективність логістичних операцій, оскільки погіршення митних процесів може призвести до затримок і збільшення витрат на транспортування, складування та обробку товарів. У той же час, оптимізація митних процедур через автоматизацію та використання сучасних технологій

сприяє прискоренню процесів і зниженню загальних витрат на управління ланцюгами постачання.

Митна логістика – комплексне управління всіма матеріальними і нематеріальними потоками при переміщенні товарів та транспортних засобів через митний кордон України. Митна логістика включає в себе низку заходів, спрямованих на розв’язання питань, пов’язаних з організацією міжнародної доставки продукції й товарів. Митна логістика призначена для розв’язання складних завдань, покликаних зробити процеси імпорту та експорту найбільш оптимальними й менш витратними.

Основні завдання митної логістики:

- вибір транспортних умов поставки;
- вибір митного режиму;
- вибір гарантії доставки товарів;
- оптимізація процедури митного оформлення;
- удосконалення процедури митного контролю;
- митне очищення;
- розміщення та оптимізація функціонування вантажних митних комплексів;
- аутсорсингові технології у митній справі;
- вибір посередника у митній справі;
- інформаційне забезпечення митної діяльності.

Митна логістика вимагає високої точності в документації, координації з митними органами та інтеграції з іншими етапами міжнародної логістики для забезпечення безперешкодного руху товарів через кордони.

Оптимізація митних процедур в міжнародній логістиці дозволяє знизити витрати, скоротити час транзиту товарів і забезпечити ефективність управління ланцюгами постачання. Основні можливості для оптимізації митних процедур включають:

1. Автоматизацію процесів: впровадження електронних митних декларацій та автоматизованих систем обміну даними (EDI) дозволяє значно прискорити обробку документів і зменшити людський фактор. Це знижує ризики помилок та зволікання при оформленні товарів на митниці.

2. Упровадження "електронного митного очищення": використання сучасних інформаційних технологій для митного оформлення дозволяє зменшити кількість необхідних документів, скоротити час на проходження митних процедур і знизити витрати на їх адміністрування.

3. Передмитний контроль: митний контроль товарів до їх прибуття дозволяє зменшити затримки на митниці. За допомогою попереднього декларування та

оцінки митної вартості товари можуть пройти митний контроль ще до фізичного прибуття в країну.

4. Спрощення митних процедур для авторизованих економічних операторів (АЕО): країни та митні органи можуть створювати системи для сертифікації компаній, що відповідають певним стандартам надійності і безпеки, що дозволяє їм отримувати пільгові умови на митниці, наприклад, прискорене оформлення і зниження митних перевірок.

5. Уніфікацію митних вимог: гармонізація митних стандартів і процедур на міжнародному рівні (через угоди та спільні митні зони) дозволяє скоротити час на митне оформлення, оскільки зменшується кількість різних вимог і норм, які потрібно виконувати при перетині кордонів.

6. Інтеграція з іншими ланками логістичного процесу: взаємодія митних органів з транспортними компаніями, складськими підприємствами і постачальниками дозволяє покращити координацію процесів і скоротити час, необхідний для перевезення товарів через митницю.

7. Оцінка ризиків: використання інструментів аналізу і моніторингу для виявлення ризиків, пов'язаних з нелегальними або підозрілими товарами, дозволяє митним органам зосереджувати свої зусилля на найбільш ризикованих вантажах, що знижує затримки для інших товарів.

Отже, митні процедури є невід'ємною частиною міжнародної логістики та відіграють ключову роль у реалізації обраної логістичної стратегії. Вони забезпечують правильне та своєчасне переміщення товарів через державні кордони, що має безпосередній вплив на ефективність управління міжнародними ланцюгами постачання. Митна логістика, що включає митне оформлення, класифікацію товарів, розрахунок митних платежів та виконання інших процедур, тісно пов'язана з організацією і координацією всіх логістичних процесів. Оптимізація митних процедур дозволяє знизити витрати, зменшити час перебування товарів на митниці, покращити координацію між усіма учасниками ланцюга постачання і збільшити загальну прозорість процесів. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню ефективності, передбачуваності та керованості логістичних операцій, що є важливими умовами для конкурентоспроможності та успіху на міжнародних ринках.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Які основні завдання митниць у міжнародній логістиці?
2. Які види митних процедур існують у міжнародній торгівлі?
3. Як визначаються митні ставки для різних товарів?
4. Які є особливості митного оформлення для країн Європейського союзу?

5. Яким чином електронізація впливає на митні процедури у міжнародній логістиці?
6. Які основні документи використовуються для митного оформлення в міжнародній торгівлі?
7. Як відбувається класифікація товарів для визначення митних ставок?
8. Яким чином тарифні бар'єри впливають на міжнародні логістичні ланцюги?
9. Які стратегії можна використовувати для оптимізації митного оформлення?
10. Як вирішуються проблеми, пов'язані з митним оформленням в міжнародній логістиці?
11. Як відбувається митне оформлення для товарів, які переміщуються через кілька країн?
12. Які особливості митного оформлення в Китаї?
13. Як впливають міжнародні торгові угоди на митні процедури?
14. Яким чином митні процедури впливають на логістичні витрати підприємства?
15. Які аспекти ефективного митного оформлення у глобальних логістичних ланцюгах?
16. Які рекомендації можна дати щодо заповнення митних документів?
17. Як враховується класифікація товарів у митних документах?
18. Як забезпечити швидке та ефективне митне оформлення у морській логістиці?
19. Які вимоги до правил представлення митних документів?
20. Яким чином митні процедури впливають на обрану стратегію логістики підприємства?
21. Як враховується вартість товару під час митного оформлення?
22. Яким чином митні процедури регулюються в рамках Світової Торговельної Організації?

Перелік літератури до теми 7

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 15, 17, 18]

Завдання для самостійного виконання.

1. Як можна уникнути затримок та проблем при митному оформленні?
2. Як впливає митне оформлення на конкурентоспроможність підприємства на міжнародному ринку?
3. Ознайомитися з умовами отримання статусу АЕО (Authorized Economic Operator) та дослідити його вплив на митне оформлення товарів?

4. Які українські компанії уже отримали статус АЕО і для чого?

Практичне заняття №7

1. Питання для обговорення і дискусії.

- A. Яким чином митні процедури впливають на обрану стратегію логістики підприємства?
- B. Як можна уникнути затримок та проблем при митному оформленні?
- C. Як впливає митне оформлення на конкурентоспроможність підприємства на міжнародному ринку?
- D. Які переваги і складнощі отримання статусу АЕО (Authorized Economic Operator).
- E. Чи потрібний статус АЕО малим і середнім підприємствам?
- F. Чи потрібний статус АЕО логістичним провайдерам?

2. Розв'язування кейсів та ситуаційних вправ.

Завдання 2.1. Розрахунок тривалості митних процедур. Уявіть, що ваша компанія здійснює імпорт високотехнологічного обладнання (наприклад, комп'ютерної техніки) з Німеччини до України. Перед вами стоїть завдання оцінити тривалість митних процедур, щоб коректно спланувати доставку товару до кінцевого замовника.

Кроки виконання завдання:

- ознайомтеся з основними етапами митного оформлення в країні відправлення (Німеччина) і в країні призначення (Україна).
- врахуйте стандартні терміни на кожному етапі: оформлення експортної декларації, перевірка митними органами (документи, товари), сплата митних платежів, випуск товару для вільного обігу, транзитні процедури (якщо є).
- фактори, що впливають на тривалість митних процедур: наявність усіх необхідних документів (інвойсів, сертифікатів відповідності, транспортних документів), вимоги до додаткових перевірок або сертифікації, завантаженість митних органів (пікові періоди, наприклад, кінець кварталу), тип товару (товари підвищеного ризику або такі, що потребують додаткових дозволів).
- вхідні дані: тип товару: комп'ютерна техніка (код УКТЗЕД: 8471), доставка: автомобільний транспорт через митний пункт на кордоні Україна–Польща; документи: інвойс, пакувальний лист, експортна декларація, сертифікат походження, договір купівлі-продажу; орієнтовна тривалість процедур (дані

надаються студентам або шукаються ними самостійно): експортна перевірка: 1–2 години, транзитні процедури: 2–4 години, імпордне оформлення: 4–8 годин;

- розрахунок часу: складіть часову шкалу (графік), на якій буде відображено: час на експортні процедури, час транзиту (включаючи транзитну зупинку для перевірки), час імпортних процедур; додайте можливі затримки (10–20% від стандартного часу);

- підготовка звіту: оцініть загальний час на митні процедури (у годинах/днях).

Завдання 2. У консультаційну фірму звернулася голландська компанія з питанням: вигідніше закуповувати комплектуючі для виробництва обладнання в Європі або в Південно-східній Азії? Консультант з логістики за вихідними даними, зробив розрахунки і запропонував варіант закупівель. Обґрунтуйте вибір варіанта закупівель і дайте відповідь голландській фірмі.

Вихідні дані:

- питома вартість поставленого вантажу – 3 000 євро / м³ ;
- транспортний тариф – 105 євро / м³ ;
- імпордне мито на товар з Південносхідної Азії – 12 %;
- ставка на запаси в дорозі – 1,9 %;
- ставка на страхові запаси – 0,8 %;
- вартість товару в Європі – 108 євро;
- вартість товару в Південно-східній Азії – 89 євро.

Завдання 3. Вправа на відсутність синхронізації між митними процедурами та управлінням запасами.

Міжнародний імпортер "GlobalGoods Inc." консолідує товари з різних країн для розподілу на міжнародних ринках. Митні документи і процедури обробляються окремо від системи управління запасами. Це призводить до затримок у митниці через неповні або неточні документи, що не узгоджуються з інформацією про запаси. Зокрема:

- товари затримуються на митниці через неправильне оформлення документів;

- відсутні актуальні дані про товари, що перебувають на митниці, що ускладнює управління запасами на складах,

- зростають витрати на зберігання товарів на митниці і додаткові збори за помилки в документах.

Запропонуйте можливі рішення, спрямовані на інтеграція систем митного оформлення і управління запасами для забезпечення точності документації і своєчасного розподілу товарів.

Тестування до теми 7

1. До функцій митної логістики не належить:

- а) забезпечення роботою митного персоналу;
- б) вибір митного режиму;
- в) розрахунок митних платежів;
- г) забезпечення переміщення товарів через митний кордон.

2. Митна процедура, яка використовується для переміщення товарів між двома пунктами митної території, через іншу митну територію.

- а) митний транзит;
- б) митна зона;
- в) вільна зона;
- г) TIR.

3. Які правила для перевезень за допомогою морського/річкового водного транспорту зазначено у Incoterms?

- а) FAS, FOB, CFR, CIF;
- б) FAS, EXW, CFR, CIF
- в) FOB, EXW, CFR, CIF
- г) FAS, EXW, DDP, CIF

4. Що означає термін "АЕО" в контексті митної логістики?

- а) Асоціація експортерів та оптовиків
- б) Автоматизована експедиторська операція
- в) Авторизований економічний оператор
- г) Альтернативний експортний обіг

5. Які переваги може мати компанія, яка отримала статус "Авторизований економічний оператор" (АЕО)?

- а) Спрощений митний контроль та пріоритетне оформлення
- б) Зменшення кількості необхідних документів
- в) Звільнення від сплати мита
- г) Можливість ведення тільки експортних операцій

6. Які тенденції спостерігаються у митних процедурах в сучасному світі?

- а) Збільшення бюрократії та складності процедур
- б) Зменшення автоматизації та використання електронних сервісів
- в) Зростання використання електронних технологій та спрощення процесів
- г) Відмова від використання комп'ютеризованих систем у митницях

7. Що є основною метою митних процедур у міжнародній логістиці?

- а) Оформлення товарів для внутрішнього ринку.
- б) Переміщення товарів між регіонами країни
- в) Забезпечення законності, безпеки та справедливості при переміщенні товарів через кордони
- г) Зниження митних зборів

8. Що включає митне оформлення товарів?

- а) Перевірка товарів на наявність дефектів
- б) Оплата податків і зборів

- в) Визначення митної вартості
- г) Все перераховане

9. Що таке митна декларація?

- а) Документ, що підтверджує походження товару
- б) Документ, який подається для перевезення товарів через митницю
- в) Лист, який підтверджує оплату митних зборів
- г) Контракт на поставку товару

10. Який з наступних документів не є обов'язковим для митного оформлення товарів?

- а) Інвойс
- б) Платіжне доручення
- в) Митна декларація
- г) Страховий поліс

11. Який митний режим дозволяє імпортувати товари без митних зборів на час тимчасового використання?

- а) Транзит
- б) Вільна торгівля
- в) Тимчасе ввезення
- г) Повернення товару

12. Що таке митний транзит?

- а) Процес митного оформлення для товарів, що переміщуються через митну територію країни
- б) Переміщення товарів без митного оформлення
- в) Оформлення товару для його подальшої розподілу в межах країни
- г) Оформлення документів для тимчасового ввезення товару

13. Що є основною функцією митного контролю?

- а) Перевірка якісних характеристик товарів
- б) Контроль за відповідністю товарів митним вимогам
- в) Перевірка наявності запасів товарів
- г) Визначення ціни товарів на ринку

14. Який з наступних документів вимагається для підтвердження вартості товару при імпорті?

- А) Сертифікат походження
- б) Інвойс
- в) Страховий поліс
- г) Контракт на доставку

15. Що є основною метою застосування спрощених митних процедур?

- а) Спрощення процесу митного оформлення для великих компаній
- б) Зменшення митних платежів
- в) Прискорення переміщення товарів через кордон
- г) Збільшення митних зборів

16. Яка організація розробляє міжнародні стандарти для митних процедур?

- а) Європейський Союз
- б) Світова митна організація
- в) ООН
- г) Світова торгова організація

17. Який митний режим передбачає імпорт товарів, що підлягають митному контролю, для подальшого експорту без сплати мит?

- а) Повернення товару
- б) Спеціальна економічна зона
- в) Тимчасове ввезення
- г) Переробка під митним контролем

18. Що є основним завданням митної інспекції на етапі митного контролю?

- а) Оцінка ринкової вартості товару
- б) Перевірка дотримання митних правил і законодавства
- в) Перевірка транспортних засобів
- г) Визначення часу проходження митного оформлення

19. Що таке "CIF" в термінах Інкотермс?

- а) Вартість, страхування та фрахт
- б) Вартість товару
- с) Страхування вантажу
- д) Фрахт і митне оформлення

20. Що таке "EXW" в термінах Інкотермс?

- а) Продавець несе витрати на транспортування
- б) Товар доставляється до складу покупця
- с) Продавець доставляє товар на митний склад покупця
- д) Покупець забирає товар зі складу продавця

Тема 8. Транспорт в системі міжнародного бізнесу та оптимізація способів доставки товарів.

План теми:

1. Роль транспорту у міжнародному бізнесі та особливості міжнародних перевезень вантажів.
2. Вимоги до організації міжнародних перевезень.
3. Порівняльний аналіз видів транспорту, що використовуються в міжнародних перевезеннях. .
4. Унімодальні та мультимодальні технології вантажних перевезень.
5. Транспортно-логістичний сервіс в міжнародній логістиці та показники його якості.
6. Типові логістичні рішення в організації міжнародних перевезень.

Короткий зміст

Транспорт є невід'ємною складовою будь-якого бізнесу, що займається міжнародною торгівлею, оскільки він забезпечує переміщення товарів між країнами, компаніями та кінцевими споживачами. Правильний вибір транспортних засобів та оптимізація транспортних маршрутів дозволяють знижувати витрати на доставку, скорочувати час транзиту, зменшувати ризики пошкодження товарів і забезпечувати своєчасну доставку, що, у свою чергу, сприяє конкурентоспроможності підприємства. Ця тема є логічним продовженням вивчення митних процедур, оскільки після проходження митних формальностей та оформлення документації товар стає доступним для транспортування. Митні процедури визначають правовий статус вантажу, його класифікацію та податки, що мають бути сплачені, що прямо впливає на вибір способів доставки і оптимізацію транспортування. Наприклад, на основі митних вимог можуть бути вибрані певні види транспорту (морський, авіаційний, автомобільний чи залізничний) або визначено, який обсяг вантажу може бути ввезений чи вивезений за один раз.

Міжнародні перевезення товарів мають низку особливостей, що зумовлені різноманітними факторами, такими як відстань, різні митні режими, міжнародні угоди, вимоги до безпеки, а також специфіка товару. Вибір способу доставки прямо впливає на кінцеву вартість товару, терміни доставки та на здатність компанії дотримуватися строків виконання контрактів з партнерами. Наприклад, швидка доставка авіацією забезпечить мінімальну тривалість, але обійдеться дорожче, тоді як морський транспорт є дешевшим, але займе більше часу. Крім того, для специфічних товарів, таких як швидкопсувні продукти, обрання правильного способу доставки має критичне значення для збереження якості товару і задоволення вимог клієнтів.

Основними вимогами та завданнями організації міжнародних перевезень товарів є:

1. Вибір оптимального транспорту: необхідно вибрати найбільш підходящий вид транспорту і транспортний засіб залежно від типу вантажу, відстані, термінів доставки та бюджету. Це може бути морський, авіаційний, залізничний або автомобільний транспорт.

2. Митні процедури: забезпечення правильного митного оформлення товарів є обов'язковим для безперешкодного перетину кордонів. Це включає підготовку та подачу митних декларацій, сертифікатів, ліцензій та інших супровідних документів.

3. Документація: важливо мати належну документацію, таку як коносаменти, рахунки-фактури, контракти, транспортні накладні, сертифікати

походження товару тощо, щоб підтвердити законність перевезення і виконання контрактних зобов'язань.

4. Безпека вантажу: забезпечення належного рівня безпеки товару під час перевезення. Це включає заходи щодо захисту від крадіжки, пошкодження або псування товарів, а також використання відповідного пакування та маркування.

5. Страхування товарів: оскільки міжнародні перевезення пов'язані з ризиками, важливо забезпечити належне страхування товарів від втрат, пошкоджень або крадіжки на всіх етапах доставки.

6. Відповідність вимогам країни-отримувача: товари повинні відповідати стандартам і вимогам країни-імпортера, що може включати сертифікацію, перевірку якості, відповідність екологічним або санітарним стандартам.

7. Управління термінами: організація логістичних процесів повинна забезпечити своєчасну доставку товарів, відповідно до домовленостей з контрагентами та умовами контракту, враховуючи специфіку кожного виду транспорту та можливі затримки на кордонах чи митниці.

8. Координація між учасниками ланцюга постачання: для ефективного перевезення важливо правильно координувати дії між різними учасниками ланцюга постачання, такими як постачальники, транспортні компанії, митні органи, дистриб'ютори та кінцеві споживачі.

Порівняльний аналіз різних видів транспорту з точки зору доставки товарів від продавця до покупця включає розгляд основних характеристик кожного виду транспорту, таких як вартість, швидкість, доступність, безпека, екологічні аспекти та інші. Ця таблиця надає загальний огляд основних характеристик кожного виду транспорту та їх відмінності у контексті доставки товарів від продавця до покупця.

Характеристика	Морський транспорт	Авіаційний транспорт	Автомобільний транспорт	Залізничний транспорт
Вартість	Низька для великих обсягів	Дуже висока	Середня	Середня
Швидкість	Повільний	Найшвидший	Середня	Повільний
Доступність	Обмежена до портів	Доступний до всіх аеропортів	Дуже доступний	Доступний до великих станцій
Безпека	Висока (але є погодні ризики)	Висока	Середня (вища ймовірність аварій)	Висока
Екологічні аспекти	Забруднення вод та атмосфери	Високі викиди CO ₂	Викиди CO ₂ , залежить від типу автомобіля	Екологічно чистий

Характеристика	Морський транспорт	Авіаційний транспорт	Автомобільний транспорт	Залізничний транспорт
Використання	Великі обсяги товарів на великій відстані	Термінові та цінні вантажі	Логістика на короткі та середні відстані	Перевезення великих обсягів на середній відстані

Отже, для великих обсягів товарів на великій відстані найкраще підходить морський транспорт, оскільки він забезпечує низьку вартість і можливість перевезення великих вантажів. Для термінових поставок цінних або малогабаритних вантажів найкращим вибором буде авіаційний транспорт. Автомобільний транспорт є найзручнішим для доставки товарів на короткі та середні відстані, а також для доставки «від дверей до дверей». Залізничний транспорт підходить для перевезень великих обсягів вантажів на середній відстані, з можливістю з'єднання з іншими видами транспорту.

У міжнародних перевезеннях часто використовуються мультимодальні та інтермодальні технології перевезень, які поєднують різні види транспорту для забезпечення максимально ефективного, економічного та безпечного транспортування товарів.

Мультимодальні перевезення передбачають використання двох або більше видів транспорту (наприклад, морського, авіаційного, автомобільного та залізничного) для транспортування вантажів, проте весь процес перевезення організовується під одним контрактом, і відповідальність за перевезення несе одна компанія. Це дає можливість замовнику скористатися перевагами різних видів транспорту для досягнення оптимальних результатів.

Інтермодальні перевезення також включають кілька видів транспорту, але в цьому випадку кожен етап перевезення здійснюється окремо і за окремими контрактами. Перевезення товару між різними видами транспорту здійснюється з мінімальними перешкодами, що дозволяє знижувати час та витрати на перевезення.

Переваги мультимодальних та інтермодальних перевезень:

1. Економія витрат: комбінація різних видів транспорту дозволяє вибрати найбільш вигідний варіант для кожного етапу транспортування, що може значно знизити витрати.

2. Зменшення часу доставки: за допомогою мультимодальних перевезень можна вибрати оптимальні маршрути, знижуючи час перевезення.

3. Гнучкість у виборі способу доставки: мультимодальні та інтермодальні перевезення дають можливість комбінувати різні види транспорту для максимального використання переваг кожного.

4. Зручність у митному оформленні: при мультимодальних перевезеннях оформлення здійснюється через одну компанію, що спрощує митні процедури та зменшує час на оформлення документів.

5. Зменшення впливу на довкілля: змішування різних видів транспорту дозволяє зменшити використання менш екологічних видів транспорту, таких як автомобільний транспорт, на великих відстанях.

Для організації перевезень міжнародному сполученні надзвичайно важливим є надання супутніх транспортно-логістичних послуг, тобто розвиток транспортно-логістичного сервісу.

Транспортно-логістичний сервіс – це комплекс послуг, який включає не тільки самі перевезення, але й ряд додаткових функцій, які допомагають забезпечити безперервний і своєчасний рух вантажів, знизити витрати і покращити управління ланцюгами постачання.

Класифікація транспортно-логістичного сервісу базується на кількох основних аспектах:

А) за видами транспорту:

- морські перевезення: для великих обсягів товарів,
- авіаційні перевезення: для швидкої доставки вантажів з високою вартістю,
- автомобільні перевезення: для коротших відстаней та доставки між країнами,
- залізничні перевезення: для наземного переміщення великих обсягів вантажів,
- мультимодальні перевезення: комбінують кілька видів транспорту для ефективної доставки;

Б) за обсягом послуг:

- основні послуги: лише перевезення товарів,
- додаткові послуги: митне оформлення, упаковка, складування,
- комплексні послуги: інтегровані рішення, що включають всі етапи ланцюга постачання;

В) за рівнем інтеграції:

- Single Mode: один вид транспорту для доставки,
- Multimodal: використання кількох видів транспорту,
- повна інтеграція: управління всіма етапами ланцюга постачання;

Г) за функціональними характеристиками:

- стандартні послуги: перевезення товарів з точки А в точку Б,
- інноваційні сервіси: використання новітніх технологій, таких як автоматизація та відстеження вантажів;

Д) за спеціалізацією:

- загальні вантажі: стандартні товари.
- небезпечні вантажі: хімічні або вибухонебезпечні речовини,
- охолоджені товари: швидкопсувні продукти, що потребують контролю температури.

На вибір технології і способу перевезень у міжнародній логістиці впливає ряд ключових факторів, а саме:

1. Тип товару та його фізичні характеристики - розміри, вага, об'єм і форма товару. Великі чи важкі вантажі, що вимагають спеціальних умов для транспортування, можуть потребувати залізничного або морського транспорту.

2. Термін зберігання: для швидкопсувних товарів (продукти харчування, фармацевтика), як правило, обирають авіаційний або спеціалізований автомобільний транспорт.

3. Небезпечність вантажу: товари, що потребують спеціального режиму (хімікати, вибухонебезпечні вантажі), вимагають особливого способу перевезення і додаткових процедур безпеки.

4. Вартість доставки: морські перевезення є дешевшими для великих обсягів вантажу, але займають більше часу, авіаперевезення є швидшими, але дорожчими, що робить їх економічно доцільними для дорогих товарів або товарів, що потребують термінової доставки.

5. Термін доставки: для товарів, які мають бути доставлені в найкоротші терміни, найкращим вибором є авіаційний транспорт, навіть якщо це буде дорожче. Якщо час доставки не є критичним, можна вибрати більш економічні способи, як морські або залізничні перевезення.

6. Маршрут і географічне розташування: вибір транспортного засобу залежить від географічних особливостей і наявності транспортної інфраструктури. Якщо доставка проходить через важкодоступні райони, можуть бути потрібні автомобільні або залізничні перевезення, тоді як для міжконтинентальних перевезень використовують морський або авіаційний транспорт.

7. Митні та регуляторні вимоги: товари, які підлягають митному оформленню або потребують спеціальних ліцензій та дозволів, можуть вимагати специфічних умов перевезень. Митні процедури можуть вплинути на вибір транспортного засобу та технології, що використовуються для доставки.

8. Тривалість життєвого циклу товару та сезонність: для товарів, що мають обмежений термін придатності або сезонний попит (наприклад, сільськогосподарські продукти), обираються найбільш швидкі і ефективні способи доставки.

9. Потреба у гнучкості ланцюга постачання: у випадку, коли ланцюг постачання потребує частих змін або коригувань, мультимодальні чи інтермодальні перевезення можуть бути оптимальними, оскільки дозволяють комбінувати різні способи транспорту і гнучко адаптуватися до змін.

10. Доступність транспорту: наявність та доступність певних видів транспорту на конкретних маршрутах є важливим фактором у виборі технології перевезення. Наприклад, для деяких країн чи регіонів морські перевезення можуть бути єдиним доступним варіантом.

11. Витрати на страхування та супутні послуги: вибір способу перевезення також залежить від вартості страхування вантажу, обробки вантажу та інших супутніх витрат. Якщо вантаж є високовартісним або вимагає спеціальних умов зберігання, додаткові витрати можуть визначити вибір перевезення.

12. Екологічні вимоги: зростаюча увага до сталого розвитку та екологічної відповідальності може впливати на вибір способу перевезень. Наприклад, морські перевезення, хоча й не так швидкі, є більш енергоефективними порівняно з авіаційними, що може бути важливим у контексті зниження вуглецевого сліду.

До типових логістичних рішень в контексті міжнародного бізнесу відносять:

А) вибір способу доставки та транспортних засобів з урахуванням особливостей товару та вимог клієнтів щодо термінів та вартості доставки;

Б) оптимізація маршрутів, що передбачає вибір найшвидших і економічних маршрутів доставки, з урахуванням різних факторів, таких як географічне розташування, дорожні умови, митні процедури та доступність інфраструктури;

В) вибір оптимального страхового покриття, що залежить від цінності вантажу і ризиків у процесі перевезення;

Г) консолідація вантажопотоків, що означає об'єднання декількох малих вантажів від різних постачальників у єдиний більший вантаж для транспортування;

Д) використання новітніх технологій, таких як Інтернет речей (IoT) для відстеження вантажу в режимі реального часу, автоматизація митних процедур за допомогою електронних декларацій та документів, а також застосування блокчейн-технологій для забезпечення прозорості та безпеки перевезень;

Е) консультаційні послуги, які допомагають компаніям пройти через митні бар'єри і мінімізувати затримки.

Ці типові логістичні рішення допомагають забезпечити оптимізацію ланцюга постачання, знижують витрати та покращують ефективність міжнародних перевезень, відповідаючи вимогам бізнесу та клієнтів.

Слід зазначити, що для оптимізації логістичних рішень в сфері міжнародної доставки необхідно враховувати транспортні умови Інкотермс, оскільки вони визначають ключові моменти взаємодії між продавцем і покупцем, зокрема відповідальність за витрати, ризики та управління логістичними процесами. Зокрема, правила Інкотермс визначають наступні умови.

1. Чітке розподілення відповідальності та витрат, тобто визначення того, хто несе відповідальність за витрати на транспортування, митні збори, страхування та інші логістичні послуги. Це створює основу для оптимізації витрат,

наприклад, при виборі між різними видами транспорту (автомобільний, морський, залізничний, авіаційний) в залежності від того, хто несе відповідальність за певні етапи доставки.

2. Оптимізація логістичних процесів через вибір правильних умов Інкотермс, що може зменшити затримки на митниці, підвищити ефективність транспортування, знизити витрати та забезпечити кращу контрольованість процесів доставки.

3. Зменшення ризиків та підвищення прозорості, оскільки Інкотермс визначає моменти, коли ризики переходять від продавця до покупця. Це дозволяє обом сторонам краще планувати свої дії та захищати себе від непередбачуваних витрат або втрат.

4. Інтернаціоналізація та глобальна логістика: Інкотермс забезпечують стандартизовані умови для здійснення міжнародної торгівлі, що важливо при веденні бізнесу на глобальних ринках. Вони дозволяють компаніям в різних країнах організовувати більш ефективні і взаємозрозумілі логістичні процеси, незалежно від країни походження або призначення товару.

5. Покращення взаємодії з партнерами та постачальниками, оскільки чітке визначення ролей і відповідальності сприяє більш ефективному співробітництву між усіма учасниками ланцюга постачання, що оптимізує весь процес доставки товару від продавця до покупця.

Отже, транспорт є однією з основних складових системи міжнародного бізнесу, оскільки він забезпечує фізичне переміщення товарів між виробниками і споживачами на різних континентах, а також є важливим елементом для розвитку міжнародної торгівлі. Правильний вибір транспорту та оптимізація способів доставки товарів є критичними для забезпечення ефективності міжнародних перевезень. Ефективна організація транспортування товарів дозволяє підприємствам знижувати витрати на доставку і таким чином підвищувати конкурентоспроможність на міжнародних ринках, особливо якщо враховуються такі фактори, як швидкість, надійність і вартість перевезень. Результатом правильної організації міжнародних перевезень є економія часу та ресурсів, підвищення рівня задоволеності клієнтів, зменшення ризиків, пов'язаних з пошкодженням або втратою товарів. Ефективні логістичні рішення дозволяють знизити загальні витрати на доставку товарів, що в свою чергу підвищує рентабельність бізнесу, покращує взаємодію з постачальниками, перевізниками і митними органами, а також роблять компанії більш стійкими до економічних і політичних змін, забезпечуючи стабільність поставок і можливість масштабування бізнесу.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Які основні види міжнародних перевезень існують?
2. Як вибрати оптимальний вид транспорту для конкретної поставки?

3. Які переваги та недоліки морських перевезень?
4. Що таке контейнеризація та як вона спрощує міжнародні перевезення?
5. Які основні технологічні інновації впливають на розвиток міжнародних перевезень?
6. Які документи необхідні для здійснення міжнародних морських перевезень?
7. Які фактори впливають на вибір виду транспорту при міжнародних перевезеннях?
8. Як регулюються міжнародні перевезення за допомогою Інкотермс?
9. Що таке глобальні маршрути морських перевезень та як вони формуються?
10. Які переваги та недоліки авіаційних перевезень в порівнянні з іншими видами транспорту?
11. Які переваги та недоліки залізничних перевезень у міжнародній логістиці?
12. Що таке інтермодальні та мультимодальні перевезення і як вони впливають на логістику?
13. Які міжнародні документи регламентують залізничні перевезення?
14. Як технологічні інновації впливають на оптимізацію міжнародних перевезень?
15. Як здійснюється електронізація та автоматизація митного оформлення у контексті міжнародних перевезень?
16. Як розрахувати транспортні витрати згідно з умовами Інкотермс?
17. Що таке інтермодальні та мультимодальні перевезення і як вони впливають на логістику?
18. Які впливи може мати політична нестабільність на міжнародні перевезення?

Перелік літератури до теми 8

Рекомендовані джерела інформації: [2; 5, 6, 10, 16, 20]

Завдання для самостійного виконання.

1. Як змінюється роль міжнародних перевезень у контексті глобалізації?
2. Як тарифні та нетарифні бар'єри впливають на міжнародні перевезення?
3. Як технологічні рішення допомагають вирішувати проблеми в міжнародних перевезеннях?
4. Яким чином вирішуються проблеми з екологічністю у міжнародних перевезеннях?

5. Як розвиваються міжнародні перевезення в контексті е-комерції?
6. Які важливі аспекти управління запасами враховуються при міжнародних перевезеннях?

Практичне заняття №8

1. Питання для обговорення і дискусії.

- A. Як інтеграція різних видів транспорту може зменшити витрати та час доставки?
- B. Який вплив на міжнародні перевезення мають екологічні ініціативи і вимоги сталого розвитку?
- C. Як компанії можуть знизити викиди CO₂ у міжнародному транспортуванні без збитку для ефективності?
- D. Які переваги та недоліки мають централізовані і децентралізовані моделі управління доставкою товарів в міжнародному бізнесі?
- E. Як зменшення часу доставки може стати конкурентною перевагою для міжнародного бізнесу?
- F. Які стратегії допомагають компаніям скоротити час перевезення товарів без втрат у якості?

2. Розв'язування кейсів та ситуаційних вправ.

Завдання 1. Підприємство експортує продукцію до Туреччини, мінімальна партія поставки 1000 комплектів. Собівартість одного комплекту 250 грн. Норма прибутку, що закладається у відпускну ціну – 30%. Визначити контрактну ціну мінімальної партії поставки в доларовому еквіваленті для умов поставки EXW, FOB, CIF, CFR, якщо транспортні витрати до порту Одеса складають 3200 грн., портові збори і навантажувально-розвантажувальні роботи в порту – 1,80 грн. за комплект, вартість фрахту – 880 дол.США, митні процедури при вивезенні продукції – 800 грн. Страхування повинно бути оплачено в розмірі 1% від 110% контрактної вартості, еквівалентній CFR. Імпортні мита і збори в Туреччині – 25 дол.

Завдання 2. Німецька машинобудівна фірма з Гамбурга здійснює поставки 10 верстатів загальною масою 10,8 т і обсягом 25 м³ на умовах CIF Калькутти. Вартість обладнання становить 6 млн.Євро. Експедиторською службою запропоновані наступні варіанти можливих транспортних витрат:

A) морський фрахт Гамбург-Калькутта, включаючи страхування і накладні витрати, 25719 €. Тривалість поставки 24 дні.

B) Повітряний фрахт Гамбург-Калькутта, включаючи страхування і накладні витрати, 62111 €. Тривалість поставки 2 дні.

В) Комбіноване перевезення «залізничний-морський транспорт через Брест, включаючи страхування і накладні витрати, 25719 млн.Є. Тривалість поставки 24 дні. 1311 Є. Тривалість поставки – 38 днів.

Визначити спосіб транспортування верстатів, виходячи з транспортних витрат. Продумати варіанти вирішення з урахуванням впливу ставки кредиту в розмірі 12% річних при оплаті з постачання обладнання.

Завдання 3. Вхідні дані: Умови поставки:

EXW QINGDAO.

Назва вантажу: медичні операційні столи.

Пункт доставки: Київ (митне оформлення і розвантаження).

Тип контейнера: 20DV.

Параметри вантажу: 15 wooden boxes@126x75x90 см, 190 kg each total 2850 kg gross weight / 12,75 CBM.

Розрахунок вартості доставки.

Морська лінія MSC. Був обраний маршрут через Гданськ через дешеву ставку за морський фрахт. Подача порожнього контейнера на завод 400 дол, завантаження контейнера на судно 200 дол., морський фрахт до Гданська 2650 дол, транзитний час 45-50 днів, вивантаження в порт 250 дол., розформування контейнера та перетарка вантажу у фуру 600 дол., оформлення транзиту Т1 300 дол., автодоставка в фурі Гданськ-Київ 2600 дол, транзитний час 2-3 дні. РАЗОМ 7000 дол. Лінія MSC не дозволила вивозити контейнер в Україну через військові ризики, тому потрібна була перетарка в польському порту.

Запропонуйте альтернативний спосіб доставки та розрахуйте його вартість за умовами Інкотермс.

Завдання 4. Вибір оптимального маршруту доставки. Компанія має доставити електроніку з Китаю до України. Є кілька варіантів маршрутів:

- маршрут А: Шанхай → Одеса (морем) → Київ (автомобіль).
- маршрут В: Шанхай → Варшава (авіа) → Київ (залізницею).
- маршрут С: Шанхай → Стамбул (морем) → Київ (автомобіль).

Враховуючи дані про вартість, тривалість і можливі ризики (наприклад, погодні умови, завантаженість портів), запропонувати найефективніший маршрут.

Завдання 5. Порівняння екологічного впливу видів транспорту. Доставка меблів із Польщі до України може бути здійснена:

- автомобільним транспортом (викиди CO₂: 150 кг/тонну).
- залізничним транспортом (викиди CO₂: 30 кг/тонну).
- морським транспортом через Балтику (викиди CO₂: 20 кг/тонну).

Необхідно розрахувати загальний обсяг викидів для доставки 10 тонн меблів кожним видом транспорту, вибрати найменш шкідливий варіант і обґрунтувати вибір.

Завдання 6. Симуляція переговорів із транспортними компаніями. Студенти розподіляються на дві групи: одна грає роль замовника (компанії-експортера), інша – транспортної компанії. Завдання замовника – отримати мінімальну ціну і швидку доставку; завдання транспортної компанії – запропонувати конкурентні умови, зберігаючи прибуток. Необхідно провести переговори та узгодити контракт на доставку.

Завдання 7. Практична оцінка мультимодальної доставки. Компанія експортує зерно з України до Єгипту. Доступні варіанти:

- автомобіль до Одеси → морем до Александрії.
- залізницею до порту Констанца (Румунія) → морем до Александрії.

Необхідно оцінити вартість і тривалість мультимодальної доставки для кожного варіанту, запропонувати найкраще рішення.

Тестування до теми 8

1. Яка основна роль транспорту в міжнародному бізнесі?

- а) Забезпечення доставки товарів на внутрішньому ринку
- б) Створення інфраструктури для споживчого ринку
- в) Фізичне переміщення товарів між виробниками і споживачами
- г) Організація міжнародних митних процедур

2. Що є ключовим фактором при виборі виду транспорту в міжнародних перевезеннях?

- а) Вартість транспортування
- б) Вибір країни для виробництва
- в) Час доставки та надійність
- г) Визначення митної ставки

3. При виборі виду транспорту для постачання товарів необхідно орієнтуватися на такі параметри:

- А) переваги і недоліки кожного виду транспорту,
- Б) розвиток транспортної системи країни,
- В) терміни доставки і вартість послуг,
- Г) техніко-економічні характеристики транспортних засобів.

4. Який вид транспорту відповідає таким характеристикам: має порівняно недорогий сервіс та тривалий термін доставки, підходить до великої групи товарів великої тоннажності, але залежить від погодних умов:

- А) морський,
- Б) залізничний,
- В) авіаційний,

Г) автомобільний.

5. Який вид транспорту відповідає таким характеристикам: має високу швидкість доставки, забезпечує високу схоронність вантажу, але є дороговартісним і залежить від погодних умов:

- А) морський,
- Б) залізничний,
- В) авіаційний,
- Г) автомобільний.

6. Який вид транспорту відповідає таким характеристикам: має порівняно недорогий сервіс, забезпечує доставку «від дверей до дверей», підходить до великої групи товарів, але собівартість перевезень порівняно висока:

- А) морський,
- Б) залізничний,
- В) авіаційний,
- Г) автомобільний.

7. Що із названого не є перевагою морського транспорту?

- А) швидкість доставки та мінімізація запасів в дорозі,
- Б) великі обсяги перевезень масових та неподільних вантажів,
- В) низькі витрати та низький ризик зберігання,
- Г) відносно менші викиди шкідливих речовин у довкілля.

8. Що із названого не є недоліками морського транспорту?

- А) відносно велика тривалість доставки,
- Б) наявність глобальних шляхів та доступ до глобальних ринків,
- В) залежність від погодних умов,
- Г) неспроможність до обробки чутливих товарів.

9. Що означає термін "міжнародні перевезення" у контексті морського транспорту?

- А) перевезення морськими шляхами лише в межах однієї країни,
- Б) перевезення між різними країнами за допомогою морських шляхів,
- В) перевезення лише на річкових маршрутах,
- Г) перевезення тільки на міських водоймах.

10. Які основні типи морських суден використовуються для перевезення вантажів?

- а) тільки танкери,
- б) тільки пасажирські судна,
- в) контейнеровози, танкери, суховантажні судна тощо,
- г) лише великі океанські лайнери.

11. Перевезення контейнеризованих вантажів здійснюється такими типами морських суден:

- А) балкерами,
- Б) танкерами,
- В) контейнеровозами,

Г) рефрижераторами.

12. Перевезення сипучих вантажів здійснюється такими типами морських суден:

- А) балкерами,
- Б) танкерами,
- В) контейнеровозами,
- Г) рефрижераторами.

13. Перевезення рідинних вантажів здійснюється такими типами морських суден:

- А) балкерами,
- Б) танкерами,
- В) контейнеровозами,
- Г) рефрижераторами.

14. Перевезення заморожених та охолоджених вантажів здійснюється такими типами морських суден:

- А) балкерами,
- Б) танкерами,
- В) контейнеровозами,
- Г) рефрижераторами.

15. До основних морських шляхів не належать:

- А) Northern Sea Route,
- Б) Suez Canal Route та Panama Canal Route,
- В) Cape of Good Hope Route та Transatlantic Route,
- Г) Baltic and Black Sea route.

16. Що із названого не є перевагою авіаційного транспорту?

- А) швидкість доставки та мінімізація запасів в дорозі,
- Б) глобальна доступність та можливість подолання географічних бар'єрів,
- В) гнучкість в маршрутизації,
- Г) відносно менші викиди шкідливих речовин у довкілля.

17. Що із названого не є недоліками авіаційного транспорту?

- А) відносно велика тривалість доставки,
- Б) високі витрати та обмеженість об'ємно-вагових характеристик вантажу,
- В) залежність від погодних умов і можливість затримок,
- Г) обмежена доступність деяких регіонів.

18. Що означає термін "Cargo supply chains" у контексті авіаційних перевезень?

- А) сукупність стандартних процедур обміну інформацією,
- Б) сукупність взаємопов'язаних учасників перевізного процесу від пункту відправлення до пункту призначення,
- В) спільну відповідальність за безпечність переміщення вантажу,
- Г) усі складові разом.

19. Які основні типи повітряних суден використовуються для перевезення генеральних вантажів?

- а) вантажні літаки та вертольоти,

- б) пасажирські повітряні судна,
- в) безпілотні літальні апарати,
- г) всі перераховані типи.

20. Що із названого не є перевагою залізничного транспорту?

- А) стабільність тарифів і надійність доставки,
- Б) висока вантажопідйомність,
- В) відносно велика тривалість доставки,
- Г) відносно менші викиди шкідливих речовин у довкілля.

21. Що із названого не є недоліками залізничного транспорту?

- А) залежність від інфраструктури,
- Б) економія палива та ефективність масових перевезень,
- В) обмежена географічна доступність,
- Г) відносно помірна швидкість і тривалий термін доставки.

22. Яка міжнародна організація регулює міжнародні залізничні перевезення зі стандартною колією 1435 мм?

- А) SMGS,
- Б) CIM,
- в) RID,
- г) TIF.

23. Яка міжнародна організація регулює міжнародні залізничні перевезення зі стандартною колією 1520 мм?

- А) SMGS,
- Б) CIM,
- в) RID,
- г) TIF.

24. Що із названого не є перевагою автомобільного транспорту?

- А) гнучкість доставки «від дверей до дверей»,
- Б) широка доступність і доставка у віддалені райони,
- В) можливість перевезення різних видів вантажів,
- Г) відносно менші викиди шкідливих речовин у довкілля.

25. Що із названого не є недоліками автомобільного транспорту?

- А) вплив на довкілля,
- Б) ефективне використання на невеликі відстані,
- В) можливість заторів і затримок,
- Г) обмежена вантажопідйомність.

26. Що із названого не є перевагою унімодальних перевезень:

- А) відповідальність несе один перевізник,
- Б) простіше відстежувати маршруту руху вантажу,
- В) найменша ймовірність пошкодження вантажу,
- Г) можливість використовувати кращу комбінацію видів транспорту.

23. До основних ознак мультимодального перевезення не належать:

- А) перевезення вантажів двома і більше видами транспорту,
- Б) наявність єдиного оператора перевезення,

- В) наявність єдиного договору перевезення,
- Г) наявність договорів на перевезення різними видами транспорту.

24. До основних ознак інтермодального перевезення не належать:

- А) перевезення вантажів двома і більше видами транспорту,
- Б) наявність єдиного оператора перевезення,
- В) транспортування здійснюється із застосуванням спеціальних контейнерів без перевантаження товарів,
- Г) наявність договорів на перевезення різними видами транспорту.

25. Унімодальна система доставки вантажів - це:

- а) доставка вантажів «від дверей до дверей»,
- б) доставка вантажів різними видами транспорту;
- в) доставка вантажів тільки автомобільним та залізничним транспортом,
- г) доставка вантажів одним видом транспорту,
- д) доставка вантажів «від складу до складу».

26. Інтермодальна система доставки вантажів - це:

- а) доставка вантажів «від дверей до дверей»,
- б) доставка вантажів різними видами транспорту;
- в) доставка вантажів тільки автомобільним та залізничним транспортом,
- г) доставка вантажів одним видом транспорту,
- д) доставка вантажів «від складу до складу».

27. Які переваги можуть мати підприємства від використання мультимодальних перевезень у міжнародній логістиці?

- а) Збільшення витрат на перевезення
- б) Покращення ефективності і зменшення часу доставки
- в) Збільшення кількості посередників у логістичному ланцюзі
- г) Зменшення можливостей для гнучкої організації перевезень

28. Для чого використовується термін "остання миля" в контексті мультимодальних перевезень?

- а) Для визначення вартості перевезення
- б) Для позначення фінального етапу доставки вантажу до кінцевого пункту
- в) Для оцінки кількості видів транспорту, задіяних у перевезеннях
- г) Для оцінки швидкості доставки

29. Міжнародні морські перевезення регулюються ...

- а) нормами міжнародного права;
- б) Віденською конвенцією 1982 року;
- в) нормами міжнародного морського права;
- г) Конвенцією про змішані перевезення вантажів.

30. До Міжнародних договорів, що регулюють відносини в торговому мореплаванні, не належать ...

- а) Брюссельська конвенція про коносамент;
- б) Правила Вісбі;
- в) Гамбурзькі правила;
- г) Конвенція про змішані перевезення вантажів;

д) Міжнародні правила запобігання зіткненню суден у морі.

31. Внутрішні водні перевезення вважаються міжнародними, якщо вони пов'язані з переміщенням зовнішньоторговельних вантажів щодо країни-продавця та країни-покупця на ділянках маршруту перевезення від ...

- а) внутрішнього пункту виробництва А до прикордонного пункту (порту) Б країни-продавця;
- б) пункту Б до прикордонного пункту (порту) країни-покупця;
- в) пункту до внутрішнього пункту споживання;
- г) внутрішнього пункту виробництва А до внутрішнього пункту споживання.

32. Що включає в себе оптимізація процесів міжнародних перевезень?

- а) Виключно вибір дешевого способу транспорту
- б) Підвищення швидкості та зменшення витрат
- в) Лише зменшення митних платежів
- г) Виключно зниження витрат на страхування

33. Що означає "ефективність" міжнародних перевезень?

- а) Швидкість доставки
- б) Вартість доставки
- в) Найкраще співвідношення між витратами, швидкістю і надійністю
- г) Кількість перевезених товарів

34. Як Інкотермс впливає на вибір способу доставки товарів?

- а) Визначає лише митні процедури
- б) Задає умови, за яких здійснюється транспортування та передача ризиків
- в) Визначає країни, через які проходять перевезення
- г) Визначає правила для вибору логістичного оператора

35. Як мультимодальні перевезення можуть знизити витрати на доставку товарів?

- а) Знижуючи час перевезення
- б) Оптимізуючи вибір маршруту та комбінацію транспортних засобів
- в) Використовуючи лише автомобільний транспорт
- г) Вибираючи найбільш дорогий спосіб доставки

36. Яким чином мультимодальні перевезення покращують ланцюг поставок у міжнародному бізнесі?

- а) Зменшують митні витрати
- б) Скорочують час обробки товарів на кожному етапі доставки
- в) Оптимізують комбіноване використання різних видів транспорту
- г) Вимагатимуть зменшення обсягів товарів для перевезення

37. Що таке "експрес-доставка" в міжнародних перевезеннях?

- а) Доставка товарів на умовах стандартного терміну
- б) Доставка товару за визначену кількість днів з мінімальним митним оформленням
- в) Швидке перевезення товарів з прискореним митним оформленням
- г) Транспортна накладна для доставки

Тема 9. Пакування, маркування та стандартизація вантажних одиниць у міжнародних ланцюгах постачання.

План теми:

1. Роль пакування в міжнародній логістиці.
2. Основні логістичні рішення щодо вибору пакування та маркування товарів у міжнародній логістиці.
3. Основні види та характеристики транспортної тари.
4. Системи маркування та ідентифікації вантажних одиниць у міжнародних перевезеннях вантажів.
5. Стандарти кодифікації вантажних одиниць у міжнародній логістиці.

Короткий зміст

Проблеми пакування, маркування та стандартизації вантажних одиниць є надзвичайно актуальними у міжнародній логістиці, оскільки забезпечують ефективність та безпеку міжнародних перевезень. Правильне пакування захищає товари від пошкоджень під час транспортування, а маркування та стандартизація допомагають забезпечити відповідність міжнародним нормативам, що сприяє швидкому проходженню митного контролю. Стандартизація вантажних одиниць дозволяє оптимізувати використання транспорту та складів, зменшити витрати на логістичні процеси і покращити управління запасами. Це також полегшує процеси моніторингу та знижує ймовірність помилок при обробці вантажів. Крім того, сучасні тенденції з екологічного пакування сприяють сталому розвитку і зниженню негативного впливу на навколишнє середовище, що робить тему важливою з точки зору корпоративної соціальної відповідальності.

Основні логістичні рішення щодо пакування та маркування товарів у міжнародній логістиці включають:

1. Вибір типу пакування. Пакування повинно відповідати характеристикам товару та вимогам транспортування. Наприклад, для продукції, схильної до пошкоджень (скло, електроніка), використовуються спеціальні матеріали для захисту. Для товарів, що потребують температурного контролю, використовуються термопакети.

2. Оптимізація розмірів та ваги пакування. Правильне пакування дозволяє зменшити витрати на транспортування, забезпечуючи оптимальне використання вантажних одиниць і знижуючи витрати на транспортування через зменшення ваги та об'єму.

3. Маркування та етикетування. Пакування повинне бути належно марковане з усією необхідною інформацією, такою як вміст, країна походження, заборони, інструкції для транспортування (наприклад, "не перевертати", "берегти від вологи" тощо). Це допомагає забезпечити правильне поводження з вантажем на кожному етапі транспортування.

4. Захист від пошкоджень. Пакування повинне бути міцним і здатним захищати товар від механічних пошкоджень, вологи, пилу та інших зовнішніх факторів. Використовуються різні технології, зокрема використання амортизуючих матеріалів, ущільнювачів, полімерних плівок тощо.

5. Відповідність митним вимогам. Пакування повинно відповідати стандартам та вимогам митних органів різних країн. Це включає в себе дотримання правил щодо інтерпретації товару, використання відповідних маркувань для швидкої ідентифікації вантажу, а також документальних вимог.

6. Екологічність пакування. Врахування вимог щодо екологічності та повторного використання пакувальних матеріалів набуває все більшої важливості. Для цього використовуються біорозкладні матеріали або пакування, яке може бути повторно використано.

7. Автоматизація та стандартизація. Використання стандартних розмірів пакувальних одиниць, таких як палети, коробки та контейнери, для спрощення обробки та зберігання вантажів на складах і в транспортних засобах. Автоматизація процесу пакування може підвищити ефективність і точність.

8. Врахування умов транспортування. Пакування і маркування повинно відповідати умовам різних способів транспортування, тобто вимогам до перевезення на повітряному, морському, залізничному або автомобільному видах транспорт. Для кожного виду транспорту існують специфічні вимоги щодо пакування та укладання товарів.

Для міжнародних перевезень важливе значення має вибір транспортної тари, оскільки вона забезпечує захист товарів від пошкоджень, забруднень і вологи під час перевезення, зберігання та обробки. Тара сприяє зручності упаковки, зберігання і транспортування вантажів, а також оптимізації використання вантажного простору в транспортних засобах і на складах. Вона може бути стандартною (наприклад, контейнери, палети) або спеціалізованою для певних типів товарів (термоконтейнери, ящики для крихких товарів). Крім того, правильна транспортна тара спрощує процес митного оформлення та забезпечує ефективне управління ланцюгами постачання.

Основні види транспортної тари в міжнародній логістиці є:

- Палети — це стандартні плоскі платформи для розміщення товарів, виготовлені з дерева, пластику чи металу,

- контейнери — великі герметичні ємності, призначені для транспортування вантажів морським, залізничним та автомобільним транспортом. Вони забезпечують захист вантажу від зовнішніх впливів та оптимізують процеси перевезення;

- ящики та коробки — використовуються для зберігання і транспортування різних товарів, зокрема крихких,

- бочки та цистерни — використовуються для перевезення рідких вантажів, таких як нафта, хімікати або напої,

- термokonтейнери — спеціалізовані контейнери з системою регулювання температури для транспортування чутливих до температури вантажів, таких як продукти харчування або фармацевтичні товари,

- мішки та пакети — використовуються для транспортування сипучих або дрібних вантажів, таких як зерно, цукор чи борошно.

Кожен вид тари обирається в залежності від типу вантажу, умов транспортування та вимог до зберігання.

Унітізація вантажних одиниць — це процес об'єднання вантажу в стандартизовані одиниці, що полегшує його транспортування, зберігання та обробку. Вона забезпечує безпеку вантажу, знижуючи ризик пошкоджень під час транспортування, і підвищує ефективність завдяки швидшій обробці за допомогою механізмів, таких як крани чи конвеєри. Унітізація також дозволяє зменшити витрати на пакування і транспортування, оптимізуючи використання простору в транспортних засобах та складах. Вона покращує управління ланцюгами постачання, спрощуючи контроль за переміщенням вантажів, а також дозволяє ефективніше використовувати доступний транспорт, зменшуючи витрати на перевезення.

Маркування вантажних одиниць також є важливим елементом міжнародної логістики, оскільки забезпечує правильне і безпечне переміщення товарів по всьому ланцюгу постачання. Воно надає необхідну інформацію для ідентифікації товару, його обробки, транспортування та зберігання. Правильне маркування допомагає уникнути помилок при доставці, скорочує час на перевірку вантажу та сприяє дотриманню міжнародних стандартів і вимог.

Основні види маркування у міжнародній логістиці:

1. Ідентифікаційне маркування, що містить інформацію про товар, його виробника, призначення та код (наприклад, штрих-коди чи QR-коди). Це дозволяє швидко ідентифікувати товар на кожному етапі ланцюга постачання.

2. Безпекове маркування, яке вказує на особливі умови зберігання та транспортування товару, такі як "легкозаймистий", "мінусова температура" або

"дотримуватись обережності". Це маркування допомагає забезпечити безпеку вантажу та захистити його від пошкоджень.

3. Маркування для митних органів, яке містить інформацію, необхідну для митного оформлення, включаючи найменування товару, країну походження, митний код та інші документи.

4. Етикетування за стандартами, що передбачає відповідність міжнародним стандартам пакування та маркування, таким як ISO або міжнародні правила, що регулюють маркування небезпечних вантажів (наприклад, маркування для вантажів ADR).

Ідентифікація вантажних одиниць означає процес надання кожній одиниці вантажу унікальної інформації, що дозволяє її легко розпізнати, відстежити та контролювати на всіх етапах ланцюга постачання. Це важливо для забезпечення точності у перевезеннях, зберіганні, обробці і доставці вантажів.

Основні способи ідентифікації вантажних одиниць включають:

- штрих-коди, тобто графічне зображення, яке дозволяє швидко зчитувати інформацію про вантаж за допомогою спеціальних сканерів,

- QR-коди, що представляють двовимірний штрих-код, який містить більше інформації, ніж стандартний штрих-код, і може бути зчитаний мобільними пристроями,

- RFID-мітки (Radio Frequency Identification) — технологія, яка використовує радіочастотні хвилі для автоматичної ідентифікації товарів без необхідності прямого контакту, що забезпечує швидку і точну обробку вантажів,

- транспортні ярлики, тобто інформаційні етикетки або теги, що містять деталі про вантаж, маршрут і інструкції щодо обробки, часто використовуються для спеціальних товарів (наприклад, небезпечних вантажів),

датчики і сенсори на вантажних одиницях, які — дозволяють в реальному часі відслідковувати місцезнаходження, температуру, вологість, рівень заповнення та інші параметри вантажу.

Ці методи дозволяють покращити ефективність управління ланцюгом постачання, зменшити помилки, покращити контроль за станом вантажу та забезпечити швидке реагування на будь-які непередбачувані ситуації.

Розробкою стандартів для кодифікації вантажних одиниць займаються:

1. Міжнародна організація зі стандартизації (ISO), яка розробляє стандарти, що визначають правила кодифікації та ідентифікації вантажних одиниць, включаючи використання штрих-кодів, RFID, символів і маркування. Наприклад, ISO 6346 встановлює стандарт для кодифікації контейнерів, а ISO 22745 - для кодифікації товарів у логістичних системах.

2. Міжнародна асоціація морського транспорту (ІМО) — визначає стандарти кодифікації для морських перевезень, особливо в контексті контейнеризації та маркування небезпечних вантажів.

3. Міжнародна торговельна палата (ІСС) - розробляє міжнародні стандарти, які включають правила щодо упаковки, маркування і документації товарів для міжнародної торгівлі.

4. Європейський комітет зі стандартизації (СЕН) - створює європейські стандарти для кодифікації вантажних одиниць, зокрема в сфері автоматизації логістичних процесів.

5. Глобальна ініціатива GS1 - забезпечує стандарти для ідентифікації та кодифікації товарів за допомогою штрих-кодів, QR-кодів та RFID. GS1 розробляє глобальні стандарти для штрих-кодів та електронної комерції, що широко застосовуються в міжнародній логістиці.

Кодифікація дозволяє стандартизувати ідентифікацію вантажів, що сприяє спрощенню процесів їх обробки на різних етапах ланцюга постачання, від складу до доставки кінцевому споживачу. Вона дозволяє зменшити ризики помилок при завантаженні, вивантаженні і транспортуванні товарів, оскільки кожна вантажна одиниця чітко ідентифікується за допомогою унікального коду або маркування. Кодифікація також сприяє оптимізації складських операцій, адже забезпечує швидкий пошук і переміщення товарів, мінімізуючи час на обробку вантажів і підвищуючи загальну ефективність логістичних операцій. Це також важливо для забезпечення точності митного оформлення та дотримання міжнародних стандартів і норм, що у свою чергу зменшує час митного очищення і знижує витрати на транспортно-логістичні послуги.

Сучасні технології ідентифікації та відстежування вантажів і транспортних засобів використовують різноманітні інноваційні системи для підвищення ефективності та прозорості логістичних процесів. Однією з основних технологій є RFID (радіочастотна ідентифікація), яка дозволяє автоматично ідентифікувати вантажні одиниці за допомогою чипів і міток, що зчитуються спеціальними радіочастотними пристроями. Ця технологія дозволяє в реальному часі відстежувати місцезнаходження товарів і зменшує потребу в ручному введенні даних.

Іншою популярною технологією є GPS (глобальна система позиціювання), яка використовується для відстежування руху транспортних засобів. Завдяки GPS можна отримувати точні дані про місцезнаходження вантажів, що дозволяє оптимізувати маршрути доставки, знижувати витрати на паливо та покращувати безпеку перевезень. Також активно використовуються штрих-коди і QR-коди для ідентифікації товарів, що полегшує процес їх сканування на різних етапах

логістики. Вони дають змогу швидко зчитувати інформацію про товар, зменшуючи час на обробку і підвищуючи точність даних.

Ще однією інноваційною технологією є Інтернет речей (IoT), що дозволяє підключати різні пристрої (датчики температури, вологості, руху) до інтернету для збору та аналізу даних про стан вантажів в реальному часі. Це дає змогу не тільки відстежувати місцезнаходження вантажу, а й моніторити його стан, що є критично важливим для чутливих вантажів.

Таким чином, пакування, маркування та стандартизація вантажних одиниць є ключовими елементами у міжнародних ланцюгах постачання, оскільки забезпечують ефективну ідентифікацію, захист товарів та спрощення процесів транспортування і складування. Пакування гарантує збереження товару під час транспортування, а маркування – швидку ідентифікацію вантажу, що сприяє прискореному обробленню. Стандартизація вантажних одиниць дозволяє зменшити витрати на обробку та зберігання, оскільки товари можуть бути однаково ефективно опрацьовані у різних країнах та на різних етапах ланцюга постачання. Всі ці аспекти сприяють автоматизації логістичних процесів, полегшуючи моніторинг, управління та відстеження товарів, що в свою чергу пришвидшує рух товарів та знижує витрати на транспортування та складування. Сучасні технології, зокрема, інтернет речей, глобальні стсьеми позиціонування та моніторингу, дозволяють значно покращити ефективність логістичних операцій, зменшити ризики втрат та пошкоджень товарів і забезпечити високу ступінь прозорості в управлінні ланцюгами постачання.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Яке значення має упакування в логістичному ланцюзі?
2. Які функції виконує упаковка вантажних одиниць?
3. Як вибрати оптимальний вид упаковки для конкретного товару?
4. Яка роль транспортної тари при перевезенні товарів?
5. Яка роль маркування вантажних одиниць у логістиці?
6. Як впливає правильне маркування на ефективність обробки вантажу?
7. Що таке ідентифікація вантажних одиниць і чому вона важлива?
8. Які стандарти ідентифікації використовуються в логістиці?
9. Які переваги та недоліки використання стандартів упаковки?
10. Як важливо дотримання правил маркування для міжнародних перевезень?
11. Які аспекти ідентифікації дозволяють поліпшити відстеження вантажу?
12. Як визначити оптимальний спосіб ідентифікації для конкретного бізнесу?

13. Як упаковка впливає на якість зберігання вантажу на складі?
14. Які технологічні інновації впливають на упаковку в логістиці?
15. Які вимоги ставляться до упаковки в сфері харчової промисловості?
16. Як ідентифікація впливає на точність та швидкість виконання замовлень на складі?

Перелік літератури до теми 9

Рекомендовані джерела інформації: [5, 8, 10, 17]

Завдання для самостійного виконання.

1. Як упаковка впливає на транспортні витрати в логістичному ланцюзі?
2. Як можна оптимізувати упаковку для зменшення обсягу вантажу?
3. Як уникнути помилок у маркуванні, що можуть впливати на логістичні операції?
4. Чому екологічно стійке упакування стає все важливішим в логістиці?
5. Як збільшити відновлюваність та перероблюваність упаковки?

Практичне заняття №9

1. Питання для обговорення і дискусії.

- A. Як стандартизація упаковки впливає на конкурентоспроможність компанії на міжнародних ринках?
- B. Як правильно балансувати між безпекою товару та витратами на упаковку в міжнародних перевезеннях?
- C. Як новітні технології (наприклад, RFID, смарт-упаковка) змінюють маркування та стандартизацію вантажів у міжнародній логістиці?
- D. Які екологічні аспекти потрібно враховувати при виборі упаковки для міжнародних поставок?
- E. Чи є універсальні стандарти упаковки для всіх товарів в міжнародному бізнесі, чи потрібно адаптувати упаковку під кожний конкретний ринок?
- F. Як упаковка товарів може вплинути на період зберігання і якість продуктів в міжнародних ланцюгах постачання?
- G. Які економічні наслідки виникають від вибору неправильного типу упаковки для міжнародних перевезень?
- H. Як упакування може бути частиною маркетингової стратегії при виході на міжнародні ринки?

2. Розв'язування кейсів та ситуаційних вправ.

Завдання 1. Аналіз упаковки та маркування в реальних ситуаціях. Подати студентам кілька реальних зображень упаковок товарів, що транспортуються через міжнародні ланцюги постачання (наприклад, продукти харчування, технічні товари, ліки тощо). Попросити студентів оцінити, чи відповідає упаковка міжнародним стандартам (наприклад, щодо використання індикаторів температури, упаковки для небезпечних вантажів, правильної маркування). Також обговорити відповідність маркування вимогам країни імпорту.

Завдання 2: Студенти отримують список різних видів товарів (наприклад, книги, меблі, електроніка, одяг) та мають розробити стандартизовану вантажну одиницю для кожного товару, враховуючи вимоги до розміру, ваги, матеріалів упаковки, оптимального використання транспортного простору та зручності маніпулювання.

Завдання 3: Студенти отримують реальний кейс з міжнародного транспортування, де були пошкоджені товари (наприклад, тріщини на електронних пристроях або розлив рідини з контейнерів). Їх завдання – визначити можливі причини пошкоджень та запропонувати рішення щодо вдосконалення упаковки і маркування для мінімізації цих проблем у майбутньому.

Завдання 4: Студенти отримують кілька сценаріїв, де потрібно порівняти витрати на перевезення вантажу з різними варіантами упаковки (наприклад, картонна упаковка проти дерев'яного ящика). Вони повинні провести аналіз витрат і переваг для кожного варіанту упаковки з точки зору економії простору, безпеки товару і витрат на транспортування.

Завдання 5. Кейс з міжнародною сертифікацією упаковки. Студентам надається кейс, в якому компанія хоче розширити свої поставки на міжнародні ринки. Вони повинні дослідити, які сертифікації упаковки потрібні для кожної країни-імпортера (наприклад, сертифікація упаковки, що контактує з харчовими продуктами, або відповідність вимогам щодо біорозкладних матеріалів).

Тестування до теми 9

1. Що є основною метою пакування товарів у міжнародній логістиці?

- а) Покращення зовнішнього вигляду товару
- б) Забезпечення збереження товару під час транспортування
- в) Зниження витрат на транспортування
- г) Зручність розвантаження товару

2. Яка основна функція маркування вантажу?

- а) Покращення естетичного вигляду товару
- б) Ідентифікація та надання інформації про вантаж

- в) Підвищення вартості товару
- г) Захист товару від пошкоджень

3. Що визначає стандартизація вантажних одиниць?

- а) Універсальні розміри упаковки
- б) Уніфікацію упаковки для полегшення перевезення
- в) Уніфікацію вантажних одиниць для зручності складування
- г) Стандарти для естетичного оформлення упаковки

Яка організація розробляє міжнародні стандарти упаковки та маркування вантажів?

- а) ISO (Міжнародна організація зі стандартизації)
- б) ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я)
- в) ООН (Організація Об'єднаних Націй)
- г) ЄС (Європейський Союз)

Який з нижче перерахованих способів маркування вантажів є найбільш поширеним у міжнародній логістиці?

- а) QR-коди
- б) Штрих-коди
- в) RFID-мітки
- г) Баркоди

Яка з наведених технологій дозволяє здійснювати автоматичне зчитування інформації про товар?

- а) QR-коди
- б) Ручне маркування
- в) RFID-мітки
- г) Флеш-пам'ять

Що таке уніфікація вантажів?

- а) Процес пакування товарів у стандартизовані вантажні одиниці
- б) Процес перевірки вантажу перед відправкою
- в) Процес перевезення вантажів за допомогою одного транспортного засобу
- г) Процес митного оформлення вантажу

Як пакування товарів сприяє зниженню витрат у міжнародних перевезеннях?

- а) Знижує обсяги перевезень
- б) забезпечує зручність обробки товару
- в) Підвищує ціну товару
- г) Покращує естетичний вигляд товару

4. Який стандарт упаковки передбачає використання дерев'яних контейнерів та ящиків для перевезення вантажів?

- а) Європалет
- б) ISO 9001
- в) Лінійний контейнер
- г) Стандарт "Габон"

5. Які переваги має стандартизація розмірів вантажних одиниць?

- а) Спрощення митних процедур
- б) Покращення вигляду товару
- в) Полегшення вантажно-розвантажувальних робіт
- г) Підвищення цін на перевезення

6. Який метод пакування найкраще підходить для транспортування рідких вантажів?

- а) Контейнери з картону
- б) Бочки та резервуари
- в) Пластикові пакети
- г) Металеві ящики

Як маркування вантажу полегшує митні процедури?

- а) Спрощує процес декларування товару
- б) Знижує вартість товару
- в) Ускладнює митний контроль
- г) Підвищує вартість товару

Правильна відповідь: а

7. Яка технологія дозволяє здійснювати відстеження товарів у реальному часі?

- а) RFID
- б) Баркоди
- в) QR-коди
- г) Пластикові мітки

8. Що є основним завданням маркування вантажних одиниць у міжнародній логістиці?

- а) Визначення вартості товару
- б) Ідентифікація вантажу для зручності транспортування та складування
- в) Підвищення безпеки товару
- г) Спрощення митних процедур

9. Який стандарт упаковки зазвичай використовують для транспортування товарів морським шляхом?

- а) ISO 20-футові контейнери
- б) Дерев'яні ящики
- в) Пластикові пакети
- г) Листи картону

10. Який тип маркування найчастіше використовують для швидко змінюваних товарів?

- а) Баркоди
- б) QR-коди
- в) RFID
- г) Штрих-коди

11. Яка основна мета використання QR-кодів для маркування товарів?

- а) Підвищення вартості товару

- б) Спрощення процесу ідентифікації товару
- в) Підвищення безпеки товару
- г) Удосконалення методів упаковки

12. Який вид упаковки є найбільш стійким до пошкоджень під час транспортування?

- а) Картонні коробки
- б) Пластикові контейнери
- в) Дерев'яні ящики
- г) Тканинні мішки

13. Який з наведених стандартів є найбільш використовуваним для упаковки вантажів у міжнародній логістиці?

- а) ISO 9001
- б) ISO 13485
- в) ISO 6780
- г) ISO 10993

14. Яка з наведених характеристик вантажної одиниці важлива для полегшення складування?

- а) Стандартний розмір та форма
- б) Колір упаковки
- в) Різноманітність упаковки
- г) Додаткові маркування

15. Що включає в себе концепція унітизації вантажних одиниць?

- а) Використання універсальних контейнерів
- б) Вибір оптимального транспорту для перевезення
- в) Використання стандартних розмірів упаковки
- г) Визначення оптимальних маршрутів перевезення

16. Як маркування вантажу полегшує процес його обробки на складі?

- а) Спрощує процес перевезення
- б) Підвищує безпеку вантажу
- в) Збільшує час на обробку товару
- г) Дозволяє автоматично сканувати і сортувати товари

17. Яка роль стандартів пакування у міжнародній логістиці?

- а) Забезпечення зручності для митного оформлення
- б) Підвищення вартості товарів
- в) Підвищення безпеки на складах
- г) Створення уніфікованих умов для транспортування

18. До основних форм унітизації вантажів при перевезенні різними вилами транспорту не належать:

- А) палетизація товарних одиниць на піддоні,
- Б) контейнеризація товарів у стандартизовані контейнери,
- в) використання біг-бегів для сипучих товарів,
- г) укладання товарів в пластикові побутові контейнери.

19. Яке твердження є невірним:

А) унітізація вантажів сприяє зменшенню тривалості навантаження та розвантаження,

Б) унітізація вантажів сприяє збільшенню тривалості перевезення,

В) унітізація вантажів забезпечує ефективне використання транспортних засобів,

Г) унітізація вантажів забезпечує схоронність товарів при перевезенні.

20. Вкажіть стандартний розмір Європалети (Європіддону):

А) 600*800 мм,

Б) 800*1000 мм,

В) 800*1200 мм,

Д) 1000*1400 мм.

21. У чому полягає різниця між тарою і упаковкою?

а) тара призначена для твердих, а упаковка – для сипучих вантажів,

б) тара виготовляється з деревини і металу, а упаковка з інших матеріалів,

в) тара виготовляється для багаторазового, а упаковка для одноразового використання.

г) ніякої різниці немає

Тема 10. Документальний супровід міжнародних перевезень та документообіг у міжнародному бізнесі.

План теми:

1. Роль документального супроводу руху товарів у міжнародному бізнесі.
2. Характеристика транспортних документів за видами транспорту.
3. Правила заповнення транспортних накладних для різних видів транспорту.
4. Автоматизація документообігу.
5. Роль цифрових технологій в автоматизації документообігу у міжнародному сполученні.

Короткий зміст

Документальний супровід є необхідним для забезпечення ефективного руху товарів, зменшення помилок та запобігання затримок, що є критичними для своєчасної доставки товарів. У міжнародних перевезеннях важливою є точність документації, оскільки неправильне або неповне оформлення документів може призвести до затримок, штрафів або навіть відмови від вантажу на митниці. Знання правил оформлення таких документів, як коносаменти, рахунки-фактури, сертифікати відповідності, необхідне для мінімізації ризиків та забезпечення плавності операцій. Документи є основою для врегулювання правових питань, які можуть виникнути в процесі міжнародних перевезень. Вони підтверджують

права та обов'язки учасників угоди, а також є необхідними для розв'язання спірних ситуацій. Правильний документообіг є запорукою виконання контрактних умов, захисту інтересів учасників угоди та забезпечення фінансової стабільності.

Основними документами для міжнародних перевезень є:

1. Коносамент (Bill of Lading), який підтверджує прийняття товару до перевезення і є контрактом на перевезення вантажу. Він може бути ордерним або на ім'я одержувача і є важливим для передачі прав на вантаж.

2. Транспортна накладна (Waybill), що підтверджує факт укладання договору перевезення і містить деталі перевезеного вантажу. Транспортна накладна не є цінним папером і не використовується для передачі прав на товар, але важлива для організації перевезення.

3. Митна декларація - офіційний документ, що подається в митні органи для інформування про вантаж, що перетинає кордон. Важливий для оформлення товарів на митниці. Неправильне оформлення митної декларації може призвести до затримок або штрафів.

4. Комерційний рахунок-фактура (Commercial Invoice), що містить інформацію про кількість, вартість і характеристики товарів, що продаються. Цей документ необхідний для митного оформлення та для підтвердження вартості товару, що є основою для розрахунку митних зборів та податків.

5. Сертифікат походження (Certificate of Origin), який підтверджує країну виробництва товару і має значення для визначення митних ставок і застосування торгових угод, які можуть знижувати тарифи на товари з певних країн.

6. Страховий поліс (Insurance Certificate) - документ, який підтверджує наявність страхування вантажу під час транспортування і може захистити від фінансових втрат у разі пошкодження або втрати товару під час перевезення.

7. Контракт (Sales Contract) - договір між продавцем і покупцем, що регулює умови поставки товару згідно INCOTERMS, які визначають відповідальність за транспортування, страхування та митні формальності.

8. Фітосанітарний сертифікат, який підтверджує, що вантаж не містить шкідливих організмів і відповідає вимогам здоров'я рослин і необхідний для перевезення певних товарів (наприклад, рослин чи продуктів харчування), щоб уникнути карантинних проблем на митниці.

9. Сертифікат якості (Quality Certificate), що підтверджує відповідність товару певним стандартам якості і використовується для товарів, що мають суворі вимоги щодо якості (наприклад, фармацевтичні препарати, харчові продукти).

Знання та правильне оформлення цих документів є основою для безперешкодного проходження товарів через митницю, їх вчасної доставки і мінімізації ризиків у міжнародних перевезеннях.

Для правильної організації документообігу в міжнародній логістиці треба знати:

1. Структура документообігу. Документообіг у міжнародних перевезеннях включає численні документи, такі як контракти, накладні, митні декларації, сертифікати, страхові поліси та інші документи. Всі ці документи повинні бути правильно оформлені, підписані і заархівовані.

2. Типи документів. Важливо знати, які документи необхідні для конкретного виду перевезення (авіаційне, морське, автомобільне, залізничне), і які документи потрібно подавати для митного оформлення, отримання дозволів і страхування.

3. Міжнародні стандарти. Міжнародні організації, такі як Міжнародна морська організація (IMO), Міжнародна асоціація авіаперевізників (IATA), а також Інкотермс (Incoterms), встановлюють стандарти, які регулюють документообіг і умови перевезень. Знання цих стандартів дозволяє уникнути юридичних помилок і затримок.

4. Електронний документообіг. У сучасному бізнес-середовищі все більше компаній використовують електронний документообіг для прискорення процесів і зменшення помилок. Це включає електронні накладні, електронні митні декларації та інші цифрові документи. Важливо враховувати юридичні аспекти використання електронних документів, їх визнання в різних країнах.

5. Часові аспекти. Оскільки міжнародні перевезення часто залучають декілька країн і постачальників послуг, кожен документ має бути оформлений вчасно. Будь-яка затримка в підготовці або наданні необхідних документів може призвести до затримок в перевезеннях, штрафів або навіть до скасування угод.

6. Координація між усіма учасниками. Документообіг потребує тісної координації між всіма учасниками процесу: продавцями, покупцями, перевізниками, митними органами, страховими компаніями, банками тощо. Важливо, щоб документи були доступні усім учасникам у потрібний час і в правильній формі.

7. Митні вимоги. Митні органи вимагають, щоб документи були заповнені правильно, і вчасно подані для митного оформлення. Неузгодженості або помилки в документах можуть спричинити затримки, штрафи чи навіть конфіскацію товарів.

8. Контроль за документацією. Потрібно належним чином контролювати всі етапи документообігу, зокрема перевірку та підтвердження правильності

документів перед відправкою товару, що дозволяє уникнути помилок і забезпечити правильний рух вантажу.

З розвитком технологій та програмного забезпечення документообіг у міжнародному бізнесі стає дедалі автоматизованішим.

Автоматизація документообігу в міжнародній логістиці полягає у використанні сучасних інформаційних технологій для обробки, зберігання та передачі документів, що супроводжують міжнародні перевезення. Метою автоматизації є спрощення, прискорення та зменшення людських помилок у процесі підготовки та обміну документами між учасниками логістичних ланцюгів, такими як постачальники, перевізники, митні органи, страхові компанії та покупці.

Основні аспекти автоматизації документообігу включають:

1. Електронний документообіг. Використання електронних версій традиційних документів (накладних, митних декларацій, сертифікатів, рахунків-фактур тощо) дозволяє швидше обробляти документи і знижує потребу в паперових носіях. Це зменшує витрати на друк, зберігання та доставку паперових документів.

2. Інтеграція систем. Автоматизація документообігу передбачає інтеграцію різних інформаційних систем, таких як системи управління транспортом (TMS), митні системи, ERP-системи підприємств і банків. Це забезпечує автоматичне обміну даними між різними учасниками логістичного процесу, що дозволяє оперативно реагувати на зміни в процесі перевезення.

3. Зменшення людських помилок. Автоматизовані системи забезпечують верифікацію правильності заповнення документів, що значно знижує ймовірність помилок, порівняно з ручним введенням даних. Це дозволяє мінімізувати ризики затримок, штрафів або митних проблем, які можуть виникнути через невірно оформлені документи.

4. Швидкість обробки та обміну інформацією. Автоматизація значно прискорює процеси перевірки, затвердження та передачі документів. Це важливо в міжнародних перевезеннях, де кожна затримка може призвести до фінансових втрат або порушень термінів доставки.

5. Покращення прозорості та відстеження. Завдяки автоматизованим системам можна в реальному часі відстежувати статус документів та етапи їх обробки. Це дає змогу забезпечити більшу прозорість у процесах доставки та митного оформлення, що важливо для контролю за ланцюгами постачання.

6. Мінімізація витрат. Автоматизація дозволяє знизити витрати на адміністрування документообігу (наприклад, на поштові відправлення,

архівацію, фізичне зберігання), а також підвищити ефективність використання ресурсів.

Електронний документообіг (ЕДО) — це система обміну документами в електронному вигляді за допомогою інформаційних технологій, без використання паперових носіїв. Цей процес включає створення, обробку, зберігання, передачу та архівацію документів у цифровому форматі. Електронний документообіг є важливим інструментом для автоматизації та спрощення бізнес-процесів, оскільки він дозволяє компаніям оперативно здійснювати всі етапи документообігу, зменшуючи витрати на папір, поштові послуги та зберігання документів.

Переваги електронного документообігу включають зменшення паперової тяганини, скорочення часу на обробку документів, підвищення ефективності, зниження витрат на зберігання і доставку документів, а також підвищену безпеку завдяки електронним підписам та криптографічним методам захисту.

Реалізація електронного документообігу в міжнародній логістиці є складним процесом через кілька факторів, пов'язаних з різноманітністю технологій, міжнародних стандартів, юридичних вимог та інтеграцією з існуючими системами управління.

В різних країнах існують різні нормативно-правові акти та стандарти, що регулюють використання електронних документів. Наприклад, стандарти для електронного підпису або вимоги до збереження документації можуть значно відрізнятися. Це ускладнює інтеграцію електронного документообігу між різними країнами, оскільки необхідно забезпечити відповідність вимогам кожної юрисдикції.

Багато компаній, що займаються міжнародними перевезеннями, вже використовують застарілі або спеціалізовані системи для обробки документів, такі як системи управління вантажами або ERP-системи. Інтеграція нових електронних платформ з цими старими системами часто вимагає великих зусиль, значних витрат часу та ресурсів, а також спеціальних технічних рішень.

Інфраструктура для електронного документообігу може бути недостатньо розвинена в деяких країнах або компаніях. Це включає відсутність потужних серверів, захищених каналів зв'язку, недостатній рівень технологічної підготовки персоналу або низьку проникність інтернет-мереж у певних регіонах.

У міжнародному контексті існують різні правила щодо визнання електронних документів, електронних підписів та їх юридичної сили. Наприклад, деякі країни можуть не визнавати електронний підпис або мають специфічні вимоги до форматів документів, які повинні подаватись у паперовому вигляді для митних або правових процедур. Важливим аспектом є

забезпечення безперешкодного обміну документами між всіма учасниками ланцюга постачання: замовниками, постачальниками, перевізниками, митними органами і т.д. Це вимагає стандартизації форматів документів та розробки універсальних платформ для обміну інформацією, що є складним завданням в умовах різноманіття національних та корпоративних систем.

Електронний документообіг передбачає високі вимоги до безпеки даних. Транспортні компанії, що здійснюють міжнародні перевезення, повинні гарантувати захист чутливої інформації (наприклад, фінансові дані, торгові та митні документи), що потребує впровадження сучасних криптографічних і технологічних рішень. Порушення безпеки може призвести до великих фінансових втрат і репутаційних ризиків.

Для переходу на електронний документообіг необхідно здійснити навчання персоналу та змінити робочі процеси в компанії, що займається міжнародними перевезеннями. В цьому процесі можуть виникати труднощі з адаптацією співробітників до нових технологій і стандартів.

Правильне оформлення документів у міжнародній логістиці є ключовим для забезпечення ефективності, точності та безпеки в усіх етапах ланцюга постачання. Точність і коректність документів допомагає уникнути юридичних проблем, штрафів, затримок на митниці та помилок у фінансових розрахунках. Організація документообігу між учасниками міжнародних ланцюгів постачання забезпечує плавну комунікацію та узгодженість між постачальниками, перевізниками, митними органами та іншими сторонами, що допомагає знизити витрати і час на обробку. Автоматизація документообігу дозволяє значно прискорити обробку документів, зменшити помилки, підвищити ефективність процесів та знизити витрати на паперові документи. Цифровізація документообігу дає можливість зберігати, передавати і обробляти дані в реальному часі, що підвищує прозорість, покращує контроль і знижує ризики помилок та підробок. В результаті, інтеграція цих технологій сприяє значному полегшенню управління міжнародними перевезеннями і забезпечує безперебійний потік товарів між країнами.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Зробіть класифікацію документів, що використовуються при міжнародних перевезеннях?
2. Між якими учасниками міжнародного перевезення укладається договір?
3. Яка роль накладних при здійсненні міжнародних перевезень.

4. Охарактеризуйте структуру і зміст автомобільної накладної. Якими міжнародними документами це регламентовано?
5. Охарактеризуйте структуру і зміст залізничної накладної. Якими міжнародними документами це регламентовано?
6. Охарактеризуйте структуру і зміст авіаційної накладної. Якими міжнародними документами це регламентовано?
7. Охарактеризуйте структуру і зміст основного документа морського перевезення. Якими міжнародними документами це регламентовано?
8. Яка роль пакувального листа при здійсненні міжнародних перевезень.
9. Які документи мають бути оформленні при перевезеннях небезпечних вантажів?
10. Які документи використовують у поштових перевезеннях?
11. Які типи супровідних документів при здійсненні міжнародних перевезень?
12. Яка роль правил Інкотермс при оформленні транспортної документації?
13. Що означає мультимодальний коносамент ФІАТА? Чому його використання носить обмежений характер?
14. Як впливає якість оформлення транспортних документів при здійсненні митних процедур?
15. Яка роль документообігу в міжнародному бізнесі?
16. Що означає електронний документообіг?
17. Які є форми електронного документообігу?

Перелік літератури до теми 10

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 5, 10, 17]

Завдання для самостійного виконання.

1. Які часові горизонти використання електронних форм транспортних документів в Україні?
2. Які основні перешкоди до впровадження електронного документообігу при здійсненні міжнародних перевезень.
3. Що означає автоматизація документообігу в міжнародній логістиці?

Практичне заняття №10

1. Питання для обговорення і дискусії.

А. Чи доцільно намагатися створити єдині стандарти для документів у всіх країнах? Як це вплине на бізнес?

В. Які є проблеми, з якими стикаються компанії при впровадженні цифрових рішень? Наведіть приклади.

С. Як можна поліпшити ефективність митних процедур за допомогою правильно оформлених документів?

Д. Як автоматизація обміну документами між постачальниками, перевізниками і митними органами може прискорити процес перевезення?

Е. Як використання єдиних мультимодальних документів, які охоплюють всі етапи транспортування (від морського до залізничного), може оптимізувати процеси доставки?

Ф. Чому мультимодальний коносамент FIATA не користується попитом в українських міжнародних експедиторів?

2. Розв'язування кейсів та ситуаційних вправ.

Завдання 1. Вправи на складання пакету документів для міжнародної поставки. Студенти повинні створити пакет документів для конкретної міжнародної поставки товарів, включаючи комерційні рахунки-фактури, транспортні документи, сертифікати походження, митні декларації та інші документи, що супроводжують вантаж.

Завдання 2: Використовуючи надані умови (наприклад, тип товару, країна відправлення та призначення), студенти складають правильний комплект документів, ураховуючи вимоги митного оформлення та міжнародних стандартів.

Завдання 3. Розв'язування кейсів щодо розбіжностей у документації. Студентам надаються документи, у яких є помилки (наприклад, неправильне вказання опису товару, відсутність підписів чи печаток, недотримання формату транспортних документів). Студенти повинні знайти помилки, пояснити, чому вони є проблемними, і запропонувати шляхи їх виправлення.

Завдання 4. Імітація переговорів між постачальником і перевізником щодо умов доставки. Студенти розбиваються на дві групи: одну групу, що представляє постачальника товару, а іншу — перевізника. Групи проводять переговори, обговорюючи умови доставки, правила оформлення документів та права й обов'язки сторін. Після цього студенти складають відповідні документи: договір перевезення, інвойс, комерційну пропозицію.

Завдання 5. Аналіз та порівняння міжнародних транспортних договорів. Студенти отримують зразки транспортних договорів (наприклад, CMR, Bill of Lading) з різних країн і повинні порівняти їх умови, звертаючи увагу на

відмінності в юридичних вимогах, відповідальності за перевезення, а також на додаткові умови (страхування, терміни доставки, штрафи за порушення умов).

Тестування до теми 10

1. Який з документів є основним для підтвердження факту перевезення товарів у міжнародній логістиці?

- а) Торговий рахунок
- б) Морська накладна
- в) Комерційний акт
- г) Страховий поліс

2. Що таке "Форвардний контракт"?

- а) Договір про перевезення товарів
- б) Контракт для майбутньої поставки товару
- в) Технічна специфікація товару
- г) Платіжне доручення

3. Який документ є обов'язковим для митного оформлення товарів при експорті?

- а) Комерційний рахунок
- б) Пакувальний лист
- в) Транспортна накладна
- г) Митна декларація

4. Що означає термін "Bill of Lading" (Білл оф лейдінг)?

- а) Платіжний документ
- б) Сертифікат якості
- в) Транспортна накладна
- г) Декларація митного оформлення

5. Що таке "Митна декларація"?

- а) Документ, що визначає митні збори
- б) Технічний опис товару
- в) Заява про підтвердження права на імпорт або експорт
- г) Опис умов договору

6. Який документ підтверджує власність на товар під час міжнародних перевезень?

- а) Транспортна накладна
- б) Комерційний рахунок
- с) Вантажна накладна
- д) Сертифікат походження товару

7. Що таке "Фітосанітарний сертифікат"?

- а) Документ, що підтверджує, що товар не містить шкідливих речовин
- б) Ліцензія на експорт
- в) Документ, що підтверджує відсутність хвороб або шкідників в аграрному товарі

г) Сертифікат якості товару

8. Який документ підтверджує факт проведення транзакції між покупцем та продавцем у міжнародній торгівлі?

- а) Фактура
- б) Платіжний наказ
- в) Транспортна накладна
- г) Сертифікат походження

9. Що означає "Інвойс" у міжнародній логістиці?

- а) Транспортна накладна
- б) Платіжне доручення
- в) Комерційний рахунок
- г) Митна декларація

10. Який документ використовується для доказу доставки товару покупцю в міжнародних перевезеннях?

- а) Вантажна накладна
- б) Страхова політика
- в) Пакувальний лист
- г) Доставка замовлення

11. Яка роль договору купівлі-продажу в міжнародній логістиці?

- а) Регулює умови страхування товару
- б) Визначає ціни на вантаж
- в) Описує умови транспортування та платежу
- г) Забезпечує митне оформлення

12. Що є головною метою оформлення документів при міжнародних перевезеннях?

- а) Залучення клієнтів
- б) Опис товару
- в) Забезпечення відповідності всім юридичним вимогам
- г) Підтвердження платежу

13. Яка основна мета використання сертифікату походження товару?

- а) Підтвердження якості товару
- б) Підтвердження країни виробництва товару
- в) Документ для митного оформлення
- г) Забезпечення страхування товару

14. Що таке "Форма TIR"?

- а) Документ для міжнародного залізничного транспорту
- б) Міжнародний митний транзитний документ
- в) Платіжне доручення
- г) Сертифікат на вантаж

15. Який з документів є підтвердженням перевезення товару в умовах "FOB"?

- а) Вантажна накладна

- б) Страховий сертифікат
- в) Фактура
- г) Сертифікат походження

16. Що означає автоматизація документообігу в міжнародній логістиці?

- а) Використання лише паперових документів
- б) Оцифрування документів та їх обробка за допомогою програмного забезпечення
- в) Перевірка документів вручну
- г) Створення документів вручну

17. Яка головна перевага цифровізації документообігу в міжнародній логістиці?

- а) Підвищення витрат
- б) Прискорення процесу обміну інформацією
- в) Зменшення кількості документів
- г) Збільшення часу на перевірку документів

18. Що таке електронний підпис в контексті автоматизації документообігу?

- а) Підпис, що ставиться вручну
- б) Цифрове підтвердження автентичності документа
- в) Підпис, що ставиться лише на митних деклараціях
- г) Підпис, що підтверджує отримання товару

19. Яка основна мета використання EDI (Electronic Data Interchange) у міжнародній логістиці?

- а) Зберігання документів
- б) Обмін інформацією між партнерами в електронному вигляді
- в) Створення паперових документів
- г) Надсилання повідомлень про доставку

20. Який документ зазвичай передається через систему EDI в міжнародних перевезеннях?

- а) Транспортна накладна
- б) Комерційний інвойс
- в) Страховий поліс
- г) Всі вищезазначені документи

21. Що означає "обмін даними в реальному часі" у контексті цифровізації міжнародних перевезень?

- а) Передача паперових документів вручну
- б) Швидке оновлення інформації про статус вантажу
- в) Тільки обмін рахунками-фактурами
- г) Зберігання документів у форматі PDF

22. Яке з наступних тверджень є перевагою автоматизації документообігу в міжнародних перевезеннях?

- а) Збільшення часу на обробку документів
- б) Зменшення кількості документів
- в) Зниження рівня безпеки інформації
- г) Спрощення процесу митного оформлення

23. Який з методів цифровізації документообігу допомагає покращити безпеку та достовірність інформації?

- а) Використання традиційних паперових документів
- б) Використання хмарних технологій для зберігання та обміну даними
- в) Введення документів вручну
- г) Відправка документів через пошту

Тема 11. Транспортні тарифи та їх вплив на формування сукупної вартості доставки товарів.

План теми:

1. Визначення понять «транспортний тариф», «провізна плата» та «фрахт» у міжнародних перевезеннях.
2. Фактори, що впливають на формування тарифів у міжнародних перевезеннях.
3. Характеристика тарифів за видами транспорту.
4. Вплив транспортної політики на собівартість перевезень і визначення ціни перевезення.
5. Вплив тарифів на формування сукупної вартості доставки товарів та можливості для їх зменшення.

Короткий зміст

Оскільки транспортні витрати складають значну частину загальної вартості логістичних послуг і міжнародній логістиці, то необхідно зрозуміти, як правильно оцінювати та оптимізувати транспортні витрати, обирати найбільш вигідні маршрути та способи транспортування, що є ключовими для успішної діяльності в міжнародному бізнесі. Тарифи, які застосовуються до різних видів транспорту, мають прямий вплив на кінцеву вартість доставки товарів, що, в свою чергу, впливає на ціноутворення, конкурентоспроможність компанії та її здатність оптимізувати витрати в рамках глобальних ланцюгів постачання. Зміни в транспортних тарифах можуть мати велике значення для ефективності бізнес-операцій, оскільки невиправдано високі тарифи можуть підвищити загальні витрати на доставку, знизити прибуток та погіршити якість обслуговування клієнтів.

В контексті міжнародних перевезень часто використовують терміни «транспортний тариф», «провізна плата» та «фрахт».

Транспортний тариф — це встановлена ставка або ціна за перевезення вантажу на конкретному маршруті та за визначену відстань. Він враховує різні фактори, такі як тип транспорту, відстань, обсяг вантажу, час доставки та специфіку вантажу.

Провізна плата — це сума, яку сплачує відправник або отримувач вантажу за перевезення вантажу на певному транспортному засобі. Це загальний платіж за транспортування, який включає тариф, додаткові послуги і витрати, пов'язані з перевезенням товарів.

Фрахт — це оплата за оренду або використання судна, літака або іншого транспортного засобу для перевезення товарів. Фрахт може бути як за весь транспортний засіб (фрахт за судно або літак), так і за окремі місця або обсяги товарів (фрахт за вантаж).

Отже, основна відмінність полягає в тому, що транспортний тариф зазвичай стосується вартості перевезення, провізна плата охоплює більш широкий спектр витрат, а фрахт конкретно відноситься до оплати за використання транспортного засобу або контейнера.

На формування транспортних тарифів та їх розмір впливають різні фактори, зокрема:

- вид транспорту, оскільки різні види транспорту (автомобільний, залізничний, морський, авіаційний) мають різні тарифи через різну вартість експлуатації та швидкість доставки,

- відстань: чим більша відстань між пунктами відправлення та призначення, тим вищий тариф, оскільки це пов'язано з витратами на паливо, обслуговування та час,

- обсяг і вага вантажу: більші та важчі вантажі займають більше місця або потребують спеціальних транспортних засобів, що збільшує тариф,

- тип вантажу: вантажі, що вимагають спеціальних умов транспортування (наприклад, небезпечні вантажі, температурний контроль або велика цінність), можуть мати підвищений тариф через необхідність додаткових послуг і безпеки,

- швидкість доставки: більш швидка доставка (експрес-послуги) часто має вищий тариф порівняно з звичайними перевезеннями.

- маршрут і географічні умови: складність маршруту (наприклад, через важкодоступні або екстремальні території) може впливати на величину тарифу,

- тарифна політика компанії, оскільки різні транспортні компанії можуть встановлювати власні тарифи, що враховують їх витрати, конкуренцію та інші економічні фактори,

- інфраструктура та портові збори, тому що вартість використання об'єктів інфраструктури, таких як порти, термінали чи логістичні центри, може впливати на тариф,

- період року та попит: існують сезони пікового попиту (наприклад, перед святами або під час обмежень на транспортування), які можуть збільшувати тарифи в цей період.

Ці фактори взаємодіють і визначають фінальну вартість транспортного тарифу для кожного конкретного випадку.

Слід зазначити, що кожен вид транспорту має специфічну структуру тарифоутворення, яка враховує особливості роботи транспорту, економічні умови та тип вантажу. Вибір відповідного тарифу залежить від логістичної стратегії і вимог клієнта до перевезення.

Характеристика тарифів за видами транспорту:

1. На автомобільний транспорті існують гнучкі тарифи, які можуть змінюватися залежно від відстані, ваги та обсягу вантажу, типу вантажу, маршруту та терміновості. Часто враховуються додаткові послуги (завантаження/розвантаження, плата за пробки чи платні дороги).

2. На залізничному транспорті тарифи стабільні, оскільки часто регулюються державою (в багатьох країнах) або залізничними операторами. Вартість залежить від ваги, обсягу, класу вантажу, відстані, типу вагонів і маршруту. Є спеціальні тарифи для перевезення великих партій вантажів (групові та контейнерні).

3. На морському транспорті існують тарифи на регулярні лінії (лінійні перевезення) і на чартерні перевезення. Фрахт визначає вартість перевезення і залежить від типу судна, вантажу, маршруту, сезону (підвищений попит в пікові періоди).

4. На авіаційному транспорті тарифи залежать від ваги, обсягу вантажу, маршруту, класу вантажу (небезпечний, температурний контроль тощо), а також від терміновості доставки.

Треба також розрізняти поняття «вартість перевезення» та «собівартість перевезення». Вартість перевезення - це загальна сума, яку сплачує замовник транспортної послуги (вантажовідправник або вантажоотримувач) перевізнику за доставку вантажу. Вартість формується на основі тарифів та може включати основну плату за перевезення, додаткові збори (за температурний режим, терміновість, платні дороги тощо), податки і збори (наприклад, ПДВ).

Собівартість перевезень — це внутрішній показник витрат перевізника, який відображає реальні витрати, пов'язані з організацією транспортування вантажу. До собівартості включають: витрати на паливо та енергоносії,

амортизацію транспортних засобів, оплату праці водіїв та іншого персоналу, витрати на технічне обслуговування та ремонт транспорту, митні та дорожні збори, плату за користування платними дорогами, страхування вантажу і транспорту, адміністративні витрати.

Отже, вартість перевезення визначається ринковими умовами та включає прибуток перевізника. Собівартість перевезень — це базовий розрахунок витрат, на основі якого перевізник встановлює конкурентну ціну послуги, додаючи прибуткову маржу. Ефективне управління собівартістю дозволяє транспортним компаніям оптимізувати витрати і зберігати конкурентні позиції на ринку.

Існують різні способи ціноутворення на транспортні послуги.

1. За витратами (витратний метод), коли ціна формується на основі собівартості перевезення з урахуванням прибутку транспортної компанії. Часто враховує прямі витрати (пальне, зарплата водіїв, амортизація) та непрямі витрати (адміністративні, страховка тощо). Використовується у випадках стабільного попиту і контролю з боку держави.

2. Ринковий (конкурентний) метод, коли ціна встановлюється залежно від попиту та пропозиції на ринку транспортних послуг. Часто застосовується у конкурентному середовищі, наприклад, у міжнародних перевезеннях або авіаперевезеннях.

3. Диференційований метод, коли ціни варіюються залежно від умов перевезення (терміновість, напрямок, сезонність), обсягу і специфіки вантажу. Наприклад, вищі тарифи у пікові сезони або для небезпечних вантажів.

4. Фіксований метод, якщо тарифи встановлюються державними органами або галузевими регуляторами. Використовується на залізничному транспорті чи у громадських перевезеннях для забезпечення соціальної доступності.

5. Контрактний метод, коли вартість перевезення визначається за домовленістю між перевізником і клієнтом. Поширений у довгострокових договорах або при перевезенні великих обсягів вантажів.

6. Лінійне ціноутворення, яке означає, що фіксовані ставки застосовуються на регулярних маршрутах морських чи авіаперевезень. Ціна залежить від типу вантажу, контейнера, ваги і маршруту.

7. Тарифне ціноутворення, коли ціна встановлюється відповідно до тарифних сіток, які враховують відстань, вагу, обсяг вантажу, тип транспорту. Поширене на залізничному, автомобільному та внутрішньому водному транспорті.

8. Спотове ціноутворення (Spot Pricing), яке використовується для короткострокових послуг, коли ціна залежить від миттєвих ринкових умов, наприклад, у морських контейнерних перевезеннях.

Знання способів ціноутворення на різних видах транспорту важливе для оптимізації витрат, точного планування бюджету, вибору найкращих маршрутів, гнучкості у переговорах з транспортними компаніями та підвищення конкурентоспроможності. Це дозволяє враховувати специфіку вантажів, уникати прихованих витрат і приймати ефективні логістичні рішення, що забезпечують якість і швидкість доставки у міжнародній логістиці.

Знання транспортних тарифів і способів ціноутворення є ключовим для оптимізації витрат на доставку товарів у міжнародному сполученні. Воно дозволяє ефективно планувати бюджети, підвищувати конкурентоспроможність і вибрати найбільш вигідний вид транспорту або маршрут. Це також сприяє точному розрахунку вартості доставки, дотриманню умов контрактів відповідно до Інкотермс і адаптації логістичних стратегій до специфіки ринків. Крім того, знання тарифів допомагає уникнути перевитрат і забезпечує раціональне використання ресурсів, що підвищує ефективність міжнародних перевезень.

Знання тарифної політики різних видів транспорту є критично важливим для ефективного управління логістичними процесами в міжнародних ланцюгах постачання. Тарифна політика визначає, як формуються витрати на перевезення товарів, і має безпосередній вплив на загальні витрати компанії та конкурентоспроможність товарів на ринку. Розуміння того, як працюють тарифи на різних видах транспорту (автомобільному, залізничному, морському, авіаційному) дозволяє вибрати найбільш оптимальний шлях доставки, враховуючи вартість, час доставки, надійність та інші параметри. Фактори, що впливають на величину тарифів, включають вагу і обсяг вантажу, відстань перевезення, вид транспорту, сезонність, попит на перевезення, тип вантажу, а також інфраструктуру, технічні характеристики транспорту та регуляції, що діють у країнах відправлення і призначення. Крім того, тарифи є важливим фактором для розрахунку загальної вартості поставки, що може включати витрати на митне оформлення, складські послуги та страхування. Тому правильний вибір способу перевезення, розуміння тарифних умов та факторів, що на них впливають, є критично важливим для ефективної діяльності в міжнародній логістиці. Це дозволяє вибрати найбільш вигідні транспортні рішення, управляти ризиками, вести успішні переговори з постачальниками послуг і забезпечувати точне бюджетування.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Що таке транспортний тариф і провізна плата?
2. Які фактори впливають на формування транспортних тарифів?

3. Що таке собівартість перевезень і як вона впливає на тарифну політику?
4. Як формується вартість перевезень на морському транспорті?
5. Як формується вартість перевезень на повітряному транспорті?
6. Як формується вартість перевезень на залізничному транспорті?
7. Як формується вартість перевезень на автомобільному транспорті?
8. Як формується вартість інтермодального перевезення?
9. Які є джерела інформації про актуальні тарифи.
10. Що таке ціна транспортної послуги?
11. Поясніть переваги і недоліки спотових вантажоперевезень.
12. Як розраховуються тарифи на перевезення вантажів у контейнерах?
13. Які є основні методи тарифікації у міжнародних перевезеннях (відстань, вага, обсяг)?
14. Як змінюється тариф на міжнародні перевезення в залежності від сезону?
15. Які документи необхідні для визначення тарифу на міжнародні перевезення?
16. Як впливає тип вантажу (небезпечний, температурний, швидкопсувний) на тариф?
17. Які фактори визначають зміну тарифів на міжнародні перевезення після укладання договору?
18. Як обчислюється тариф на міжнародні перевезення для групових вантажів?
19. Як тарифи на морські перевезення відрізняються від тарифів на авіаційні перевезення?
20. Як здійснюється коригування тарифів за використання додаткових послуг (страхування, складування, охорона)?
21. Як визначається тариф на міжнародні перевезення при застосуванні термінів Incoterms?

Перелік літератури до теми 11

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 5, 6, 7, 10, 17]

Завдання для самостійного виконання.

1. Як враховується інфраструктурне навантаження на тарифи для міжнародних перевезень (навантаження на порти, термінали)?
2. Чим відрізняються тарифи на стандартні вантажі та негабаритні вантажі?

3. Як тарифи на міжнародні перевезення змінюються залежно від країни призначення?

4. Яким чином зміна валютних курсів впливає на тарифи на міжнародні перевезення?

5. Як працюють системи лояльності або знижок для великих обсягів вантажів у міжнародних перевезеннях?

Практичне заняття №11

1. Питання для обговорення і дискусії.

A. Як глобальні економічні кризи, коливання вартості нафти та інших ресурсів впливають на транспортні тарифи?

B. Чи завжди відстань є головним фактором для визначення вартості перевезень? Як важливі інші фактори, такі як тип вантажу та обсяг?

C. Як конкуренція між різними видами транспорту (автомобільний, морський, авіаційний) впливає на тарифи? Чи завжди зниження тарифів супроводжується зниженням якості послуг?

D. Як компанії можуть використовувати аналіз тарифів на міжнародні перевезення для оптимізації своїх логістичних витрат?

E. Яким чином нові міжнародні стандарти (наприклад, щодо викидів CO₂) можуть змінити тарифну політику на перевезення товарів?

2. Розв'язування кейсів та ситуаційних вправ.

Завдання 1. Розрахувати величину тарифу за наступних умов:

- вага вантажу: 200 кг,
- об'єм вантажу: 1 м³.
- коефіцієнт об'ємної ваги: 250 кг/м³.
- відстань перевезення: 500 км.
- основна ставка: 2 \$/кг.
- паливна надбавка: 10%.
- обробка вантажу: 100 \$.

Завдання 2. Розрахувати базовий тариф і договірну ціну за таких умов:

- тариф за кілограм: \$ грн/кг.
- вага вантажу: 200 кг.
- додаткові послуги: доставка до дверей (300 \$).
- переговори: надана знижка 10%.

Завдання 3. Розрахувати величину тарифу та вартості доставки товарів із Китаю в Україну за таких умов:

- розмір контейнера: 20-футовий контейнер (TEU).

- тип вантажу: побутова техніка, 12 тонн.
- маршрут: Шанхай (Китай) → Одеса (Україна).
- тариф морського перевезення: 1500 USD за контейнер.
- додаткові витрати: портові збори (Шанхай): 200 USD, портові збори (Одеса): 250 USD.
- митне оформлення в Україні: 300 USD.
- внутрішнє автоперевезення (Одеса → Київ): 400 USD.
- паливна надбавка: 10% від вартості автоперевезення.
- митний податок і ПДВ: розрахунок базується на митній вартості вантажу — 20,000 USD.

Завдання 4. Розрахувати величину тарифу та вартості доставки товарів із Китаю в Україну за таких умов

- тип перевезення: автомобільне (LTL — збірний вантаж).
- тип вантажу: 2 палети з косметичною продукцією.
- вага вантажу: 500 кг (0,5 тонни).
- об'єм вантажу: 1,2 куб. м.
- маршрут: Амстердам (Нідерланди) → Львів (Україна).
- тариф за кг вантажу (збірний вантаж): 0,6 EUR/кг.
- тариф за об'ємний вантаж (LTL): 120 EUR/куб. м (якщо об'ємний вантаж дорожчий).
- Додаткові витрати: паливна надбавка: 10% від основного тарифу, митне оформлення в Україні: 150 EUR, страхування вантажу: 0,5% від митної вартості (10,000 EUR).

Завдання 5. Розрахувати величину тарифу та вартості доставки товарів із Китаю в Україну за таких умов:

- тип вантажу: зерно (пшениця).
- вага вантажу: 25 тонн.
- об'єм вантажу: 35 куб. м.
- маршрут: Одеса (Україна) → Шанхай (Китай).
- тип перевезення: морське (від дверей до порту, Full Container Load — FCL).
- тариф за контейнер (20 футів): 1,200 USD.
- тариф за контейнер (40 футів): 1,500 USD.
- паливна надбавка: 15% від основного тарифу.
- додаткові витрати: митне оформлення в Україні: 300 EUR, митне оформлення в Китаї: 200 USD, страхування вантажу: 0.3% від митної вартості товару (вартість товару 10,000 USD)., доставка з порту до складу: 100 USD.

Завдання 7. Розрахувати вартість доставки негабаритного вантажу (збірних будинків) з України до Нідерландів товарів із Китаю в Україну за таких умов: Вага вантажу: 15 тонн.

- розміри вантажу: довжина 12 м, ширина 4 м, висота 4 м,
- маршрут: Одеса (Україна) → Роттердам (Нідерланди),
- тип перевезення: автомобільне перевезення (низькорамний тягач для негабаритних вантажів),
- тариф за км перевезення (не для стандартного вантажу): 5 EUR/км.,
- тариф за спеціалізовану машину (низькорамний тягач): 1,500 EUR/добу,
- митне оформлення в Україні: 400 EUR,
- митне оформлення в Нідерландах: 500 EUR,
- страхування вантажу: 0,5% від митної вартості товару (вартість товару — 30,000 EUR).
- додатково: 3,000 EUR (оплата за двох супроводжуючих транспортних засобів).

Завдання 7. Самостійно обрати тип вантажу, умови експорту чи імпорту товарів, країну і маршрут перевезення та визначити вартість перевезення з використанням різних видів транспорту, використовуючи наведені нижче тарифні таблиці.

Тарифна таблиця для автомобільного транспорту

Відстань (км)	Вартість за тонну (USD)	Вартість додаткових послуг	Вартість за 1 м ³ вантажу (USD)
0 - 100	100	Страхування: 10 USD	25
101 - 500	150	Страхування: 15 USD	30
501 - 1000	200	Страхування: 20 USD	35
1001 - 2000	250	Страхування: 30 USD	40

Тарифна таблиця для залізничного транспорту

Відстань (км)	Вартість за тонну (USD)	Вартість додаткових послуг	Вартість за 1 м ³ вантажу (USD)
0 - 500	50	Страхування: 5 USD	15
501 - 1000	75	Страхування: 8 USD	20
1001 - 2000	100	Страхування: 10 USD	25
2001 - 5000	150	Страхування: 15 USD	30

Тарифна таблиця для морського транспорту

Відстань (км)	Вартість за контейнер (20' контейнер) (USD)	Вартість за 1 тонна (USD)	Вартість за 1 м ³ вантажу (USD)
0 - 5000	1500	50	20
5001 - 10000	2000	60	25
10001 - 15000	2500	70	30
15001 - 20000	3000	80	35

Тарифна таблиця для авіаційного транспорту

Відстань (км)	Вартість за 1 кг вантажу (USD)	Вартість за 1 м ³ вантажу (USD)	Вартість додаткових послуг
0 - 1000	3	100	Страхування: 20 USD
1001 - 3000	5	150	Страхування: 30 USD
3001 - 5000	7	200	Страхування: 50 USD
5001 - 10000	10	250	Страхування: 80 USD

Тестування до теми 11

1. Що таке транспортний тариф?

- а) Сума вартості товару під час транспортування
- б) Вартість перевезення товару, визначена за певними ставками
- в) Вартість обслуговування транспортних засобів
- г) Вартість складування товару

2. Що включає в себе провізна плата?

- а) Лише витрати на транспортування вантажу
- б) Вартість усіх послуг, пов'язаних з транспортуванням
- в) Вартість упаковки вантажу
- г) Тільки витрати на палива

3. Яким чином визначається тариф на морські перевезення?

- а) Вартість палива
- б) За допомогою інтермодальних маршрутів
- в) За вагу, об'єм або тип вантажу
- г) За кількістю контейнерів

4. Які фактори впливають на тарифоутворення на залізничному транспорті?

- а) Вартість транспортного засобу

- б) Відстань та тоннаж вантажу
- в) Тип вантажу
- г) Всі варіанти правильні

5. Що таке фрахт?

- а) Вартість вантажних перевезень повітряним транспортом
- б) Вартість оренди транспортного засобу для перевезення вантажу
- в) Вартість доставки товару в порт
- г) Вартість обробки вантажу в аеропорту

6. Як змінюється тариф на перевезення в залежності від ваги вантажу?

- а) Тариф не змінюється
- б) Збільшується залежно від збільшення ваги вантажу
- в) Зменшується залежно від ваги вантажу
- г) Тариф визначається лише за об'ємом вантажу

7. Яка з наведених форм ціноутворення використовується на автомобільному транспорті?

- а) За вантажем
- б) За обсягом вантажу
- в) За кілометражем
- г) За місцем доставки

8. Який спосіб ціноутворення характерний для авіаперевезень?

- а) Плата за одиницю вантажу
- б) За кількістю кілометрів
- в) За час доставки
- г) За типом вантажу

9. Як впливає сезонність на транспортні тарифи?

- а) Збільшується в пік попиту
- б) Не впливає на тарифи
- в) Зменшується в пік попиту
- г) Залишається незмінним

10. Яка ціна на перевезення за принципом "СРТ" у Інкотермс?

- а) Включає витрати на доставку до визначеного місця
- б) Включає всі витрати на перевезення
- в) Включає тільки страхування вантажу
- н) Включає витрати на упаковку

11. Що є основним фактором для визначення вартості перевезень залізницею?

- а) Вартість перевезення поромом
- б) Вартість палива
- в) Клас вантажу і відстань перевезення
- г) Вартість складування товару

12. Що таке "повний фрахт" для контейнера?

- а) Плата за контейнер, що займає частину судна
- б) Вартість доставки всього вантажу за фіксовану ціну

- в) Вартість доставки товару на автомобільному транспорті
- г) Тариф для великих вантажів

13. Які додаткові послуги можуть бути включені до тарифів перевезень на морському транспорті?

- а) Оплата за використання контейнерів
- б) Плата за зберігання товару в порту
- в) Збір за перевантаження вантажу
- г) Всі варіанти правильні

14. Як змінюється ціна на авіаперевезення в залежності від погодних умов?

- а) Зменшується
- б) Залишається постійною
- в) Збільшується через затримки
- г) Немає ніякого впливу

15. Що включає в себе тариф на автоперевезення?

- а) Лише витрати на паливо
- б) Вартість обробки товару в порту
- в) Вартість транспортування, палива, надбавки
- г) Лише витрати на оренду автомобіля

16. Що таке "toll" в контексті транспортних тарифів?

- а) Тариф за перевезення залізничним транспортом
- б) Плата за використання платних доріг
- в) Плата за контейнер на морському транспорті
- г) Плата за користування поромом

17. Як правило визначаються тарифи для міжнародних перевезень вантажів залізничним транспортом?

- а) За кількістю контейнерів
- б) За класом вантажу і відстанню
- в) За обсягом товару
- г) За типом транспортного засобу

18. Які види тарифів зазвичай застосовуються для повітряного транспорту?

- а) Тариф за вагу і об'єм
- б) Тариф за відстань
- в) Тариф за контейнер
- г) Тариф за обробку вантажу

19. Як змінюється тариф на міжнародні перевезення в залежності від об'єму вантажу?

- а) Залишається незмінним
- б) Збільшується при великому об'ємі
- в) Зменшується при великому об'ємі
- г) Не залежить від об'єму

20. Що включає вартість фрахту для морського транспорту?

- а) Лише вартість перевезення

- б) Вартість доставки, митні послуги та інші витрати
- в) Тільки митні витрати
- г) Лише вартість контейнерів

21. Як змінюється тариф на перевезення вантажу морським транспортом, якщо вантаж перевозиться в контейнері?

- а) Тариф зменшується
- б) Тариф збільшується
- в) Тариф залишається незмінним
- г) Тариф визначається лише за обсягом вантажу

22. Що таке тариф "за тонно-кілометр" для залізничних перевезень?

- а) Вартість перевезення однієї тонни вантажу на 1 кілометр
- б) Вартість перевезення вантажу в залежності від кількості контейнерів
- в) Вартість перевезення вантажу в залежності від типу вантажу
- г) Вартість перевезення на великі відстані

23. Що є важливим елементом при визначенні тарифів на міжконтинентальні перевезення?

- а) Тільки тип вантажу
- б) Вартість страхування вантажу
- в) Відстань перевезення і тип транспорту
- г) Лише митні витрати

24. Як зміна тарифу на перевезення впливає на загальну вартість доставки товару в міжнародних перевезеннях?

- а) Вартість доставки зменшується
- б) Вартість доставки залишається незмінною
- в) Вартість доставки збільшується
- г) Тариф не впливає на вартість доставки

Тема 12. Безпека міжнародних ланцюгів постачання та управління логістичними ризиками.

План теми:

1. Актуальність забезпечення безпеки міжнародних ланцюгів постачання в умовах нестабільності глобального економічного середовища.
2. Концепція стійкості міжнародних ланцюгів постачання.
3. Класифікація ризиків в міжнародній логістиці.
4. Методи оцінювання та управління логістичними ризиками.
5. Стандарти безпеки міжнародних ланцюгів постачання.
6. Страхування вантажів та відповідальності в міжнародній логістиці.

Короткий зміст

Безпека міжнародних ланцюгів постачання є актуальною для міжнародної логістики через зростаючу складність і глобалізацію постачання, що збільшує

вразливість до ризиків. Безпека забезпечує захист вантажів від крадіжок, пошкоджень і терористичних загроз, а управління ризиками дозволяє мінімізувати втрати та затримки, підвищити надійність постачання, оптимізувати витрати і зміцнити довіру між учасниками ланцюга. Урахування цих аспектів є критично важливим для забезпечення стабільності бізнесу та дотримання міжнародних стандартів і вимог.

Серйозні виклики для міжнародних ланцюгів постачання створила глобалізація. Координація діяльності між численними учасниками ланцюга, що розташовані в різних країнах, стає дедалі складнішою через культурні, мовні та регуляторні відмінності. Регуляторні бар'єри, такі як митні правила, стандарти якості та сертифікації, також ускладнюють процеси міжнародної логістики. Геополітична напруженість, включаючи торговельні війни, санкції та конфлікти, може призвести до затримок або навіть блокування постачання. Екологічний тиск та вимоги споживачів до сталих практик змушують компанії адаптувати свої ланцюги постачання до нових стандартів. Крім того, поширення цифрових технологій збільшує вразливість до кібератак, що становить новий тип загрози. Подолання цих викликів вимагає стратегічного управління, впровадження інновацій та ефективних рішень для зменшення ризиків і підвищення стійкості міжнародних ланцюгів.

Концепція стійкості міжнародних ланцюгів постачання спрямована на забезпечення їх здатності адаптуватися до змін, протистояти ризикам і швидко відновлюватися після збоїв. Вона охоплює економічні, екологічні та соціальні аспекти, акцентуючи увагу на мінімізації негативного впливу на довкілля, підвищенні ефективності використання ресурсів і забезпеченні етичних стандартів у процесах постачання. Стійкість також включає диверсифікацію джерел постачання, використання передових технологій для прогнозування ризиків, створення резервів та забезпечення прозорості ланцюгів постачання. Це дозволяє підприємствам зберігати конкурентоспроможність і підтримувати безперебійне постачання навіть у складних умовах глобального середовища.

Логістичні ризики в міжнародній логістиці – це потенційні події чи обставини, які можуть негативно вплинути на ефективність, вартість або час виконання логістичних операцій. Вони поділяються на кілька основних категорій:

- операційні ризики – пов'язані з порушеннями у внутрішніх процесах, таких як затримки, помилки в документації чи проблеми з координацією,
- транспортні ризики – включають пошкодження вантажу, крадіжки, затримки транспорту чи аварії,

- політичні ризики – виникають через нестабільність у країнах, таких як зміни митних правил, конфлікти чи санкції,
- економічні ризики – включають зміни валютних курсів, підвищення цін на паливо чи економічні кризи,
- екологічні ризики – це природні катастрофи, несприятливі погодні умови чи екологічні обмеження,
- технічні ризики – пов'язані з відмовою обладнання, програмного забезпечення чи кіберзагрозами.

Управління логістичними ризиками – це процес ідентифікації, аналізу, оцінки та мінімізації загроз, які можуть вплинути на ефективність ланцюгів постачання. Його мета – забезпечити безперервність логістичних операцій, зменшити можливі втрати та підвищити стійкість ланцюга постачання до зовнішніх і внутрішніх викликів.

Основні інструменти управління логістичними ризиками включають:

- ідентифікація ризиків – аналіз потенційних загроз, таких як транспортні затримки чи природні катастрофи, для їхнього передбачення,
- оцінка ризиків – визначення ймовірності настання ризику та його впливу на логістичний процес,
- страхування – захист від фінансових втрат шляхом страхування вантажу, відповідальності чи затримок,
- моніторинг і контроль – використання технологій відстеження (GPS, IoT) для моніторингу руху вантажів у реальному часі,
- планування резервів – створення запасів ресурсів, часу або альтернативних маршрутів для зменшення впливу непередбачуваних ситуацій.

Ідентифікація логістичних ризиків у міжнародній логістиці є важливим етапом управління ризиками, що передбачає використання різних методів. Аналіз даних дозволяє оцінити історичну інформацію про збої, затримки та інші інциденти. SWOT-аналіз допомагає визначити слабкі місця ланцюгів постачання та потенційні загрози. Інтерв'ю та опитування учасників логістичних процесів сприяють збору інформації про можливі ризики. Аналіз сценаріїв дає змогу моделювати ситуації, що можуть вплинути на постачання. Аудит постачальників та партнерів дозволяє оцінити їхню надійність і відповідність стандартам. Метод "мозкового штурму" залучає експертів для спільного визначення ризиків. Крім того, важливим є моніторинг зовнішніх факторів, таких як політичні, економічні та природні умови. Застосування цих методів допомагає виявити ризики на ранніх етапах і зменшити їхній вплив на міжнародні ланцюги постачання.

Методи оцінювання логістичних ризиків включають кілька підходів для визначення й аналізу потенційних загроз у ланцюгах постачання. Одним із

основних методів є якісний аналіз, який передбачає оцінку ймовірності та впливу ризику на основі досвіду, експертних оцінок і історичних даних. Кількісний аналіз використовує статистичні та математичні моделі для розрахунку ймовірності виникнення ризику та його фінансових наслідків, наприклад, методи монте-карло або дерева рішень. Матричний підхід дозволяє класифікувати ризики за критеріями ймовірності та серйозності впливу. Аналіз чутливості оцінює, як зміни в одних параметрах можуть впливати на інші, а методи сценарного аналізу допомагають у вивченні різних можливих ситуацій та їхніх наслідків. Такі підходи дають можливість оцінити ризики в міжнародній логістиці, виявити критичні фактори і розробити стратегії для їхнього мінімізації.

Методи запобігання або нівелювання логістичних ризиків включають різні стратегії для зменшення ймовірності виникнення або впливу небажаних подій у ланцюгах постачання. Одним із основних підходів є диверсифікація, яка полягає в розподілі постачальників, транспортних маршрутів та складів, щоб знизити залежність від одного джерела чи ланки. Іншим методом є страхування, яке дозволяє покрити фінансові втрати в разі виникнення непередбачуваних ситуацій, таких як пошкодження товарів або затримки. Запровадження резервних запасів дозволяє знизити вплив перебоїв у постачанні на діяльність компанії. Важливу роль відіграє також побудова тісних відносин з партнерами для покращення взаємодії та швидшого вирішення кризових ситуацій. Окрім того, компанії використовують автоматизацію та цифровізацію для швидшої реакції на зміни в умовах постачання, що дає можливість вчасно коригувати стратегії і знижувати ризики.

Стандартизація логістичних процесів в міжнародній логістиці є важливим засобом зменшення ризиків, оскільки вона забезпечує єдині правила та процедури для виконання операцій на всіх етапах постачання товарів. Завдяки стандартизації знижується ймовірність помилок, зменшується варіативність у виконанні завдань та підвищується ефективність. Вона дозволяє компаніям адаптуватися до міжнародних вимог і знижує адміністративне навантаження, що важливо при роботі з різними країнами та їхніми специфічними правилами. Також стандартизація полегшує взаємодію з партнерами, прискорює обробку документів та зменшує ймовірність виникнення затримок або пошкоджень товарів, тим самим знижуючи загальний рівень ризику в міжнародних ланцюгах постачання.

В міжнародній логістиці використовуються різні стандарти, які допомагають забезпечити ефективність, безпеку та узгодженість операцій між країнами, зокрема:

ISO 9001 - стандарт для систем управління якістю, який забезпечує відповідність процесів міжнародним вимогам якості.

ISO 28000 - стандарт для управління безпекою в ланцюгах постачання, який визначає вимоги до системи управління безпекою для зменшення ризиків.

Стандарт **TAPA** (Transported Asset Protection Association) - це глобальна асоціація, створена для підвищення рівня безпеки в логістиці та ланцюгах постачання. Її стандарти спрямовані на захист вантажів під час транспортування та зберігання від крадіжок, пошкоджень та інших загроз.

Програма **С-ТРАТ** (Customs-Trade Partnership Against Terrorism) - це добровільна програма партнерства між урядом США та бізнесом, створена для посилення безпеки міжнародних ланцюгів постачання, зокрема захисту від терористичних загроз. Програма була запроваджена після подій 11 вересня 2001 року та адмініструється митною та прикордонною службою США (СВР). Наразі С-ТРАТ - це важливий інструмент для підвищення безпеки міжнародної торгівлі. Участь у програмі дозволяє компаніям забезпечувати надійність своїх ланцюгів постачання, знижувати ризики та досягати конкурентних переваг у глобальній економіці.

Одним із ефективних інструментів управління ризиками в міжнародній логістиці є страхування, що допомагає зменшити фінансові ризики, пов'язані з перевезенням вантажів, їх зберіганням і іншими аспектами логістичних процесів.

Розрізняють такі види страхування:

А. Страхування вантажу. Це один із найбільш поширених видів страхування в міжнародних перевезеннях, який покриває ризики, пов'язані з втратою, пошкодженням або викраденням товару під час транспортування.

Б. Страхування відповідальності перевізника, яке покриває перевізників від ризиків, пов'язаних з їхньою відповідальністю за втрату чи пошкодження вантажу під час перевезення.

В. Страхування політичних ризиків, яке допомагає захистити бізнес від втрат, що виникають внаслідок політичних змін або нестабільності в країнах, через які проходять ланцюги постачання.

Г. Страхування вантажу в процесі зберігання, яке застосовується для покриття ризиків пошкодження або втрати товарів, що зберігаються на складах або в інших зберіганнях.

Д. Страхування від збоїв у ланцюзі постачання, яке покриває фінансові втрати, викликані затримками у ланцюзі постачання або збоєм у процесах поставки.

Е. Страхування кредитного ризику, що забезпечує захист від ризиків, пов'язаних з невиклатою боргів або фінансовою неспроможністю контрагентів.

Ж. Страхування митних ризиків, яке захищає від втрат, пов'язаних із митними процедурами, затримками та іншими ризиками, що виникають на етапі перетину кордону.

З. Страхування від ризиків для інфраструктури, яке покриває витрати, пов'язані з пошкодженням чи знищенням інфраструктури, яка забезпечує функціонування ланцюга постачання (склади, термінали, порти тощо).

Вибір конкретного виду страхування залежить від специфіки бізнесу, виду товарів та умов транспортування. Страхування дозволяє знизити невизначеність і забезпечити стабільність ланцюга постачання в умовах глобальних змін і потенційних загроз.

Таким чином, міжнародні ланцюги постачання є вразливими до різноманітних ризиків, таких як природні катастрофи, політична нестабільність, терористичні загрози, економічні коливання та технічні збої. Ці ризики можуть спричинити затримки, фінансові втрати, пошкодження товарів та зниження репутації компанії. Управління логістичними ризиками є необхідним для мінімізації негативного впливу цих факторів. За допомогою різноманітних інструментів, таких як страхування, диверсифікація постачальників, технологічний моніторинг та розробка планів на випадок надзвичайних ситуацій, підприємства можуть знизити ймовірність настання цих ризиків і швидше адаптуватися до змін. Тому ефективне управління ризиками допомагає забезпечити безпеку, знижує витрати та підвищує стійкість ланцюгів постачання на глобальному рівні.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Що таке безпека в міжнародних ланцюгах постачання і чому вона є важливою?
2. Які основні виклики глобалізації впливають на безпеку ланцюгів постачання?
3. Як нестабільність політичної ситуації може вплинути на міжнародні ланцюги постачання?
4. Що таке стійкість (resilience) ланцюгів постачання і як вона забезпечує безпеку?
5. Як природні катастрофи впливають на логістичні процеси в міжнародних ланцюгах постачання?
6. Що таке стандарт ISO 28000 і як він впливає на безпеку ланцюгів постачання?
7. Які основні принципи та вимоги містить стандарт ISO 28000 для забезпечення безпеки?

8. Що таке ТАРА (Transported Asset Protection Association) і як він сприяє безпеці транспортування товарів?

9. Як програма С-ТРАТ (Customs-Trade Partnership Against Terrorism) забезпечує безпеку в міжнародних перевезеннях?

10. Які основні види логістичних ризиків існують у міжнародних ланцюгах постачання?

11. Як можна класифікувати логістичні ризики за їхнім походженням і характером?

12. Які методи оцінки ризиків застосовуються в міжнародних ланцюгах постачання?

13. Як роль страхування допомагає зменшити логістичні ризики в міжнародних перевезеннях?

14. Які види страхування застосовуються для вантажів у міжнародних ланцюгах постачання?

15. У чому полягають особливості страхування вантажу в міжнародних перевезеннях?

16. Яка відповідальність перевізників у міжнародних перевезеннях і як це регулюється законодавством?

Перелік літератури до теми 12

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 5, 10, 12, 15, 17]

Завдання для самостійного виконання.

1. Які основні ризики загрожують безпеці міжнародних ланцюгів постачання? Як компанії можуть ідентифікувати та мінімізувати ці ризики?

2. Що таке аналіз ризиків і як він допомагає в управлінні безпекою ланцюгів постачання?

3. Які інструменти управління ризиками в міжнародних ланцюгах постачання існують?

4. Як вибір транспортного засобу впливає на безпеку доставки вантажу в міжнародних ланцюгах постачання?

5. Які види страхування є найбільш популярними у міжнародній логістиці?

6. Яка роль страхування у захисті міжнародних ланцюгів постачання?

7. Як змінюється вартість доставки вантажу залежно від типу страхування і ризиків, пов'язаних з перевезенням?

Практичне заняття №12

1. Питання для обговорення і дискусії.

A. Як політична нестабільність та конфлікти впливають на безпеку міжнародних перевезень? Які стратегії використовуються для мінімізації цих ризиків?

B. Стандарти безпеки у міжнародних перевезеннях — необхідність чи зайва витрата?

C. Як кібератаки впливають на безпеку міжнародних логістичних систем?

D. Як пандемії (наприклад, COVID-19) змінили підхід до безпеки та страхування в логістиці? Чи вплинули ці зміни на загальну стратегію управління ризиками?

E. Чи є альтернативи страхуванню, які можуть забезпечити схожий рівень захисту? Які технології можна використовувати для запобігання та виявлення таких загроз?

F. Чи можуть логістичні оператори повністю відповідати за безпеку ланцюгів постачання, чи це відповідальність поділяється між усіма учасниками?

G. Яка роль партнерства у забезпеченні безпеки?

2. Вирішення кейсів та практичних ситуацій.

Завдання 1. Моделювання кризової ситуації в міжнародному ланцюгу постачання. Умова: великий замовник очікує поставку вантажу через кілька тижнів, але один з ключових постачальників (у країні з нестабільною політичною ситуацією) припиняє виробництво. Завдання студентів - знайти альтернативу, переглянути ризики та можливості для безперервності поставок.

Кейс 1. Аварія контейнеровоза «Ever Given» — інцидент, що трапився 23 березня 2021 року в Суецькому каналі в Єгипті. О 07:40 контейнеровоз класу Golden «Ever Given» сів на мілину в Суецькому каналі в Єгипті. Корабель довжиною 400 метрів було збито піщаною бурею і сильним вітром зі швидкістю до 74 км/год, що збило його з курсу, всупереч заявам влади про те, що це «не головна причина» попадання на мілину, а це «могли бути технічні або людські помилки». Судно сіло на мілину на одному з берегів каналу, внаслідок чого застрягло, повністю перекривши канал і перешкодивши проходу інших кораблів. Наступного дня після блокування каналу щонайменше 15 інших суден стояли на якірних стоянках, та ще приблизно 320 кораблів стояли в черзі, щоб пройти через канал. Застраглий контейнеровоз знаходився далеко на південь від ділянки, який має два розгалуження, тому обійти його інші кораблі не могли.

Цей інцидент справив значний вплив на інші морські перевезення: за станом на 28 березня в черзі на прохід через канал стояло щонайменше 369 суден. А вже вранці 29 березня о 11:30 корабель вдалося зняти з мілини і «переорієнтовано на 80 % в правильному напрямку», хоча «носова частина залишилася застряглою», проте вже о 15:05 за місцевим часом цього ж дня, судно було

остаточно звільнено і почало рухатися під буксиром в сторону Великого Гірького озера для технічного огляду. Перш ніж відкрити канал, його перевірили на предмет пошкоджень. Управління Суецького каналу повідомило судноплавним агентствам, що навігація каналом може поновитися о 19:00.

Збитки від шестиденного блокування Суецького каналу контейнеровозом Ever Given сягнули \$1 млрд. У процесі визначення суми компенсації була прийнята до уваги ситуація з судами, які були змушені простоювати кілька днів в каналі після аварії. Щоденний збиток через інцидент в Суецькому каналі світовій економіці склав мільярди доларів. Зокрема, щоденні збитки Єгипту оцінюються в \$12-14 млн, а збитки завдані глобальній торгівлі - близько \$10 млрд.

Кейс 2. Польські фермери можуть відновити блокування українсько-польського кордону в грудні.

Припинення блокування польськими фермерами пропускних пунктів на кордоні з Україною тимчасове - акції протесту можуть поновитися в грудні та будуть набагато масштабнішими, заявив один із лідерів страйкувальників Роман Кондров за підсумками зустрічі з міністром сільського господарства Польщі Чеславом Секерським у неділю, повідомило rap.pl. Під час переговорів було досягнуто домовленостей, аграрії до вівторка 26 листопада мають представити Міністерству сільського господарства свої вимоги, відповідь на які Секерський пообіцяв підготувати до 10 грудня. "Що буде вирішуватися, коли і як - ці вимоги неможливо виконати одночасно, вони потребують низки нормативних рішень, і тому це буде графік виконання завдань із термінами виконання", - уточнив міністр.

Зі свого боку фермери очікують серед іншого, що уряд і сейм Польщі висловляться проти угоди про вільну торгівлю між Європейським Союзом і країнами Південної Америки. "Ми призупинимо акцію протесту, але ми від неї не відмовимося. А якщо домовленості не будуть виконані, ми повернемося, але це буде масова акція протесту на весь східний кордон Польщі", - наголосив Кондров.

Як повідомлялося, польські фермери 23 листопада заблокували пункт пропуску "Медика-Шегині". З обох боків скупчилися вантажівки. Наступного дня ввечері блокування було припинено.

Фермери протестували з двох причин: невиконання вимоги щодо збереження рівня сільськогосподарського податку у 2024 році на рівні 2023 року і занепокоєння, пов'язане з підписанням ЄС угоди про вільну торгівлю з південноамериканськими країнами економічного союзу МЕРКОСУР. Аграрії також заявили, якщо домовленостей не буде досягнуто, вони мають намір протестувати до кінця року цілодобово.

Кейс 3. Криза в Червоному морі почалася 19 жовтня 2023 року, коли єменський рух хуситів здійснив серію атак, націлених на південь Ізраїлю та кораблі в Червоному морі, які, як він стверджував, були пов'язані з Ізраїлем. Під час війни між Ізраїлем і ХАМАС у 2023 році рух хуситів у Ємені, об'єднаний із Хамас, здійснив напади на Ізраїль. Вони використовували ракети та безпілотні

літальні апарати (БПЛА), деякі з яких були перехоплені Армією оборони Ізраїлю над Червоним морем за допомогою системи протиракетної оборони «Arrow» (ще одна ракета була перехоплена в космосі, що зробило це першим випадком космічної війни в історії). за словами ізраїльських офіційних осіб); інші не досягли своїх цілей або були перехоплені ВМС США, ВМС Франції та ВПС Ізраїлю. Вони також обстрілювали торговельні судна різних країн у Червоному морі біля узбережжя Ємену, у протоці Баб-ель-Мандеб, вузькій точці світової економіки, що прискорило проведення під проводом США операції «Вартовий процвітання». Військовий представник хуситів Ях'я Сареа оголосив, що будь-яке судно, призначене для Ізраїлю, є «законною ціллю» (кораблі, не призначені для Ізраїлю, також стають цілями) і що вони не зупиняться, доки сектор Газа не буде забезпечений продовольством і медикаментами.

Ввечері неділі, 17 листопада, британський військовий Центр морських торговельних операцій (УКМТО) повідомив, що єменські хусити атакували комерційне судно, що прямувало через південну частину Червоного моря. За даними УКМТО, капітан судна побачив, що "ракета пролетіла в безпосередній близькості від судна", коли воно проходило поблизу Баб-ель-Мандебської протоки, що з'єднує Червоне море з Аденською затокою. Атака сталася приблизно за 48 кілометрів на захід від єменського портового міста Мокка. "Судно і екіпаж перебувають у безпеці і прямують до наступного порту заходу», - додали в УКМТО.

Ця атака є однією з багатьох, що сталися з початку війни в Газі у жовтні 2023 року. За даними УКМТО, з того часу хусити атакували понад 90 торгових суден, використовуючи ракети та безпілотники. В результаті цих атак було захоплено одне судно, потоплено два, а четверо моряків загинули. Деякі атаки були успішно перехоплені коаліцією на чолі з США. З моменту початку кризи у Червоному морі, близько 6,6 тис. суден змінили свої стандартні маршрути через Суецький канал і пройшли через міс Доброї Надії, що суттєво вплинуло на світову торгівлю та логістику.

Кейс 4. З 1 листопада українські міжнародні перевізники зобов'язані реєструватись у цифровій системі SENT. Польські правила щодо обов'язку іноземних перевізників, які здійснюють міжнародні автомобільні перевезення, реєструватися в системі SENT набули чинності 1 липня 2024 року. Спочатку польський уряд планував накласти цей обов'язок на іноземні компанії з 1 січня 2025 року. Зміни сприятимуть більш ефективному контролю за іноземними дозволами, які вимагаються відповідно до положень міжнародних угод у сфері автомобільного транспорту, що є обов'язковими для Республіки Польща. Перевірки цих суб'єктів показують, що на практиці трапляються випадки багаторазового використання дозволу, який дає право на один проїзд через територію країни або на територію країни, зокрема, шляхом незаповнення бланка цього дозволу», – пояснює Міністерство інфраструктури Польщі.

Прискорення набрання чинності закону пов'язане, на думку міністерства, з нагальною потребою підвищити ефективність проведення перевірок операторів

автомобільних перевезень, а також посилити контроль за дотриманням законодавства щодо здійснення автомобільних перевезень уповноваженими перевізниками. Особливе значення в цьому контексті має здійснення належного та ефективного нагляду за міжнародними автомобільними перевезеннями та каботажними перевезеннями, які мають особливо негативний вплив на внутрішній ринок автомобільних перевезень”, – обґрунтували в Міністерстві інфраструктури.

Законодавство покликане надати Польщі кращий контроль, зокрема, за перевізниками з України, які, згідно з рішенням Європейського Союзу, звільнені від необхідності мати транспортні дозволи при в'їзді до Польщі та інших країн Співтовариства.

Хто буде охоплений системою?

Нові зобов'язання застосовуватимуться до перевезень усіх товарів, що здійснюються іноземними перевізниками з-поза меж Європейського Союзу. Досі зобов'язання SENT поширювалися лише на перевезення чутливих вантажів (наприклад, палива, масла, мастильних матеріалів, спирту), відходів та певних сільськогосподарських і харчових продуктів. Однак з 1 січня наступного року це зобов'язання поширюватиметься на всі товари.

Система SENT охоплюватиме всі перевезення, що здійснюються в Польщі іноземними суб'єктами господарювання, які не мають зареєстрованого офісу в ЄС, Швейцарії, Ісландії, Ліхтенштейні або Норвегії. Тип товару, що перевозиться, не має значення.

Таким чином, обов'язок повідомляти про перевезення до польської системи моніторингу буде покладено, в першу чергу, на всіх тих перевізників, які уповноважені здійснювати перевезення на території Республіки Польща відповідно до дозволу на міжнародні автомобільні перевезення або дозволу ЄКМТ. Крім того, система SENT також буде поширена на транспортних підприємців, які відповідно до міжнародних угод, що зобов'язують Польщу, звільнені від обов'язку мати вищезгадані дозволи, а отже, і на перевізників з України, які працюють відповідно до угоди з ЄС.

Нові обов'язки для компаній

Згідно з правилами, перевізник повинен подати повідомлення в систему SENT перед початком перевезення територією Республіки Польща.

Якщо в рамках однієї поїздки здійснюється кілька транспортних операцій, які вимагають окремих дозволів – тоді кожна така операція вимагатиме окремого повідомлення в систему моніторингу” – пояснює доктор Давід Корчинський у статті на prawnicytransportu.pl.

Правник додає, що необхідно буде отримати реєстраційний номер цього повідомлення, а після того, як він буде отриманий, його слід видати водієві.

Водій транспортного засобу не зможе розпочати в'їзд на територію Республіки Польща без отримання реєстраційного номера, який підтверджує, що повідомлення було зроблено”, – підкреслює він.

Крім того, перевізник зобов'язаний передавати дані геолокалізації транспортного засобу (GPS) на постійній основі по всьому маршруту через Польщу.

Тестування до теми 12

1. Який із стандартів використовується для управління безпекою в ланцюгах постачання?

- а) ISO 9001
- б) ISO 28000
- в) ISO 14001
- г) ISO 50001

2. Що є основним завданням стандарту ISO 28000?

- а) Забезпечення відповідності системам якості
- б) Управління безпекою ланцюгів постачання
- в) Управління екологічними аспектами
- г) Визначення тарифів на транспорт

3. Що з наведеного є основним ризиком в міжнародних ланцюгах постачання?

- а) Подорожчання валют
- б) Проблеми із співпрацею з митними органами
- в) Нестабільність транспортних тарифів
- г) Неправильне пакування товару

4. Який метод управління ризиками використовується для зменшення ймовірності небажаних подій у міжнародній логістиці?

- а) Ідентифікація ризиків
- б) Ліквідація всіх ризиків
- в) Випадкове прогнозування
- г) Ігнорування незначних ризиків

5. Який з методів оцінки ризиків полягає в визначенні ймовірності та наслідків небажаних подій?

- а) Кількісне оцінювання
- б) Оцінка відновлення
- в) якісне оцінювання
- г) Прогнозування

6. Що є основним джерелом ризику в міжнародних перевезеннях товарів?

- а) Вибір оптимального маршруту
- б) Зміни в митному законодавстві
- в) Неправильне пакування товарів
- г) Вибір транспортного засобу

7. Яка з наступних категорій є основним типом логістичних ризиків?

- а) Природні катастрофи
- б) Економічні зміни

- в) Технічні несправності
- г) Соціальні питання

8. Що з наведеного є методом запобігання логістичним ризикам?

- а) Збільшення інвестицій у транспортні засоби
- б) Диверсифікація постачальників
- в) Вибір найдешевших перевізників
- г) Використання дешевих упаковок

9. Який метод використовує технічні засоби для запобігання безпеки вантажів у міжнародних ланцюгах постачання?

- а) Моніторинг в реальному часі
- б) Зниження цін на послуги
- в) Ретельне пакування
- г) Створення страхових полісів

10. Яким чином стандарти безпеки допомагають зменшити логістичні ризики?

- а) Збільшують кількість перевезень
- б) Забезпечують відповідність міжнародним вимогам безпеки
- в) Знижують витрати на транспортування
- г) Підвищують ціни на перевезення

11. Який з методів оцінки ризиків дозволяє передбачити можливі події та їх наслідки?

- а) Оцінка ймовірності
- б) Оцінка вартості
- в) Оцінка безпеки
- г) Прогнозування

12. Який інструмент дозволяє відслідковувати стан вантажу під час перевезення?

- а) QR-коди
- б) Електронна пошта
- в) GPS-навігація
- г) Товарно-транспортна накладна

13. Що з наведеного є найефективнішим способом мінімізації логістичних ризиків у міжнародних ланцюгах постачання?

- а) Підвищення кількості співробітників
- б) Підвищення швидкості доставки
- в) Стандартизація та автоматизація процесів
- г) Підвищення вартості перевезень

14. Що з наведеного є перевагою використання RFID для відстеження вантажів?

- а) Зниження вартості транспортування
- б) Можливість миттєвого зчитування інформації
- в) Зменшення вартості упаковки
- г) Підвищення швидкості доставки

15. Що є головною метою створення планів на випадок надзвичайних ситуацій у логістиці?

- а) Зменшити витрати на транспортування
- б) Збільшити прибуток компанії
- в) Забезпечити безпеку вантажів
- г) Підвищити ефективність митного контролю

16. Який ризик є найбільш критичним для морських перевезень?

- а) Випадкові затримки в портах
- б) Погіршення погоди
- в) Загроза з боку піратів
- г) Високі витрати на страхування

17. Що з наведеного є основним методом запобігання ризикам, пов'язаним з митними процедурами?

- а) Вибір низької вартості товарів
- б) Взаємодія з митними брокерами
- в) Підвищення швидкості доставки
- г) Використання додаткових видів транспорту

18. Який метод управління логістичними ризиками дозволяє зменшити ймовірність настання ризику?

- а) Уникання ризику
- б) Прийняття ризику
- в) Перерозподіл ризику
- г) Ризик-менеджмент

19. Який із названих інструментів використовується для прогнозування та оцінки потенційних ризиків?

- а) Сценарне планування
- б) Оцінка вартості
- в) Тестування на збої
- г) Фінансова оцінка

20. Яким чином страхування допомагає у зниженні логістичних ризиків?

- а) Покриває фінансові втрати через непередбачені події
- б) Збільшує вартість товару
- в) Дозволяє зменшити митні витрати
- г) Допомагає знижувати вартість транспортування

21. Який метод використовують для розподілу фінансових ризиків між партнерами по ланцюгу постачання?

- а) Передача ризику
- б) Уникнення ризику
- в) Митне регулювання
- г) Підвищення цін

22. Що є основним інструментом для управління ризиками при транспортуванні вантажів?

- а) Система управління запасами
- б) Митні декларації
- в) Моніторинг у реальному часі
- г) Логістичні маршрути

23. Який інструмент використовують для попередження збоїв у ланцюгу постачання?

- а) Випробування в реальних умовах
- б) Вибір оптимальних маршрутів
- в) Впровадження резервних планів
- г) Мінімізація складських запасів

24. Що є основним елементом плану на випадок надзвичайних ситуацій у логістиці?

- а) Алгоритми оптимізації маршрутів
- б) Визначення чітких дій у разі збоїв
- в) Збільшення кількості персоналу
- г) Вибір найшвидших перевізників

25. Який з методів допомагає знизити ризики при роботі з митними органами?

- а) Використання електронних митних декларацій
- б) Зменшення кількості перевезень
- в) Використання дешевих перевізників
- г) Уникнення міжнародних перевезень

26. Який інструмент допомагає визначити фінансові ризики під час виконання контракту на перевезення?

- а) Оцінка ефективності
- б) Страхування вантажу
- в) Кредитний аналіз
- г) SWOT-аналіз

27. Що є основним методом оцінки ризиків, пов'язаних з нестабільними політичними умовами?

- а) Географічний аналіз
- б) Диверсифікація постачальників
- в) Страхування політичних ризиків
- г) Ефективне управління транспортуванням.

28. Як впровадження системи управління ризиками може допомогти в зниженні логістичних витрат?

- а) Збільшення витрат на страхування
- б) Зниження часу доставки
- в) Підвищення швидкості обробки товарів
- г) Зменшення непередбачених витрат і затримок

Тема 13. Міжнародні логістичні центри і хаби та їх роль в міжнародному бізнесі.

План теми:

1. Роль складів в міжнародних ланцюгах постачання.
2. Класифікація складських комплексів в міжнародній логістиці. .
3. Логістичні центри та логістичні хаби в міжнародних ланцюгах товарного руху.
4. Порівняльний аналіз складів, логістичних центрів, логістичних хабів та логістичних парків.
5. Особливості складських процесів та можливості їх оптимізації.
6. Автоматизація складських процесів та її вплив на продуктивність.

Короткий зміст**Теоретичний матеріал**

Складська інфраструктура в міжнародній логістиці – це сукупність складів, логістичних центрів, хабів, транспортних вузлів і технологій, які забезпечують приймання, зберігання, обробку, комплектацію та відвантаження товарів у ланцюгах постачання. Вона включає як фізичні об'єкти (будівлі, обладнання), так і управлінські системи, що сприяють ефективному виконанню складських операцій.

Складської інфраструктура призначена для:

- А) зберігання товарів до моменту їх відправлення,
- Б) обробки вантажів, що включає сортування, перепакування, маркування, комплектацію замовлень,
- В) підтримка глобальних операцій, що з'єднує виробників, постачальників і клієнтів у різних країнах, сприяючи міжнародній торгівлі.

Склади в міжнародному бізнесі класифікувати за такими ознаками:

- А) за функціональним призначенням:
 - транзитно-розподільчі, які використовують для сортування і перерозподілу вантажів,
 - довготривалого зберігання товарів.
 - спеціалізовані – для зберігання певних видів продукції (наприклад, холодильні склади);
- Б) за власністю:
 - власні, які належать компанії-власнику товару,
 - орендовані, які використовуються на умовах оренди,
 - публічні – доступні для використання кількома компаніями;
- В) за місцем розташування:
 - припортові – у зонах портів,

- внутрішні – всередині країни для національного або регіонального розподілу;

Г) за технічним оснащенням:

- автоматизовані – з використанням роботизованих систем,
- традиційні – з мінімальною автоматизацією;

д) за типом вантажу:

- універсальні – для зберігання різних видів вантажів.
- спеціалізовані – для певного типу вантажу (небезпечні, насипні, наливні).

Ця класифікація допомагає обирати відповідну складську інфраструктуру залежно від потреб бізнесу та специфіки міжнародних операцій.

У міжнародному бізнесі ключову роль відіграють логістичні центри, хаби та парки, оскільки вони не тільки консолідають великі обсяги товарних потоків, але й сприяють оптимізації перевезень і скороченню витрат.

Якого б розміру не були складські приміщення і де б вони не розміщувались, складські процеси в них мають бути добре організовані та оптимізовані. До основних складських процесів належать прийом вантажів, їх розміщення та зберігання, комплектація замовлень, управління

Грамотне зонування складських приміщень дозволяє підвищити ефективність складських операцій, знизити витрати та забезпечити швидкий доступ до необхідних товарів. Система зберігання товарів на складі включає організацію місць і способів розміщення товарів для оптимального використання простору та забезпечення швидкого доступу до них. Комплектація замовлень на складі – це процес підбору та підготовки товарів для їх відправлення клієнту. Комплектація замовлень вимагає точності, швидкості й відповідності специфікаціям клієнтів. Для цього часто застосовують автоматизовані системи управління складом (WMS), які оптимізують маршрути підбору та відстежують статус замовлень. Автоматизація складських процесів полягає у впровадженні технологій і систем для підвищення ефективності, точності та швидкості операцій на складі. Вона охоплює управління прийманням, зберіганням, переміщенням і відвантаженням товарів.

Існують загальні підходи до оптимізації складських процесів, метою яких є підвищення ефективності логістичних операцій, зменшення витрат і поліпшення обслуговування клієнтів.

1. Автоматизація складських процесів, яка включає:

- системи управління складом (WMS): впровадження програмного забезпечення для управління складськими операціями допомагає автоматизувати процеси, такі як прийом, зберігання, обробка і відправка товарів, а також моніторинг запасів у реальному часі;

- роботизовані системи: використання роботів для транспортування вантажів по складу (AGVs - Automated Guided Vehicles), автоматизованих кранів і сортуючих систем для зменшення людських помилок і підвищення швидкості обробки;

- автоматизовані системи складів (ASRS): встановлення автоматичних складів з роботами для зберігання та вилучення товарів дозволяє значно зменшити час на переміщення вантажів і збільшити щільність зберігання.

2. Оптимізація управління запасами:

- методи управління запасами (JIT, EOQ): використання стратегій, таких як "Just-In-Time" (JIT), для мінімізації рівня запасів і зниження витрат на зберігання, а також економічного замовлення кількості (EOQ) для оптимального планування закупок.

- інтеграція з системами попиту: врахування прогнозів попиту, сезонних коливань і історичних даних для коригування рівня запасів і забезпечення ефективного обігу товарів.

- інвентаризація в режимі реального часу: ведення обліку запасів у реальному часі з використанням RFID або штрих-кодів дозволяє швидко і точно реагувати на зміни в запасах.

3. Оптимізація простору складу

- зонування складу: створення спеціальних зон для різних типів товарів (наприклад, для швидкооборотних товарів, великих або нестандартних вантажів) допомагає зменшити час на обробку і підвищити ефективність роботи складу.

- використання вертикального простору: використання стелажів високої ємності, штабельне зберігання і складування в висоту допомагає оптимізувати використання площі складу і збільшити його ємність.

- швидкісні маршрути: оптимізація внутрішніх маршрутів складу, скорочення шляхів для переміщення товарів допомагає зменшити час на виконання завдань і підвищити продуктивність праці.

4. Оптимізація процесу комплектування замовлень:

- метод Pick-to-Light та Put-to-Light: використання технологій, що допомагають співробітникам швидко знаходити необхідні товари за допомогою світлових сигналів. Це допомагає скоротити час на комплектацію замовлень і підвищити точність;

- метод Voice Picking: використання голосових технологій для направлення працівників на місця зберігання товарів і збирання замовлень, що дозволяє збільшити швидкість комплектації;

- Batch Picking: вибір товарів для декількох замовлень одночасно дозволяє зменшити час на пошук і переміщення товарів по складу.

5. Інтеграція з іншими елементами ланцюга постачання:

- системи управління ланцюгами постачання (SCM): інтеграція складських процесів з іншими елементами ланцюга постачання - від постачальників до клієнтів - допомагає знижувати витрати та оптимізувати процеси транспортування, зберігання і доставки;

- інтеграція з транспортними системами (TMS): співпраця між складом і транспортною мережею дозволяє оптимізувати маршрути доставки та синхронізувати розклад поставок, зменшуючи час очікування і витрати на транспортування.

6. Управління людськими ресурсами:

- навчання та підвищення кваліфікації персоналу: регулярне навчання працівників складу сучасним методам і технологіям роботи допомагає знижувати помилки і підвищувати продуктивність праці;

- мотивація та ефективність праці: використання систем мотивації, заснованих на продуктивності (наприклад, на основі кількості оброблених одиниць товару), сприяє підвищенню ефективності роботи складу.

7. Інновації та технології:

- інтернет речей (IoT): впровадження IoT-устроїв для моніторингу стану вантажів, температури, вологості або навіть місця розташування товарів у реальному часі покращує управління складом;

- дрони для інвентаризації: використання дронів для інвентаризації та моніторингу складу дозволяє знизити час на перевірку наявності товарів і підвищити точність обліку.

8. Екологічні та сталий розвиток:

- енергоефективність: впровадження енергоефективних технологій, таких як LED-освітлення, сонячні панелі, системи утилізації енергії для обігріву або охолодження складів, допомагає зменшити операційні витрати.

- зелені ініціативи: реалізація екологічних стандартів для скорочення відходів, використання перероблених матеріалів для пакування та стійких до довкілля процесів зберігання.

9. Моніторинг і аналіз продуктивності:

- ключові показники ефективності (KPI): визначення та моніторинг KPI для різних складських процесів (швидкість обробки замовлень, точність, витрати на зберігання і транспортування) допомагає оцінювати ефективність роботи складу та визначати напрями для покращення.

- аналітика даних: використання аналітичних інструментів для оцінки і прогнозування запасів, попиту та інших факторів для оптимізації складських операцій.

10. Покращення обслуговування клієнтів:

- швидкість та точність обробки замовлень: оптимізація процесів обробки і доставки вантажів підвищує рівень обслуговування клієнтів, що забезпечує конкурентні переваги для компанії;

- гнучкість і адаптація до потреб клієнтів: швидка адаптація складських процесів до змін попиту, типів товарів і умов доставки допомагає

Таким чином, складська інфраструктура є важливим елементом міжнародної логістики, оскільки забезпечує ефективне управління потоками товарів у глобальних ланцюгах постачання. Вона виконує ключові функції, такі як приймання, зберігання, обробка, комплектація замовлень і відвантаження товарів, що дозволяє забезпечити їх своєчасну доставку споживачам. Формування мереж логістичних центрів, хабів і парків створює основу для інтеграції транспортних і складських послуг. Такі об'єкти слугують точками концентрації товаропотоків, спрощують обмін інформацією між учасниками ланцюгів постачання, оптимізують процеси перевантаження та перерозподілу товарів, а також сприяють зниженню витрат на транспортування та складування. Організація складських процесів передбачає розробку ефективних систем зберігання, зонування складських приміщень, впровадження технологій автоматизації та цифрових рішень для оптимізації управління. Її завдання включають мінімізацію часу обробки товарів, забезпечення їх належного зберігання та точності комплектації замовлень.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Роль складів в міжнародних ланцюгах постачання.
2. Що таке логістичний центр і яка його основна функція?
3. Що таке логістичний хаб і яка його основна функція?
4. Які переваги виникають від використання логістичних центрів і хабів у міжнародному бізнесі?
5. Які фактори визначають оптимальне розташування логістичних центрів і хабів?
6. Які вимоги ставляться до інфраструктури логістичних парків для забезпечення ефективності?
7. Як логістичні центри і хаби взаємодіють з іншими елементами логістичного ланцюга?
8. Які основні функції складських приміщень у логістичному центрі чи хабі?
9. Як автоматизація складських процесів впливає на ефективність обробки та зберігання товарів?

10. Які переваги принесла впровадження автоматизованих систем управління запасами на складах?

11. Які технології автоматичного сортування та розміщення товарів використовуються на складах логістичних центрів і хабів?

12. Як забезпечується відслідковування товарів на кожному етапі їх перебування на складі логістичного центру або хабу?

13. Як автоматизація складських процесів впливає на зниження витрат на робочу силу та підтримання складів?

Перелік літератури до теми 13

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 8, 12, 17, 18, 19]

Завдання для самостійного виконання.

1. Яким чином автоматизація допомагає зменшити час обробки та підготовки товарів до відправлення?

2. Як автоматизація допомагає уникнути помилок та зберігати високий рівень точності інвентаризації на складах?

3. Які виклики можуть виникнути при впровадженні систем автоматизації на великих логістичних складах?

4. Як склади сприяють спрощенню митних процедур? Які основні виклики стоять перед міжнародними логістичними операторами у сфері управління складами?

5. Як автоматизація та інноваційні технології змінюють функціонування складів у міжнародній логістиці?

6. Як склади впливають на стратегію сталого розвитку в міжнародній логістиці? Чи сприяє використання екологічно чистих технологій на складах зниженню вуглецевого сліду?

7. Обрати певний регіон світу (регіон (наприклад, Європа, Південно-Східна Азія, США) і дослідити логістичні центри цього регіону: їх типи, місце розташування, основні функції, вплив на міжнародну торгівлю.

Практичне заняття №13

1. Питання для дискусій та обговорень

A. Роль фулфілмент-центрів для розвитку електронної комерції.

B. Чи потрібні крос-докінгові склади в міжнародній логістиці?

C. Які переваги і недоліки зелених складів та зелених логістичних центрів?

D. Які функції виконують склади в міжнародних ланцюгах постачання? Чи можна обійтися без складів у сучасних логістичних системах?

E. Як місце розташування складів впливає на ефективність міжнародної логістики? Які фактори визначають оптимальне розташування складу?

F. Яку роль відіграють склади як хаби для мультимодальних перевезень? Чи ефективно склади забезпечують інтеграцію різних видів транспорту?

G. Чи виправдані інвестиції в "розумні" склади?

2. Обговорення презентацій щодо розміщення логістичних центрів і логістичних хабів в різних регіонах світу.

3. Розв'язування кейсів та практичних вправ

Завдання 1. Проектування зеленого складу. Необхідно розробити проект сучасного «зеленого» складу з використанням енергозберігаючих технологій, еко-дружніх матеріалів і методів, оптимальних рішень для зберігання і обробки вантажів.

Завдання 2. Моделювання роботи кросдокінгового складу. Необхідно створити план для кросдокінгового складу, в якому товари не зберігаються на довгий термін, а відразу перенаправляються на інші етапи логістичного процесу.

Завдання 3. Обрати оптимальне місце для розміщення складу, який буде обслуговувати міжнародні поставки товарів. Задача включає аналіз різних географічних та економічних факторів і вибір найкращого місця для складу, яке забезпечить ефективність операцій у міжнародних ланцюгах постачання.

Тестування до теми 13

1. Що є основною функцією складської інфраструктури в міжнародній логістиці?

- а) Зберігання товарів
- б) Тільки транспортування товарів
- в) Прийом платежів
- г) Оформлення митних документів

2. Що таке логістичний центр?

- а) Місце, де здійснюється тільки зберігання товарів
- б) Точка, де збираються та перерозподіляються товари
- в) Місце, де товари виготовляються
- г) Тільки митний склад

3. Що є основною метою використання логістичних хабів?

- а) Тільки зберігання товарів
- б) Скорочення транспортних витрат та часу доставки
- в) Розробка нових товарів
- г) Збільшення складів

4. **Який фактор впливає на розміщення логістичних центрів?**

- а) Тільки наявність працівників
- б) Географічне розташування та доступ до транспортних шляхів
- в) Наявність великих торгових мереж
- г) Тільки наявність складів

5. **Які з наступних факторів не впливають на розміщення складських центрів?**

- а) Близькість до ключових ринків
- б) Наявність доступних транспортних маршрутів
- в) Політична ситуація в країні
- г) Кількість автомобілів на дорогах

6. **Що забезпечує ефективне функціонування логістичних хабів?**

- а) Зберігання товарів протягом тривалого часу
- б) Високий рівень автоматизації та оптимізація процесів
- в) Зберігання тільки невеликих вантажів
- г) Велика кількість обробки митних документів

7. **Що визначає ефективність роботи складської інфраструктури?**

- а) Лише кількість складів
- б) Час, необхідний для обробки замовлень
- в) Тільки розміри складів
- г) Наявність великої кількості транспортних засобів

8. **Які є основні функції складських процесів в міжнародній логістиці?**

- а) Тільки зберігання товарів
- б) Зберігання та обробка товарів, управління запасами
- в) Тільки організація митних процедур
- г) Тільки доставка товарів до кінцевого споживача

9. **Що таке зона складування в логістичному центрі?**

- а) Місце для прийому вантажів
- б) Частина складу, де зберігаються товари до обробки
- в) Місце для митного контролю
- г) Зона для розвантаження контейнерів

Що є головною метою зонування складу?

- а) Підвищення вартості складу
- б) Оптимізація простору та процесів
- в) Розміщення товарів по країнах
- г) Збільшення складських запасів

Які складські технології використовуються для оптимізації роботи в міжнародній логістиці?

- а) Автоматизація процесів обробки товарів
- б) Зберігання товарів без впорядкування
- в) Використання лише ручної праці
- г) Тільки традиційне складування без автоматизації

10. **Що таке складування з попереднім сортуванням товарів?**

- а) Розміщення товарів без сортування
- б) Процес, при якому товари сортуються за призначенням до складування
- в) Процес зберігання товарів після їх митного оформлення
- г) Тільки тимчасове зберігання товарів

11. Що таке крос-докінг у складській логістиці?

- а) Процес зберігання товарів на тривалий час
- б) Безпосередня перенаправлення товарів з однієї транспортної одиниці в іншу без зберігання
- в) Сортування товарів на складі
- г) Збір замовлень для кінцевого споживача

12. Яким чином зонування складу сприяє організації складських процесів?

- А) Збільшує витрати на зберігання
 - В) Оптимізує використання простору та підвищує ефективність обробки товарів
 - С) Зменшує кількість працівників
 - Д) Збільшує час обробки товарів
- Правильний відповідь: В) Оптимізує використання простору та підвищує ефективність обробки товарів

13. Як організація складських процесів допомагає зменшити витрати на логістику?

- а) Збільшуючи час обробки товарів
- б) Оптимізуючи використання складу та ефективність обробки товарів
- в) Зменшуючи кількість складів
- г) Використовуванням тільки одного виду транспорту

14. Що визначає ефективність організації складських процесів?

- а) Тільки кількість товарів на складі
- б) Час обробки товарів, рівень автоматизації та правильне зонування складу
- в) Кількість працівників
- г) Тільки тип складу

15. Який процес на складі забезпечує безпеку товарів?

- а) Переміщення товарів з одного складу на інший
- б) Тільки обробка митних документів
- в) Вибір правильного способу зберігання та контролю за умовами
- г) Тільки підготовка замовлень

16. Що таке організація системи управління запасами на складі?

- а) Процес вибору постачальників
- б) Контроль за кількістю товарів та їх переміщенням на складі
- в) Процес транспортування товарів до кінцевих споживачів
- г) Підготовка товарів до відправлення

17. Як правильно організувати розподіл товарів по складу для зручності обробки?

- а) Товари розміщуються на складі випадковим чином
- б) Товари розміщуються за категоріями та типами

- в) Товари зберігаються тільки в пакувальних коробках
- г) Товари зберігаються тільки на полицях

18 Що таке "пikінг" на складі?

- а) Процес прийому товарів на складі
- б) Процес підготовки товарів до відправлення за замовленнями
- в) Процес упаковки товарів
- г) Процес перевірки товарів на наявність пошкоджень

19 Що таке "інвентаризація" на складі?

- а) Процес переміщення товарів між складами
- б) Процес перевірки наявності товарів та їх стану на складі
- в) Процес прийому товарів від постачальника
- г) Процес упаковки товарів для транспортування

20 Яка роль автоматизованих систем у складських процесах?

- а) Підвищення швидкості та точності обробки товарів
- б) Виготовлення товарів на складі
- в) Тільки обробка митних документів
- г) Тільки переміщення товарів по складу

21 Що таке "обробка замовлень" на складі?

- а) Переміщення товарів з одного складу на інший
- б) Підготовка та пакування товарів згідно з отриманим замовленням
- в) Прийом товарів від постачальника
- г) Перевірка кількості товарів на складі

Тема 14. Інформаційні технології у міжнародній логістиці.

План теми:

1. Роль інформаційних технологій та інформаційних систем в міжнародній логістиці.
2. Класифікація сучасних інформаційних технологій в міжнародній логістиці.
3. Класифікація типових інформаційних систем та їх використання в міжнародній логістиці.
4. Взаємодія технологій і систем у міжнародній логістиці
5. Переваги і ризики впровадження інформаційних технологій

Короткий зміст

Інформаційні технології (ІТ) значно покращують взаємодію між учасниками логістичних процесів, забезпечуючи швидкість, точність та прозорість у передачі даних. Вони дозволяють інтегрувати різні аспекти логістики, від управління запасами та транспортування до моніторингу та

аналізу продуктивності, що критично важливо для оптимізації витрат і покращення обслуговування клієнтів. Зокрема, сучасні інформаційні системи, такі як системи управління ланцюгами постачання (SCM), системи управління складом (WMS) і системи для планування ресурсів підприємства (ERP), дозволяють автоматизувати багато процесів, що знижує ймовірність помилок і покращує координацію між різними етапами міжнародної логістики. В умовах глобалізації та діджиталізації бізнесу застосування ІТ стає необхідним для збереження конкурентоспроможності та ефективного управління міжнародними ланцюгами постачання.

Варто розрізняти інформаційні технології (ІТ) та інформаційні системи (ІС) в міжнародній логістиці, хоча вони тісно пов'язані між собою.

Інформаційні технології (ІТ) — це набір технологій, які використовуються для обробки, зберігання та передачі інформації. Вони охоплюють технічну інфраструктуру, апаратне забезпечення (сервери, комп'ютери), програмне забезпечення, мережі, засоби комунікації та інші інструменти, що забезпечують обробку даних. В ІТ увага зосереджена на технологічних інструментах, які дозволяють здійснювати передачу даних, управління інформацією та взаємодію між різними системами.

Інформаційні системи (ІС) — це організовані структури, що складаються з людей, процесів та інформаційних технологій, які разом дозволяють збирати, зберігати, обробляти і передавати інформацію для підтримки прийняття рішень. ІС орієнтовані на забезпечення певних бізнес-процесів, таких як управління ланцюгами постачання, транспортними потоками, складськими операціями тощо. Вони є результатом інтеграції технологій для вирішення конкретних завдань.

До основних ІТ в міжнародній логістиці відносять:

1. Технології автоматичної ідентифікації, які використовуються для ідентифікації товарів або контейнерів, спрощуючи облік та відслідковування товарів на складі, в транспортних засобах та в міжнародних ланцюгах постачання. Це технології штрих-кодування, радіочастотної ідентифікації та інтернету речей.

- 2 Електронний обмін даними (EDI) - це технологія, що дозволяє автоматизувати передачу документів і даних між різними учасниками ланцюга постачання (наприклад, постачальниками, замовниками, транспортними компаніями тощо) у стандартизованому електронному вигляді. Це зменшує потребу в паперових документах і забезпечує швидке, безпечне та точне передавання інформації. Тому EDI є технологією, яка використовує певні

стандарти та протоколи для обміну даними між інформаційними системами різних організацій.

3. Мобільні додатки та мобільні технології, які допомагають зібрати, обробити і передати інформацію про вантаж, координувати транспортні процеси, організовувати комунікацію між учасниками ланцюга постачання та забезпечують доступ до систем управління логістикою в будь-якому місці.

4. Трекінг і тренінг - технології, що дозволяють відслідковувати місцезнаходження товарів або транспортних засобів в реальному часі, забезпечуючи прозорість і контроль над доставкою товарів.

5. Смарт-технології, які використовують для автоматизації складських та транспортних процесів. Це можуть бути автономні транспортні засоби (дрони, автономні вантажівки), а також технології для автоматизованого збирання товарів на складі, що підвищують ефективність логістичних процесів.

6. Хмарні технології, які дозволяють зберігати і обробляти дані в Інтернеті, надаючи доступ до системи з будь-якого місця і в будь-який час. Вони забезпечують гнучкість, масштабованість і ефективне управління інформацією без необхідності в складних інфраструктурах на місцях

7. Блокчейн - це технологія розподіленого реєстру, яка забезпечує надійне, прозоре та безпечне зберігання даних. У міжнародній логістиці блокчейн використовується для запису та верифікації всіх операцій у ланцюгу постачання. Вона дозволяє зменшити ймовірність шахрайства, покращити контроль за товарами, забезпечити незмінність даних про вантажі та зменшити час на перевірку документів. Блокчейн може використовуватись для автоматизації контрактів (через смарт-контракти), забезпечення прозорості у процесах доставки, митного очищення та ін.

8. Технології віртуальної та доповненої реальності (VR/AR), які дозволяють підвищити ефективність процесів, знизити витрати та поліпшити взаємодію з клієнтами й партнерами. Віртуальна реальність дозволяє проводити навчання без необхідності використовувати реальні складські приміщення, вантажівки або складне обладнання, створювати віртуальні моделі складських приміщень, транспортних маршрутів та процесів обробки товарів тощо. Доповнена реальність (AR) додає цифрову інформацію до реального світу. AR технології дозволяють складському персоналу працювати з віртуальними підказками для полегшення процесу комплектування та перевірки товарів. Спеціальні окуляри або мобільні додатки можуть виводити інформацію про місце зберігання товару, його кількість, умови транспортування тощо, що значно прискорює операції. Водії та логісти можуть використовувати AR для прокладання оптимальних маршрутів, отримання інформації про дорожні умови в реальному часі, а також

для коригування маршрутів у випадку непередбачених ситуацій. AR може використовуватись для надання віртуальних інструкцій з обслуговування транспортних засобів або складського обладнання, що дозволяє швидко здійснювати ремонтні роботи на місці без необхідності викликати фахівців.

9. Технології обробки даних та аналітики. Великі дані (Big Data) дозволяють робити точні прогнози попиту, оптимізувати ланцюги поставок та зменшувати витрати. Машинне навчання та штучний інтелект допомагають прогнозувати попит, оптимізувати маршрути та виявляти аномалії в процесах.

Інформаційні системи є основою для автоматизації та інтеграції логістичних процесів на всіх етапах ланцюга постачання. Вони дозволяють зберігати, обробляти та аналізувати інформацію, що критично важливо для прийняття рішень у реальному часі. Серед найбільш поширених ІС в міжнародній логістиці варто відзначити такі.

1. Системи управління ланцюгами постачання (SCM): інтегрують всі процеси від постачання сировини до доставки готової продукції кінцевому споживачу. Вони допомагають координувати взаємодію між партнерами, відстежувати запаси і оптимізувати виробничі та транспортні процеси.

2. Системи управління складом (WMS): забезпечують ефективне управління складськими запасами, контроль за товарними запасами, автоматизацію комплектації замовлень і покращення обробки товарів.

3. Системи управління транспортом (TMS): дозволяють планувати та оптимізувати маршрути перевезень, зменшувати витрати на транспортування, покращувати точність доставки та забезпечувати моніторинг транспортних засобів.

4. Системи управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM) або з постачальниками (SRM), які забезпечують персоніфікований підход до організації взаємодії та співпраці в ланцюгах постачання.

5. Системи для планування ресурсів підприємства (ERP), які інтегрують всі основні функції бізнесу, включаючи логістику, фінанси, людські ресурси, виробництво та інші, у єдину платформу. Вони дозволяють компаніям мати єдину базу даних для всіх операцій і забезпечувати кращу координацію між відділами та учасниками ланцюга постачання.

Переваги впровадження інформаційних технологій у міжнародній логістиці:

- покращення ефективності та швидкості процесів: Інформаційні технології автоматизують процеси, що значно знижує час, необхідний для обробки замовлень, доставок та інших логістичних операцій. Це дозволяє зменшити затримки та прискорити взаємодію між партнерами;

- підвищення прозорості та відстеження вантажів: Використання таких технологій, як GPS, IoT, та блокчейн, дозволяє в реальному часі відстежувати вантажі, що значно покращує прозорість і контроль за процесами, знижує ризик втрат або пошкоджень товарів;

- зниження витрат: Інформаційні системи, зокрема в сфері управління запасами, можуть значно оптимізувати витрати на зберігання, транспортування та управління ланцюгами постачання, що допомагає знизити загальні витрати на логістику;

- покращення комунікації та взаємодії: Впровадження електронного обміну даними (EDI), інтегрованих систем управління та інших технологій дозволяє автоматизувати і зменшити людські помилки при передачі даних, що покращує взаємодію між партнерами в ланцюгах постачання;

- адаптація до змін у попиті та ринку: Технології дають можливість більш гнучко реагувати на зміни в попиті, забезпечуючи адаптивність системи до нових умов, що особливо важливо в умовах міжнародного бізнесу з його варіативністю.

Виклики впровадження інформаційних технологій у міжнародній логістиці:

- високі витрати на впровадження: Інвестиції в інформаційні технології можуть бути значними, особливо для великих міжнародних ланцюгів постачання. Вартість інтеграції нових систем, навчання персоналу та підтримки інфраструктури може бути високою;

- складність інтеграції різних систем: Міжнародні компанії часто використовують різні програмні рішення та платформи для управління логістичними процесами. Інтеграція таких систем для забезпечення безперебійного обміну даними між усіма учасниками ланцюга може бути складною та витратною;

- кібербезпека: В умовах зростання цифровізації зростають і ризики кіберзагроз. Захист від хакерських атак, витоку даних або маніпуляцій з інформацією стає одним із основних викликів, особливо в міжнародній практиці, де масштаби та складність операцій збільшуються;

- необхідність навчання персоналу: Нові технології потребують відповідної підготовки персоналу. Необхідність навчання та перекваліфікації співробітників на нові системи може бути викликом, особливо якщо мова йде про великі організації з численним персоналом;

- технічні проблеми та сумісність: Враховуючи різноманітність програмних і апаратних рішень, що використовуються в міжнародних ланцюгах постачання, можуть виникнути проблеми з сумісністю технологій, що ускладнює ефективне функціонування систем;

- регулювання та відповідність стандартам: Впровадження інформаційних технологій у міжнародній логістиці потребує врахування численних правових і регуляторних вимог в різних країнах. Це включає захист даних, відповідність вимогам митного оформлення та екологічним стандартам.

Для моніторингу глобальних та міжнародних товарних потоків велике значення мають технології трекінгу та тренінгу.

Технологія трекінгу (tracking) в контексті логістики - це система моніторингу та відстеження руху вантажів, товарів чи транспортних засобів у реальному часі. Вона дозволяє підприємствам та клієнтам отримувати інформацію про місцезнаходження товарів або вантажів на всіх етапах їх переміщення в межах логістичного ланцюга. Технологія трекінгу базується на використанні різноманітних сенсорних технологій, таких як GPS (Глобальна система позиціонування), RFID (радіочастотна ідентифікація), IoT (Інтернет речей), а також мобільні додатки для збору та передачі даних про місцезнаходження вантажу або транспортного засобу.

Технологія тресінгу (tracing) в контексті логістики є процесом відстеження та запису історії переміщення товару чи вантажу протягом усього ланцюга постачання. Вона забезпечує детальну інформацію про шлях, який пройшов вантаж, його місцезнаходження, а також зміни, що відбулися з ним, включаючи часові мітки, умови зберігання та транспортні етапи. Основні відмінності між трекінгом (tracking) і тресінгом полягають у тому, що трекінг передбачає реальний моніторинг поточного місцезнаходження товару, а тресінг фокусується на історії переміщення та документації по ньому.

Окремо слід виокремити технологію 3D-друку, яка має потенціал істотно змінити міжнародну логістику, оскільки ця технологія дозволяє виробляти деталі та товари безпосередньо там, де вони необхідні, замість того, щоб транспортувати готові вироби через довгі відстані. 3D-друк дозволяє виробляти деталі та компоненти на місці, що зменшує потребу в міжнародних перевезеннях і транспортуванні готових товарів через кордони. Це особливо вигідно для виробничих підприємств, які можуть надрукувати необхідні частини чи продукцію безпосередньо у місці використання, що значно знижує витрати на транспортування, митні збори та інші супутні витрати. 3D-друк дозволяє компаніям створювати потрібні запчастини або продукти на вимогу, що зменшує необхідність у великих складських запасах. Це дозволяє скоротити витрати на зберігання товарів, а також підвищує швидкість доставки, оскільки продукти можуть бути створені і доставлені до кінцевого споживача значно швидше. 3D-друк дозволяє швидко адаптувати виробництво під специфічні потреби ринку або клієнта. Це дає можливість міжнародним компаніям швидко реагувати на

зміни попиту і виробляти необхідні деталі або продукти без значних затримок, що особливо важливо у сфері міжнародної логістики. Виготовлення продукції через 3D-друк дозволяє знизити залежність від глобальних ланцюгів постачання, зокрема для складних або специфічних деталей. Міжнародні компанії можуть встановлювати друкарні на місцях продажу або в точках, де їх продукція найбільш затребувана, що зменшує потребу у великих поставках з-за кордону.

Отже, інформаційні технології є критично важливими для ефективного функціонування міжнародної логістики. Вони забезпечують автоматизацію процесів, обробку великих обсягів даних, інтеграцію різних етапів ланцюгів постачання, а також підвищують швидкість і точність операцій. В умовах глобалізації та постійно зростаючих вимог до ефективності і прозорості логістичних операцій, ІТ є основою для оптимізації поставок, зменшення витрат, підвищення рівня сервісу та покращення взаємодії з партнерами. ІТ-технології допомагають зменшити витрати на транспортування, зберігання та управління запасами, а також дозволяють здійснювати моніторинг і контроль за вантажами в реальному часі, що є надзвичайно важливим для міжнародної торгівлі. Крім того, інтелектуальні системи та програмні рішення дають можливість здійснювати прогнозування попиту, планування маршрутів, оптимізацію складських процесів і підвищення гнучкості логістичних операцій.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Що таке інформаційні технології в міжнародній логістиці і яку роль вони відіграють у сучасних логістичних системах?
2. Які основні категорії інформаційних технологій використовуються в міжнародній логістиці?
3. Як технологія штрих-кодування допомагає в управлінні ланцюгами постачання?
4. Чим технології RFID відрізняються від штрих-кодування?
5. Як Інтернет речей (IoT) змінює міжнародну логістику?
6. Які переваги дає використання технології IoT в міжнародних перевезеннях?
7. Поясніть, як працює технологія блокчейн в контексті міжнародної логістики.
8. Які основні переваги використання блокчейну для моніторингу ланцюгів постачання?
9. Як працює система електронного обміну даними (ЕДІ) і яку роль вона відіграє у міжнародній логістиці?

10. Які основні відмінності між ЕДІ та технологією блокчейн?
11. Що таке технологія трекінгу і як вона застосовується у міжнародній логістиці?
12. Як технологія тресінгу відрізняється від трекінгу і яку роль вона відіграє у міжнародній логістиці?
13. Чим важливі інформаційні системи для управління логістичними витратами в міжнародному бізнесі?
14. Які технології використовуються для автоматизації складів у міжнародній логістиці?
15. Як технології впливають на ефективність управління запасами у міжнародному бізнесі?
16. Що таке гіперлогістика і як вона пов'язана з використанням інформаційних технологій?
17. Яка роль штучного інтелекту в управлінні ланцюгами постачання?
18. Що таке автономні транспортні засоби і які технології стоять за їхнім впровадженням у міжнародній логістиці?
19. Які проблеми виникають при впровадженні інформаційних технологій у міжнародну логістику?
20. Які основні виклики при використанні інформаційних технологій у міжнародних перевезеннях?

Перелік літератури до теми 14

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 6, 7, 8, 15, 17, 19]

Завдання для самостійного виконання.

1. Як використання ІТ допомагає покращити планування і управління транспортними мережами в міжнародній логістиці?
2. Як інформаційні технології допомагають у зменшенні ризиків у міжнародній логістиці?
3. Які методи забезпечення кібербезпеки використовуються для захисту логістичних даних у міжнародному бізнесі?
4. Як впровадження інформаційних технологій змінює роль логістичних посередників на світовому ринку?
5. Як метавсесвіт може вплинути на розвиток міжнародної логістики?
6. Вивчити застосування IoT для моніторингу умов перевезення (температура, вологість) та як це допомагає знижувати втрати і покращувати обслуговування клієнтів.

7. Аналізувати, як системи EDI сприяють пришвидшенню обробки інформації, зменшують витрати і знижують ймовірність помилок у міжнародних ланцюгах постачання

8. Дослідити як зростання електронної комерції змінює вимоги до міжнародної логістики та які інформаційні технології допомагають забезпечити ефективну доставку товарів

Практичне заняття №14

1. Питання для обговорення і дискусії.

A. Як штучний інтелект допомагає прогнозувати попит на вантажоперевезення та впливає на планування логістичних операцій.

B. Як використання блокчейн-технологій у міжнародній логістиці допомагає забезпечити прозорість і зменшує ризики шахрайства.

C. Інтернет речей (IoT) як інструмент для моніторингу стану вантажу під час міжнародних перевезень

D. Електронний обмін даними (EDI) у міжнародній логістиці: переваги та проблеми впровадження

E. Як RFID-технології допомагають автоматизувати процеси на складах і знижують витрати на зберігання і облік товарів у міжнародних ланцюгах постачання.

F. Роль і майбутнє 3D-друку в міжнародній логістиці

2. Презентація результатів міні-досліджень за тематикою:

1. Вплив технології блокчейн на зменшення шахрайства в ланцюгах постачання (дослідити, як використання блокчейн-технологій у міжнародній логістиці допомагає забезпечити прозорість і зменшує ризики шахрайства).

2. Інтернет речей (IoT) як інструмент для моніторингу стану вантажу під час міжнародних перевезень (вивчити застосування IoT для моніторингу умов перевезення (температура, вологість) та як це допомагає знижувати втрати і покращувати обслуговування клієнтів).

3. Автономні транспортні засоби: майбутнє міжнародної логістики (дослідити, як автономні транспортні засоби можуть змінити міжнародні перевезення, зменшити витрати на транспорт і покращити безпеку).

4. Використання технології радіочастотної ідентифікації (RFID) для зниження витрат на складування та облік товарів (Дослідити, як RFID-технології

допомагають автоматизувати процеси на складах і знижують витрати на зберігання і облік товарів у міжнародних ланцюгах постачання).

5. Роль і майбутнє 3D-друку в міжнародній логістиці (дослідити, як 3D-друк може вплинути на ланцюги постачання та перевезення товарів, зокрема за допомогою створення запчастин чи товарів прямо на місці попиту).

Тестові запитання до теми 14

1. Що включає інформаційна інфраструктура в логістиці?

- а) Тільки комп'ютери та програмне забезпечення.
- б) Фізичну мережу доріг та залізниць.
- в) Інструменти, системи та технології для збору, обробки і передачі інформації в логістичних процесах.
- г) Офісну техніку для внутрішнього користування.

2. Які системи й інструменти зазвичай включає інформаційна інфраструктура в логістиці?

- а) Спеціалізовані програми для роботи з електронною поштою.
- б) Тільки глобальну інтернет-мережу.
- в) ERP-системи, системи управління запасами, GPS-системи, системи відстеження вантажів і багато інших.
- г) Лише офісні програми для обробки текстів.

3. Які переваги створює інформаційна інфраструктура в логістиці?

- а) Затримує розвиток логістики і ускладнює взаємодію між сторонами.
- б) Сприяє підвищенню ефективності та розширенню можливостей у керуванні логістичними процесами.
- в) Посилює бар'єри для міжнародного співробітництва.
- г) Знижує важливість транспорту та складів.

4. Що таке "електронний обмін даними" (EDI) в логістиці?

- а) Спеціалізована система зв'язку для різних видів вантажів.
- б) Технологія обміну структурованими електронними документами між різними інформаційними системами.
- в) Вид консультацій в галузі інформаційних технологій.
- г) Внутрішній відділ обробки даних.

5. Як інформаційна інфраструктура допомагає управляти запасами в логістиці?

- а) Зменшує необхідність в будь-якому виді управління запасами.
- б) Покращує можливості передбачення попиту, підвищуючи точність управління запасами.
- в) Робить управління запасами повністю автоматизованим і знеособлює процес.
- г) Збільшує витрати на зберігання товарів.

6. Що означає термін "Інтернет речей" (IoT) в контексті логістики?

- а) Це термін для всіх додатків, які пов'язані з Інтернетом.
- б) Це новий вид комунікаційної мережі для логістичних компаній.

в) Це концепція, за якою речі можуть бути підключені до Інтернету і обмінювати даними між собою та з центральними системами.

г) Це пристрої, які дозволяють перевіряти пошту через Інтернет.

7. Які переваги приносить використання систем глобального позиціонування (GPS) в логістиці?

а) Зовсім не має переваг.

б) Зменшує витрати на водіння автомобіля.

в) Допомогає відстежувати рух вантажу в реальному часі, забезпечуючи більш точне планування маршрутів та посилення безпеки перевезень.

г) Призводить до збільшення часу, витраченого на обробку замовлень.

8. Що таке "Хмарна логістика" (Cloud Logistics) в логістиці?

а) Термін, який вказує на використання хмарних послуг у роботі з даними.

б) Мережа хмарних складів для зберігання товарів.

в) Спеціальна технологія для відкриття сторінок з інформацією в інтернеті.

г) Особливий вид транспорту для перевезення товарів надзвичайно великого розміру.

9. Як інформаційна інфраструктура впливає на можливість взаємодії логістичних компаній та їх партнерів?

а) Ускладнює взаємодію і унеможлиблює обмін даними з партнерами.

б) Покращує спілкування та сприяє більш ефективній співпраці між компаніями.

в) Має незначний вплив на взаємодію.

г) Відсутність впливу.

10. Які заходи можуть бути вжиті для захисту інформаційної інфраструктури в логістиці?

а) Зберігати всі дані на паперових носіях для надійності.

б) Завжди публікувати всю інформацію в мережі Інтернет.

в) Використовувати паролі та шифрування для обміну даними, регулярно оновлювати програмне забезпечення, навчати персонал з питань кібербезпеки. г) Всі вищезазначені заходи є надмірно складними та незавершеними.

Тема 15. Принципи, сталі практики та технології зеленої логістики та зелених ланцюгів постачання.

План теми:

1. Визначення та сутність зеленої та сталої логістики.
2. Принципи та сталі практики зеленої логістики.
3. Роль зеленої логістики в міжнародних ланцюгах постачання.
4. Сутність та інструменти реверсивної логістики.
5. Зв'язок традиційної логістики і реверсивної логістики.
6. Сутність логістики рециклангу та відходів.

Короткий зміст

Підвищення екологічної свідомості споживачів, посилення регуляторного контролю щодо зменшення викидів та ефективного використання ресурсів стимулюють бізнеси впроваджувати зелені практики. Зелені ланцюги постачання допомагають мінімізувати негативний вплив на довкілля, сприяючи сталому розвитку. Розуміння принципів зеленої логістики та ефективне застосування її практик стають ключовими чинниками конкурентоспроможності підприємств у міжнародній торгівлі.

Основними принципами зеленої логістики є:

- оптимізація процесів транспортування для зменшення викидів парникових газів шляхом вибору екологічних видів транспорту, маршрутизації та використання альтернативного палива,
- застосування технологій та підходів для зменшення споживання енергії в логістичних операціях,
- впровадження практик повторного використання, переробки та утилізації матеріалів і упаковки,
- скорочення кількості відходів через оптимізацію упаковки, використання багаторазових матеріалів і вдосконалення складських процесів,
- використання технологій моніторингу для забезпечення екологічного відповідального управління по всьому ланцюгу постачання,

Сталі практики в зелених ланцюгах постачання включають:

1. Екологічно чисте транспортування, тобто використання транспортних засобів з низьким рівнем викидів, альтернативних видів палива (електроенергія, біопаливо), та впровадження маршрутів, які мінімізують витрати енергії.
2. Енергоефективні склади, на яких використовують енергоефективне обладнання, оптимізацію освітлення, температурний режим та відновлювані джерела енергії.
3. Упаковка з низьким впливом на довкілля – зменшення використання пластику, перехід на багаторазову або біорозкладну упаковку, а також зменшення ваги та обсягу упаковки.
4. Циркулярність процесів тобто створення циклів повторного використання матеріалів та товарів, переробка продукції, повернення упаковки і зменшення обсягу відходів.
5. Партнерство з постачальниками – співпраця з екологічно відповідальними постачальниками, що забезпечують відповідність стандартам сталого розвитку.

6. Моніторинг і звітність – впровадження систем обліку екологічних показників, звітність щодо досягнення сталих цілей і використання технологій для прозорості процесів.

7. Освіта і залучення персоналу – підвищення обізнаності працівників і клієнтів щодо важливості сталих практик.

Технології зеленої логістики спрямовані на зменшення екологічного впливу логістичних процесів, підвищення енергоефективності та сприяння сталому розвитку. Основні технології включають:

А) Екологічно чистий транспорт: електромобілі, гібридні транспортні засоби та автомобілі на водневому паливі, використання альтернативних видів палива (біопаливо, природний газ), системи оптимізації маршрутів для зниження витрат палива

Б) Енергозберігаючі складські технології: впровадження систем автоматизації управління енергією, використання відновлюваних джерел енергії (сонячна, вітрова енергія), інтелектуальні системи освітлення та вентиляції.

В) Технології управління відходами: цифрові системи для відстеження відходів і матеріалів для переробки. сортувальні лінії та обладнання для повторного використання матеріалів.

Г) Цифрові технології: інтернет речей (IoT) для моніторингу стану вантажів, складів і транспорту. Big Data і аналітика для прогнозування попиту та оптимізації ресурсів, блокчейн для забезпечення прозорості в екологічному ланцюзі постачання.

Д) Технології пакування: біорозкладні матеріали та багаторазова упаковка, 3D-друк для створення екологічно ефективного пакування.

Е) Смарт-технології логістики: використання дронів та автономних транспортних засобів для екологічно чистої доставки, інтелектуальні платформи для спільного використання ресурсів (наприклад, об'єднання вантажів).

Є) Віртуальні технології: системи для оптимізації поставок через цифрові моделі ланцюгів постачання. віртуальна реальність для моделювання і оптимізації логістичних процесів тощо.

Ці технології сприяють сталості, підвищенню ефективності та зменшенню витрат у міжнародних ланцюгах постачання.

Роль зеленої логістики в міжнародних ланцюгах постачання:

1. Зменшення екологічного сліду: зниження викидів парникових газів, енергоспоживання та забруднення, що особливо важливо в міжнародному масштабі, де транспортування є значним джерелом викидів CO₂.

2. Оптимізація використання ресурсів: використання енергоефективного транспорту, екологічно чистих джерел енергії, переробки та повторного

використання матеріалів сприяє зменшенню витрат і збереженню природних ресурсів.

3. Імідж компаній: впровадження зеленої логістики підвищує репутацію компаній, оскільки споживачі та партнери все більше цінують екологічну відповідальність. Це може сприяти збільшенню конкурентоспроможності на міжнародних ринках.

4. Дотримання нормативних вимог: у багатьох країнах впроваджуються суворі екологічні регламенти, що стосуються транспорту, складів та відходів. Зелена логістика допомагає компаніям відповідати цим вимогам.

5. Сприяння інноваціям: впровадження екологічно чистих технологій та сталих практик у міжнародних ланцюгах постачання стимулює розробку нових рішень, таких як альтернативні види палива, інтелектуальні системи управління транспортом та автоматизація складів.

6. Розвиток партнерських відносин: використання зеленої логістики сприяє створенню більш сталих партнерств між учасниками ланцюгів постачання, оскільки екологічні цілі стають спільними завданнями.

Одним із напрямів зеленої логістики є реверсивна логістика, оскільки вона спрямована на управління зворотними потоками товарів, упаковки та відходів з метою їх повторного використання, переробки чи утилізації. Основна ідея реверсивної логістики полягає у мінімізації екологічного впливу продукції після її споживання, що повністю відповідає цілям зеленої логістики.

П'ять принципів реверсивної логістики (5R):

- повернення: перше «R» означає процес обробки та управління поверненнями продуктів, ініційованим клієнтами або роздрібними продавцями,

- переробка: це «R» передбачає модернізацію та відновлення повернених продуктів до стану як нові, подовжуючи термін їх служби та вартість,

- вилучення: «R» переробки зосереджується на відновленні цінних матеріалів і компонентів із повернених продуктів шляхом процесів розбирання та переробки,

- повторне використання, яке наголошує на використанні повернених або відремонтованих продуктів у їхньому існуючому вигляді, або шляхом їх перепродажу, або перепрофілювання для інших застосувань,

- перепродаж: сстанне «R» стосується продажу повернутих або відремонтованих продуктів на вторинних ринках, таких як дискаунтери, онлайн-ринки або через канали ліквідації.

Ефективність реверсивної логістики:

А. Економічний ефект:

- скорочення витрат на управління зворотними потоками в замкнутих ланцюгах створення цінності;
- оптимізація загальних витрат логістики утилізації та пов'язаного з ними рівня обслуговування логістичних потоків на вході та виході;
- покращення якості та підвищення рівня обслуговування учасників логістичного ланцюга.

Б. Екологічний ефект:

- скорочення кількості відходів для захоронення на полігонах;
- охорона природних ресурсів та зменшення обсягу забруднень, пов'язаних з логістичними процесами утилізації відходів;
- зниження негативного впливу на навколишнє середовище;
- покращення показників екологічного стану на рівні регіону, держави.

В. Соціальний ефект:

- підвищення репутації та лояльності споживачів до бренду компанії;
- створення нових робочих місць та підвищення рівня зайнятості населення та економічної.

Зелена логістика відіграє ключову роль у міжнародному бізнесі, сприяючи зменшенню негативного впливу логістичних операцій на довкілля та забезпечуючи сталий розвиток. Вона дозволяє підвищити екологічну ефективність ланцюгів постачання, покращити репутацію компаній та оптимізувати витрати. Основні принципи зеленої логістики включають екологічну відповідальність, зниження споживання ресурсів, використання альтернативних джерел енергії, впровадження замкнених циклів для мінімізації відходів та інтеграцію екологічних практик у всі логістичні процеси. Сталими практиками зеленої логістики є перехід на електротранспорт, впровадження зеленої упаковки, оптимізація маршрутів перевезень, скорочення відстаней доставки, локалізація виробництва та зменшення енергоспоживання у складських приміщеннях. Серед технологій, що покращують екологічний вплив логістики, слід виділити використання альтернативного палива (біопаливо, електроенергія), автоматизацію складських процесів, застосування Інтернету речей (IoT), блокчейн для прозорості постачання, а також впровадження віртуальної і доповненої реальності для навчання персоналу та планування.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Які основні цілі та завдання зеленої логістики?
2. Які практичні кроки можуть сприяти зменшенню вуглецевого сліду в міжнародних логістичних ланцюгах?

3. Як виглядає процес зеленого пакування та як він впливає на логістичні рішення?
4. Які технологічні інновації можуть бути використані для оптимізації зелених перевезень?
5. Як важливо враховувати аспекти збереження води та енергії в логістичних процесах?
6. Як ефективно впроваджувати принципи циркулярної економіки в логістичних системах?
7. Як зелена логістика впливає на вибір транспортних засобів та маршрутів?
8. Як можна покращити використання вторинних ресурсів у логістичних операціях?
9. Що таке реверсивна логістика?
10. Які основні цілі реверсивної логістики?
11. Назвіть приклади зворотних потоків товарів.
12. Які виклики пов'язані з управлінням зворотними потоками в логістиці?
13. Які переваги може мати компанія внаслідок ефективної реверсивної логістики?
14. Які стратегії повернення товарів існують в реверсивній логістиці?
15. Що таке програми вторинного використання товарів і чому вони важливі?
16. Як використання вторинних матеріалів може вплинути на сталість виробництва?
17. Як реверсивна логістика взаємодіє з поняттям циркулярної економіки?
18. Яким чином реверсивна логістика враховує аспекти сталого розвитку?
19. Які основні принципи логістики відходів і рециклінгу?
20. Які види відходів можуть бути піддані рециклінгу?
21. Які переваги рециклінгу для підприємств та навколишнього середовища?
22. Які технології використовуються для ефективної переробки відходів?
23. Як логістика впливає на зменшення кількості відходів у виробничих процесах?
24. Як співвідносяться поняття “зелена логістика”, “реверсивна логістика”, “”логістика відходів, “логістика рециклінгу”?

Перелік літератури до теми 15

Рекомендовані джерела інформації: [8, 9, 16, 20]

Завдання для самостійного виконання.

1. Які рішення зеленої логістики можуть бути використані для оптимізації складських процесів?
2. Які виклики пов'язані із впровадженням зелених практик у міжнародних логістичних ланцюгах?
3. Як компанії можуть знижувати вплив на довкілля через реверсивну логістику?
4. Як великі компанії можуть інтегрувати логістику відходів у свої виробничі процеси?
5. Які перешкоди можуть виникнути при впровадженні логістики відходів у бізнесі?
6. Які стратегії використовуються для залучення споживачів до участі в програмах рециклінгу?
7. Як виробництва можуть оптимізувати транспортування відходів для максимальної ефективності?
8. Які глобальні тенденції в логістиці відходів можна виокремити на сучасному етапі?

Практичне заняття №15

1. Питання для дискусій та обговорень

- А.** Чи готові компанії до впровадження принципів зеленої логістики в глобальних постачальних ланцюгах?
- В.** Які переваги та недоліки має реверсивна логістика для бізнесу та довкілля?
- С.** Чи можна забезпечити сталий розвиток ланцюгів постачання, не впроваджуючи кардинальних змін у технологіях та інфраструктурі?
- Д.** Зелена логістика: економічний підхід чи необхідність для збереження планети?
- Е.** Як транспортні компанії можуть поєднувати ефективність і збереження екології в умовах глобалізації?
- Ф.** Чи можлива глобальна стандартизація екологічних вимог до логістики?
- Г.** Чи є економічні стимули для компаній впроваджувати принципи зеленої логістики?

2. Аналіз кейсів та ситуаційних вправ

Ситуаційна вправа 1. Аналіз вуглецевого сліду ланцюга постачання

За допомогою онлайн-калькулятора розрахувати вуглецевий слід для певного продукту, враховуючи його транспорт, зберігання та утилізацію.

Опис вправи: Студентам дається інформація про товар (тип, маса, способи транспортування тощо). Вони повинні або формул оцінити вуглецевий слід на кожному етапі його переміщення. Після цього, вони повинні запропонувати шляхи зменшення цього сліду в межах логістичних процесів.

Ситуаційна вправа 2. Розробка стратегії реверсивної логістики для компанії. Групи студентів повинні розробити стратегію реверсивної логістики для реальної компанії. Студенти повинні врахувати всі основні аспекти: оптимізація перевезень, зниження відходів, використання відновлюваних джерел енергії, реверсивна логістика та інші зелені практики. У кінці заняття кожна група презентує свою стратегію.

Кейс: Зелена логістика в умовах глобальних постачальних ланцюгів.

Студенти отримують кейс, який описує глобальний ланцюг постачання великої компанії. Вони повинні проаналізувати поточні логістичні процеси, оцінити вплив на довкілля та запропонувати рішення для інтеграції принципів зеленої логістики в глобальні ланцюги постачання. Рішення мають охоплювати вибір транспорту, управління відходами, використання екологічних упаковок тощо.

Дебати на тему "Зелена логістика або ефективність: що важливіше?"

Студенти діляться на дві групи: одна підтримує повне впровадження зелених практик у логістиці, інша — економічну ефективність і оптимізацію витрат. Кожна група повинна підготувати аргументи за своє бачення і взяти участь в дебатах, намагаючись довести, що важливіше для міжнародного бізнесу.

Тестування до теми 15

1. Що таке зелена логістика?

- А) Оптимізація витрат на логістику
- Б) Зниження екологічного впливу логістичних процесів
- В) Використання нових технологій у логістиці
- Г) Удосконалення транспортних маршрутів

2. Основною метою зеленої логістики є:

- А) Підвищення швидкості доставки
- Б) Зменшення витрат на транспорт
- В) Мінімізація викидів CO₂
- Г) Збільшення кількості складів

3. Який із заходів відноситься до зеленої логістики?

- А) Використання відновлюваних джерел енергії для складів
- Б) Оптимізація кількості працівників
- В) Розробка нових маршрутів без врахування відстані
- Г) Встановлення додаткового обладнання на складі.

4. Що є прикладом зеленої упаковки?

- А) Поліетиленові пакети
- Б) Пакування з біорозкладних матеріалів
- В) Металеві контейнери для зберігання
- Г) Упаковка з голограмами

5. Яка технологія є ключовою для зменшення викидів у зеленій логістиці?

- А) Інтернет речей (IoT)
- Б) Еко-паливо
- В) Роботизація складів
- Г) Блокчейн

6. Який елемент НЕ належить до зеленої логістики?

- А) Використання електротранспорту
- Б) Енергозберігаюче освітлення складів
- В) Традиційне виробництво із значними викидами
- Г) Переробка упаковки

7. Що є частиною зеленої транспортної логістики?

- А) Використання дизельного палива
- Б) Інвестування у великі логістичні центри
- В) Впровадження електровантажівок
- Г) Збільшення кількості рейсів

8. Яка країна першою ввела екологічні стандарти в транспортній логістиці?

- А). США
- Б) Німеччина
- В) Японія
- Г) Китай

9. Що означає принцип "reduce" у контексті зеленої логістики?

- А) Зменшення витрат
- Б) Скорочення використання ресурсів
- В) Оптимізація ланцюгів постачання
- Г) Удосконалення управління складом

10. Що таке екологічний слід логістичних операцій?

- А). Витрати на логістику
- Б) Вуглецеві викиди від логістичних процесів
- В) Відстань перевезень
- Г) Кількість транспортних засобів

11. Який вид транспорту найбільше використовується в зеленій логістиці?

- А) Морський
- Б) Автомобільний на еко-паливі
- В) Повітряний
- Г) Залізничний

12. Який тип складу найбільше відповідає принципам зеленої логістики?

- А) Склади з механічною вентиляцією
- Б) Енергоефективні склади
- В) Традиційні склади з дерев'яними конструкціями
- Г) Склади без зонування

13. Що таке "green supply chain"?

- А) Зелена логістика у транспорті
- Б) Ланцюги постачання з екологічною орієнтацією
- В) Логістичні центри в сільській місцевості
- Г) Використання лише відновлюваних ресурсів

14. Що включає концепція 3R у зеленій логістиці?

- А) Зменшення, переробка, повторне використання
- Б) Збільшення, вдосконалення, модернізація
- В) Реалізація, оптимізація, інновація
- Г) Зменшення витрат, оптимізація часу, підвищення ефективності

15. Що є ключовим індикатором ефективності зеленої логістики?

- А) Час доставки
- Б) Зменшення вуглецевого сліду
- В) Кількість транспорту
- Г) Рівень автоматизації

16. Яке програмне забезпечення допомагає впроваджувати принципи зеленої логістики?

- А) ERP-системи
- Б) CRM-системи
- В) TMS (Transportation Management Systems)
- Г) HRM-системи

17. Що таке "reverse logistics"?

- А) Логістика повернень і переробки товарів
- Б) Логістика продажів
- В) Розподіл товарів між складами
- Г Відмова від зеленої логістики

18. Що означає зелений транспортний коридор?

- А) Оптимізований маршрут для вантажів
- Б) Маршрут з низьким рівнем впливу на довкілля
- В) Маршрут для перевезень морським транспортом
- Г) Інфраструктура, призначена для зберігання вантажів

19. Яка головна роль зеленої логістики в міжнародних ланцюгах постачання?

- А) Підвищення конкурентоспроможності за рахунок швидкої доставки
- Б) Зменшення впливу на довкілля в процесі транспортування і зберігання
- В) Збільшення кількості товарів на складі

Г) Удосконалення відносин із постачальниками

20. Що є ключовою перевагою впровадження зеленої логістики у міжнародних ланцюгах постачання?

- А) Зниження операційних витрат
- Б) Поліпшення екологічної репутації компаній
- В) Збільшення кількості транспорту
- Г) Розширення складської інфраструктури

21. Як зелена логістика впливає на відносини між учасниками ланцюга постачання?

- А) Зменшує кількість посередників
- Б) Покращує співпрацю завдяки екологічній орієнтації
- В) Ускладнює комунікацію через різні вимоги
- Г) Сприяє зменшенню кількості учасників

22. Чому міжнародні компанії впроваджують принципи зеленої логістики?

- А) Для зниження податкового навантаження
- Б) Для досягнення екологічних стандартів та репутаційних переваг
- В) Для зменшення часу на виробництво товарів
- Г) Для збільшення кількості постачальників

23. Який із аспектів зеленої логістики сприяє оптимізації витрат у міжнародних ланцюгах постачання?

- А) Перехід на цифрові технології моніторингу
- Б) Використання великих складів у країнах виробників
- В) Скорочення відстаней перевезення за рахунок локалізації
- Г) Використання невідновлюваних джерел енергії

24. Яка роль зеленої логістики у досягненні цілей сталого розвитку ООН?

- А) Підвищення обсягів міжнародної торгівлі
- Б) Скорочення забруднення довкілля та підтримка екологічної рівноваги
- В) Розширення ланцюгів постачання в регіонах з низьким доходом
- Г) Автоматизація процесів транспортування

Тема 16. Концептуальні засади Єврологістики.

План теми:

1. Визначення єврологістики та етапи її розвитку.
2. Пріоритети єврологістики.
3. Стратегії ефективної інтеграції єврологістичних процесів.
4. Ринок логістичних послуг ЄС.

5. Євроінтеграційні прагнення України та вплив єврологістики на розвиток логістики в Україні.

Короткий зміст

Поняття "єврологістика" (від лат. Euros – Європа і англ. logistics – логістика) є порівняно новим, але стає дедалі популярнішим у контексті європейської інтеграції та розвитку логістичних систем на європейському континенті. Це концепція, що охоплює управління логістичними процесами, які сприяють інтеграції європейських країн у єдиний економічний простір. Єврологістика зосереджується на оптимізації руху товарів і послуг у межах Європейського Союзу (ЄС) та з урахуванням вимог європейського законодавства, стандартів, технологій і практик.

Єврологістика - це комплекс методів, стратегій та інструментів управління логістичними процесами, орієнтованих на забезпечення ефективності і безпеки переміщення товарів, послуг і інформації між країнами Європи з урахуванням європейських стандартів, екологічних вимог і регуляцій, а також ефективної інтеграції з глобальними ланцюгами постачання.

Основні етапи розвитку єврологістики:

1. Початковий етап (до 1950-х років). До середини ХХ століття Європа мала розвинену, але розрізнену логістичну інфраструктуру, де країни мали власні національні транспортні системи. Транспортні коридори часто не мали єдиного управління, що ускладнювало міжнародні перевезення товарів та послуг.

2. Формування Європейської економічної спільноти (1957-1970-ті роки). Після створення Європейської економічної спільноти (ЄЕС) у 1957 році починається процес інтеграції економік країн-членів, що сприяло розвитку єдиної транспортної інфраструктури. Водночас зростає потреба в зручних та швидких перевезеннях товарів між країнами ЄЕС, що стимулює розвиток міжнародних логістичних каналів. Впровадження митного союзу і скасування митних бар'єрів стимулювало потік товарів між країнами, а також сприяло розвитку ланцюгів постачання.

3. Єдина європейська транспортна система (1980-1990-ті роки). З 1980-х років активно розвивається концепція Транс'європейських транспортних мереж (TEN-T), що включає будівництво та модернізацію доріг, залізничних ліній, морських портів і аеропортів. Це дозволило значно підвищити ефективність перевезень товарів, скоротити час доставки та знизити витрати на транспортування між європейськими країнами. Водночас відбувається активне впровадження новітніх технологій, зокрема інформаційних, для підтримки логістичних процесів.

4. Європейський союз і розвиток логістики в рамках глобалізації (2000-ті роки). Поглиблення економічної інтеграції ЄС на початку 2000-х років та розширення Європейського Союзу привело до ще більшої стандартизації та гармонізації логістичних процесів на рівні всього ЄС. З'являється потреба у використанні нових технологій для підтримки складних логістичних процесів, таких як електронний обмін даними (EDI), системи управління ланцюгами постачання (SCM), автоматизація складів та вантажних перевезень.

5. Сучасний етап (2010-ті роки і сучасність). Наразі єврологістика активно інтегрує новітні технології, такі як Інтернет Речей (IoT), блокчейн, штучний інтелект для покращення ефективності логістичних процесів і контролю за ланцюгами постачання. Особливу увагу приділяють сталим та зеленим технологіям, спрямованим на зниження екологічного впливу логістичних процесів через використання екологічно чистих транспортних засобів, раціоналізацію маршрутів та зменшення викидів CO₂. Технології мобільного зв'язку та мобільні додатки значно спростили процеси відстеження товарів, доставки, а також покращили взаємодію між усіма учасниками ланцюга постачання, від постачальників до кінцевих споживачів. Важливим елементом є активна співпраця ЄС із сусідніми країнами, а також іншими економічними блоками, що дозволяє зберігати високий рівень ефективності та безпеки у міжнародних ланцюгах постачання.

6. Перспективи розвитку євро логістики. У майбутньому очікується ще більша інтеграція єврологістики з глобальними ланцюгами постачання завдяки цифровізації і покращенню інфраструктури. Одна з основних тенденцій — це зростання значення автономних транспортних засобів (наприклад, безпілотних вантажівок), що може значно знизити витрати на доставку і покращити ефективність перевезень. Окрім того, значну роль у розвитку єврологістики відіграватиме використання даних у реальному часі для оптимізації маршрутів і моніторингу вантажів.

Пріоритети єврологістики в умовах глобалізації та розвитку міжнародних ланцюгів постачання:

1. Інтеграція та гармонізація стандартів: встановлення єдиних стандартів і норм для транспортування, митного оформлення, безпеки та управління ланцюгами постачання на європейському рівні. Це допомагає зменшити бар'єри для переміщення товарів між країнами та підвищити ефективність логістичних процесів.

2. Розвиток інфраструктури: оновлення та розвиток транспортної та складської інфраструктури в Європі, включаючи створення інтелектуальних логістичних хабів, мереж транспортних коридорів, портів та залізничних

станцій, є важливим аспектом єврологістики. Це дозволяє забезпечити швидку і надійну доставку товарів, а також знизити затримки в ланцюгах постачання.

3. Цифровізація та впровадження нових технологій: застосування новітніх інформаційних технологій, таких як автоматизація процесів, використання блокчейн-технологій для забезпечення прозорості і безпеки транзакцій, а також розробка цифрових платформ для обміну даними між учасниками ланцюга постачання.

4. Сталий розвиток та екологічність: використання екологічно чистих видів транспорту, оптимізація маршрутів, мінімізація викидів вуглецю та переробка упаковки, стає важливим пріоритетом єврологістики. Це дозволяє зменшити негативний вплив на навколишнє середовище та відповідає на глобальні виклики щодо зміни клімату.

5. Гнучкість та адаптивність: врахування глобальних ризиків (економічних, політичних, природних катастроф), що можуть впливати на міжнародні ланцюги постачання. Єврологістика повинна бути здатною швидко адаптуватися до змін і мати стратегії для зниження впливу непередбачених обставин.

6. Безпека та захист товарів: захист від крадіжок, тероризму та інших загроз, використовуючи сучасні технології трекінгу та тресінгу для моніторингу товарів на всіх етапах доставки.

7. Міжнародна співпраця та координація: ефективна взаємодія між урядами, митними органами, транспортними компаніями та іншими учасниками логістичного процесу є важливим пріоритетом. Це включає співпрацю в рамках міжнародних договорів, стандартів та ініціатив, спрямованих на полегшення міжнародних поставок.

Загалом, пріоритети єврологістики направлені на забезпечення безперебійної, ефективної та стійкої роботи міжнародних ланцюгів постачання, що відповідає вимогам швидкості, безпеки, економічності та екологічності.

Заходи, що сприяють досягненню цілей єврологістики, включають:

- гармонізацію митних процедур і сертифікаційних стандартів,
- розвиток інфраструктури, зокрема транспортних коридорів і терміналів,
- впровадження цифрових технологій для оптимізації управління ланцюгами постачання,
- підтримку сталих логістичних практик, що відповідають екологічним стандартам ЄС.

Для ефективної інтеграції єврологістичних процесів у глобальні ланцюги постачання необхідно застосувати низку стратегій, які забезпечать узгодженість, ефективність та адаптацію до швидко змінюваних умов глобальної економіки.

1. Гармонізація стандартів та норм: Однією з важливих стратегій є розробка і впровадження спільних стандартів для транспортування, митного оформлення, документації та безпеки. Це дозволить зменшити адміністративні бар'єри та сприятиме швидкому проходженню товарів через кордони, забезпечуючи ефективність у міжкрайніми поставках.

2. Розвиток спільних логістичних хабів і мереж: Створення інтегрованих логістичних хабів на ключових транспортних маршрутах Європи, які можуть забезпечити швидкий перерозподіл товарів між різними країнами та континентами. Це дозволить скоротити витрати на транспортування, знизити час доставки та полегшити координацію між різними ланками ланцюга постачання.

3. Інвестування в інфраструктуру та технології: Важливо інвестувати в сучасні технології, такі як автоматизовані склади, інтелектуальні транспортні системи та впровадження цифрових рішень для управління ланцюгами постачання. Це дозволить інтегрувати єврологістичні процеси з іншими глобальними системами, забезпечуючи прозорість і оперативність в обміні інформацією.

4. Розвиток цифрових платформ та електронного обміну даними: Впровадження єдиних цифрових платформ для обміну даними між усіма учасниками ланцюга постачання дозволить автоматизувати процеси, знизити кількість помилок та затримок, а також забезпечити повну прозорість і контроль за рухом товарів.

5. Залучення сталих і екологічних практик: Врахування принципів сталого розвитку, використання екологічно чистих видів транспорту та технологій у всіх етапах логістичних процесів. Це включає впровадження "зелених" логістичних практик, таких як зниження викидів CO₂, оптимізація маршрутів для зменшення палива, переробка пакувальних матеріалів.

6. Адаптація до глобальних ризиків і змін: Розробка стратегій, які допоможуть адаптувати єврологістичні процеси до глобальних економічних, політичних і природних змін. Включення в стратегію гнучкості, диверсифікації постачальників і маршрутів для зниження залежності від одного джерела або каналу постачання.

7. Підвищення координації між урядами і підприємствами: Стійка співпраця між урядовими органами і приватним сектором для забезпечення прозорості в митних і регуляторних процесах, що дозволить швидше і ефективніше здійснювати міжнародні поставки.

Впровадження цих стратегій дозволить успішно інтегрувати єврологістичні процеси в глобальні ланцюги постачання, підвищити ефективність операцій і сприяти розвитку міжнародної торгівлі в умовах глобалізації.

Для досягнення цілей єврологістики, спрямованих на інтеграцію, ефективність і сталий розвиток міжнародних ланцюгів постачання в Європі, важливі кілька конкретних заходів:

А. Створення єдиного європейського транспортного простору: це ініціатива ЄС, яка має на меті спрощення і гармонізацію правил транспортування товарів між країнами-членами, що дозволяє зменшити адміністративні бар'єри і збільшити ефективність ланцюгів постачання. Включає в себе стандартизацію інфраструктури, транспортних маршрутів та перевізників.

В. Розвиток цифрових платформ для обміну даними: впровадження систем електронного обміну даними (EDI) та створення інтегрованих цифрових платформ для автоматизації процесів управління ланцюгами постачання, таких як платформи для управління митними процедурами, документообігу та відстеження вантажів.

С. Використання смарт-контрактів та блокчейн-технологій: блокчейн дозволяє забезпечити прозорість, безпеку та зменшити ризик шахрайства в міжнародних поставках, автоматизуючи процеси через смарт-контракти, що мінімізують людське втручання та прискорюють процеси.

Д. Розвиток інфраструктури логістичних хабів і митних центрів: створення та модернізація логістичних центрів, портів, митних хабів та розподільчих центрів, що дозволяє оптимізувати потоки товарів, скоротити витрати на транспортування і зберігання товарів.

Е. Впровадження зеленої логістики та екологічних ініціатив: стратегічні заходи для зменшення викидів CO₂ та оптимізації транспортування через використання екологічно чистих транспортних засобів (електричні вантажівки, водневі технології), а також впровадження політики з використання відновлюваних джерел енергії та переробки упаковки.

Ф. Покращення логістичних стандартів і процедур: Європейський Союз активно працює над гармонізацією митних та логістичних стандартів між країнами-членами для забезпечення ефективної і швидкої обробки товарів, зменшення часу на митне оформлення і перевезення.

Г. Ініціативи щодо управління ризиками та забезпечення безпеки: включає розробку стандартів і технологій для забезпечення безпеки вантажів, зокрема застосування систем трекінгу та тресінгу для моніторингу вантажів на всіх етапах транспортування, а також заходи для зниження ризиків тероризму і крадіжок.

Н. Інвестування в інтелектуальні транспортні системи (ITS): використання технологій для оптимізації маршрутів, зниження витрат на паливо і зменшення

заторів на дорогах, що покращує ефективність транспортування та зменшує вплив на навколишнє середовище.

I. Програми фінансування для розвитку логістичної інфраструктури: ЄС надає фінансові інструменти та гранти для модернізації транспортних та складських інфраструктур, розвитку нових технологій і інновацій у сфері логістики, що сприяє покращенню міжнародних ланцюгів постачання.

J. Міжнародна співпраця та угоди: важливим є підписання угод між країнами ЄС та іншими державами, спрямованих на полегшення митних процедур, зниження торгових бар'єрів та гармонізацію стандартів, що полегшує транскордонне постачання товарів і послуг.

Інтеграція України з ЄС у контексті єврологістики передбачає впровадження багатьох заходів для покращення ефективності міжнародних ланцюгів постачання, відповідно до європейських стандартів. Зокрема:

1. Створення єдиного європейського транспортного простору: Україна активно працює над інтеграцією своєї транспортної інфраструктури з європейським транспортним простором. Це включає модернізацію доріг, залізниць і портів для забезпечення безперешкодного руху товарів між Україною та країнами ЄС. Наприклад, модернізація прикордонних переходів для прискорення митного оформлення і оптимізації процесів транспортування.

2. Розвиток цифрових платформ для обміну даними: Україна може інтегрувати свої митні та логістичні системи з європейськими цифровими платформами, такими як системи для електронного обміну даними (EDI). Це дозволить зменшити час на митне оформлення і обробку товарів. В Україні вже розвивається система «Електронний кабінет», яка сприяє автоматизації митних процедур і може бути адаптована до європейських стандартів.

3. Використання смарт-контрактів та блокчейн-технологій: в Україні застосування блокчейн-технологій і смарт-контрактів може полегшити процеси зовнішньої торгівлі, забезпечуючи прозорість і безпеку транзакцій. Наприклад, впровадження блокчейн у транспортні та митні процедури дозволить ефективно відслідковувати товарні потоки і зменшити можливість шахрайства.

4. Розвиток інфраструктури логістичних хабів і митних центрів: створення розгалуженої мережі логістичних центрів та логістичних хабів дозволяє оптимізувати перевезення товарів через країну та забезпечити їх ефективний транзит між ЄС і іншими країнами. Митні центри, модернізовані відповідно до європейських стандартів, полегшують митне оформлення товарів, знижують витрати часу і грошей на процеси перетину кордонів.

5. Впровадження зеленої логістики та екологічних ініціатив: Україна може посилити екологічну складову в логістиці, впроваджуючи екологічно чисті

транспортні засоби, такі як електричні вантажівки, що активно використовується в країнах ЄС. Крім того, реалізація проектів з переробки упаковки і впровадження сталих практик, таких як «під зелені» митні зони, допомагає зменшити викиди та негативний вплив на навколишнє середовище.

6. Покращення логістичних стандартів і процедур: інтеграція України в європейські логістичні процеси передбачає гармонізацію національних стандартів з європейськими, включаючи зниження митних бар'єрів і стандартизацію технічних вимог до товарів. Наприклад, спрощення митного оформлення завдяки єдиним митним кодексам і процедурам відповідно до регламентів ЄС.

7. Програми фінансування для розвитку логістичної інфраструктури: Україна отримує фінансування від ЄС для модернізації транспортної та складської інфраструктури, що дозволяє знизити витрати на транспортування та зберігання товарів, а також підвищити ефективність міжнародних ланцюгів постачання.

Таким чином, сутність єврологістики полягає в організації та оптимізації логістичних процесів, що охоплюють країни Європейського Союзу та його сусідів. Це поняття передбачає інтеграцію транспортних і постачальницьких ланцюгів, спрощення митних процедур і стандартизацію логістичних практик, що забезпечує ефективну та швидку взаємодію між країнами ЄС і їх партнерами, зокрема Україною. Єврологістика стає ключовим компонентом розвитку єдиного європейського ринку, сприяючи економічному зростанню та глобалізації бізнесу. Інтеграція в єврологістичні процеси відкриває Україні доступ до єдиного європейського ринку, покращує конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародних ринках, сприяє модернізації транспортної інфраструктури та розвитку сталих і екологічних практик у логістичних процесах. Крім того, виконання європейських стандартів стає важливою умовою для забезпечення майбутньої співпраці з ЄС, що позитивно впливає на економічний розвиток країни в цілому.

Питання/завдання для самоперевірки

1. Що означає термін "єврологістика"?
2. Яка роль єврологістики у логістичних процесах Європейського Союзу?
3. Які основні особливості логістичного ринку ЄС?
4. Як Європейський Союз сприяє розвитку логістичних інфраструктур?
5. Які вимоги до логістичних компаній для роботи на європейському ринку?

6. Які фактори визначають стратегічне розташування логістичних хабів в ЄС?
7. Як ЄС реагує на виклики сталого розвитку у сфері логістики?
8. Які транспортні коридори вважаються стратегічними для логістичних потоків в Європі?
9. Які стандарти безпеки та якості мають важливе значення для логістичних компаній у Європі?
10. Як Європейський зелений курс впливає на логістику?
11. Як логістичні компанії вирішують питання зменшення впливу на довкілля в ЄС?
12. Які регіональні та глобальні партнерства впливають на розвиток логістики в Європі?
13. Які напрями передбачає цифрова стратегія ЄС?

Перелік літератури до теми 16

Рекомендовані джерела інформації: [1, 2; 8, 17, 20]

Завдання для самостійного виконання.

1. Які виклики виникають у логістиці ЄС через її міжнародний характер?
2. Які переваги та недоліки логістичних послуг в Європейському Союзі?
3. Як Європейський Союз реагує на виклики цифрової трансформації у логістиці?
4. Як Україна долучена до процесів цифровизації в ЄС?
5. Які пріоритети інновацій ЄС за програмою “Горизонт 2020” та “Горизонт Європа”?
6. Які напрями діяльності Європейської логістичної асоціації?
7. В чому особливість стандарту компетенцій логістичного персоналу Європейської логістичної асоціації?

Практичне заняття №16

1. Питання для дискусій та обговорень

- А.Єврологістика як основа сталого розвитку: чи достатньо зроблено?
- В.Роль європейської інтеграції у формуванні логістичних мереж: переваги та виклики для країн, що приєднуються

С. Міжнародні коридори: чи повинна єврологістика стати глобальним стандартом?

Д. Глобалізація vs регіоналізація: якою повинна бути стратегія єврологістики?"

Е. Чи допоможе єврологістика інтегрувати українські підприємства у глобальні ланцюги постачання?

Ф. Єврологістика як інструмент забезпечення економічної стійкості ЄС.

2. Аналіз кейсів та ситуаційних вправ

Ситуаційна вправа 1. Аналіз транспортних маршрутів в умовах єврологістики. Необхідно організувати доставку товару з України до ЄС. Для цього потрібно вибрати найбільш ефективний маршрут з урахуванням часу, вартості, екологічних стандартів і вимог європейського законодавства. Студенти повинні оцінити різні альтернативи транспортних маршрутів, враховуючи такі чинники, як митні процедури, екологічні вимоги ЄС, вартість транспортування, час доставки та політичну ситуацію.

Завдання 2. Дискусія на тему "Перешкоди для інтеграції України до ЄС: що треба змінити? Студенти повинні розглянути перешкоди для інтеграції України в європейські ланцюги постачання та логістичні процеси, зокрема в контексті митних бар'єрів, нормативно-правової бази, інфраструктури та політичних чинників. Студенти повинні запропонувати рішення для подолання цих перешкод та сформулювати рекомендації для українських підприємств, які прагнуть вийти на європейські ринки.

Тестування до теми 16

1. Що таке єврологістика?

- а) Логістика, яка застосовується тільки в Європі
- б) Логістика, що базується на європейських стандартах і сприяє інтеграції європейських країн
- в) Логістика, яка займається тільки внутрішніми європейськими перевезеннями
- г) Логістика, що здійснюється за допомогою європейських технологій

2. Яка з цих характеристик є основною для єврологістики?

- а) Використання технологій блокчейн
- б) Інтеграція транспортних, складських і митних процесів на європейському рівні
- в) Створення єдиного цифрового простору
- г) Зниження витрат на паливо

3. Які є основні переваги інтеграції України до європейських ланцюгів постачання?

- а) Підвищення митних зборів
- б) Спрощення митних процедур і доступ до нових ринків
- в) Зниження вартості товарів на внутрішньому ринку України
- г) Збільшення транскордонних бар'єрів

4. **Що передбачає впровадження єдиного європейського транспортного простору?**

- а) Гармонізацію вимог до транспорту і інфраструктури
- б) Виключно спільне використання залізничних мереж
- в) Створення єдиного митного контролю на кордонах
- г) Виведення з ринку всіх інших країн

5. **Як інтеграція України до європейського транспортного простору може покращити міжнародні ланцюги постачання?**

- а) Створення нових митних бар'єрів
- б) Прискорення транспортування товарів та зниження витрат на логістику
- в) Виведення українських перевізників з європейського ринку
- г) Обмеження використання автомобільного транспорту

6. **Яким чином Україна може покращити логістичні процеси в рамках єврологістики?**

- а) Збільшення митних процедур
- б) Модернізація інфраструктури для забезпечення безперешкодного руху товарів
- в) Закриття всіх міжнародних залізничних ліній
- г) Спрощення внутрішніх адміністративних процедур

о **Правильна відповідь: б**

7. **Що є важливим аспектом при інтеграції України в європейську логістичну систему?**

- а) Використання одних і тих самих транспортних засобів на всіх маршрутах
- б) Гарантування екологічної безпеки логістичних процесів
- в) Збільшення тривалості митних процедур
- г) Виключення використання сучасних цифрових технологій

8. **Яка з технологій найбільш важлива для інтеграції логістики України з ЄС?**

- а) Технології автоматизації митних процедур
- б) Блокчейн для управління транзакціями
- в) Технології штучного інтелекту для управління ланцюгами постачання
- г) Інтернет речей (IoT) для відстеження вантажів

9. **Як інтеграція України в європейський митний союз може покращити бізнес-середовище?**

- а) Збільшення митних зборів
- б) Спрощення митних процедур і зниження бар'єрів для бізнесу
- в) Ліквідація митних систем України
- г) Виведення України з міжнародних економічних угод

10. Яка з наступних технологій є важливою для інтеграції з європейськими митними системами?

- а) Мобільні додатки для відстеження вантажів
- б) Система управління ланцюгами постачання (SCM)
- в) Система електронного обміну даними (EDI)
- г) Система для резервного управління запасами

11. Яка з ініціатив допомагає Україні інтегруватися в європейську транспортну мережу?

- а) Впровадження єдиного сертифікату для транспорту
- б) Збільшення митних зборів для зовнішньої торгівлі
- в) Модернізація і розширення транспортної інфраструктури
- г) Збільшення чисельності митних інспекторів

12. Яким чином Україна може брати участь в європейських проектах для розвитку зеленої логістики?

- а) Інвестувати в технології енергозбереження для транспортування
- б) Зменшити використання електричних транспортних засобів
- в) Виключити участь у міжнародних угодах щодо змін клімату
- г) Створити нові екологічні бар'єри на кордоні

13. Який вплив має інтеграція України в європейські ланцюги постачання на ефективність бізнесу?

- а) Збільшення транскордонних бар'єрів
- б) Зниження витрат на логістику та пришвидшення часу доставки товарів
- в) Зменшення зовнішньої торгівлі
- г) Складність взаємодії між підприємствами

14. Яка з концепцій єврологістики дозволяє Україні покращити конкурентоспроможність на європейських ринках?

- а) Впровадження стандартів якості ЄС у виробництві
- б) Використання традиційних методів транспортування без інновацій
- в) Складні митні процедури для експортних товарів
- г) Виключення участі у транскордонних угодах

15. Що є основною метою інтеграції України з ЄС в контексті єврологістики?

- а) Підвищення митних тарифів для України
- б) Спрощення і пришвидшення міжнародних постачань та транзиту товарів
- в) Виключення логістичних технологій з процесів транспортування
- г) Виведення усіх вантажів з митного контролю

16. Що передбачає принцип "єдиного митного простору" для України в єврологістичній інтеграції?

- а) Підвищення митних зборів на кордонах
- б) Створення спільних митних стандартів та процедур
- в) Ліквідація усіх митних бар'єрів на кордонах
- г) Заборона на зовнішню торгівлю

17. Яка з європейських ініціатив сприяє інтеграції України в європейську транспортну систему?

- а) Розвиток альтернативних джерел енергії
- б) Міжнародні угоди щодо розвитку інфраструктури ЄС
- в) Програма "Європейська Зелена Угода"
- г) Всі варіанти правильні

18. **Що таке "логістика зеленого розвитку"?**

- а) Логістика, яка сприяє зменшенню впливу на навколишнє середовище
- б) Логістика, орієнтована на інтенсивне використання транспорту
- в) Логістика, яка включає лише вантажні перевезення
- г) Логістика, що сприяє збільшенню забруднення довкілля

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Негода А., Русак Д. Міжнародна логістика та глобальні ланцюги постачань: навчальний посібник у схемах. К.: КНУ, 2023. 268 с.
2. Міжнародна логістика. Електронний підручник. /за наук. редакц. проф. Сохацької О.М. Тернопіль: ЗУНУ. 2022. 370 с
3. Міжнародні логістичні послуги: конспект лекцій / укладач І.Є. Ярова. Суми : Сумський державний університет, 2020. 107 с.
4. Григорак, М. Ю. Міжнародна логістика. Рекомендації до виконання курсової роботи [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освіт. програмою «Менеджмент міжнародного бізнесу» спец. 073 Менеджмент / М. Ю. Григорак, І. С. Луценко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,54 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 64 с. – Назва з екрана. URI: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/65220>
5. Логістичні технології міжнародних перевезень та експедирування вантажів авіатранспортом: навчальний посібник / В. П. Залізнюк, М.Ю. Григорак та ін. К. : Видавничий дім «Кондор», 2021. 480 с.
6. Марченко В.М. Шутюк В.В. Логістика: Підручник. 2-ге вид., доповн. К.: НУХТ, 2022. 334 с.
7. Балабанова Л.В. , Германчук А.М. Логістика. Підручник для ВНЗ. Львів: Вид-во «Магнолія 2006», 2021. 368 с.
8. Крикавський Є., Похильченко О., Фертч М. Логістика та управління ланцюгами поставок: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. Політехніка, 2017. 801 с.
9. Гриценко .І., Савченко Л.В. Екологістика : навчальний посібник. Київ : НАУ, 2021. 259 с. Вид-во Львів. Політехніка, 2017. 801 с.
10. Міжнародні перевезення: теорія та практика: навч. посіб. У 2 кн. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. Кн. 1 / А. С. Галкін, В. П. Левада, Ю. А. Давідіч, Н. В. Давідіч, К. Є. Вакуленко. 2018. 182 с.
11. Міжнародна логістика: методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи студентів спеціальності 073 “Менеджмент” першого (бакалаврського) рівня / уклад. В. О. Письмак. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 44 с.
12. Алькема В. Г. Логістичне забезпечення міжнародної торгівлі. Вчені записки Університету «КРОК». 2017. Випуск 46. С. 82-92.
13. Трушкіна Н., Сербіна Т. Міжнародна логістика у системі зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2022. 1(3). Р. 101-114 URL: <https://isg-journal.com/international-science-journal-ofmanagement-economics-finance/> doi: 10.46299/j.isjmef.20220103.7
14. Трушкіна Н. В., Сербіна Т. В. (2022). Міжнародна логістична діяльність у структурі зовнішньої торгівлі України: бар'єри, загрози та виклики. *Moderní aspekty vědy: XX. Díl mezinárodní kolektivní monografie* (str. 611-623). Česká republika, Jesenice: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022.

15. Чичун В., Зеленюк О. Формування міжнародних логістичних ланцюгів в умовах стратегічних змін конкурентного середовища. *Економіка та суспільство*. 2024. №59. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-23>
16. Sarder M.D. Logistics Transportation Systems 2020. Elsevier. 454 p.
17. Pierre D. International Logistics: The Management of International Trade Operations (6e). Electronic Version. 2021. Cicero Books, LLC. 866 p.
18. Shibasaki R., Watanabe D., Kawasaki T. Global and International Logistics. Sustainability. 2021. 13. 5610. URL: <https://doi.org/10.3390/su13105610>
19. Tongzon J.L. Principles of International Logistics. Edward Elgar Publishing. 2022. 360 p.
20. Sustainable Inland Transport Connectivity Indicators. 2022 URL: <https://unece.org/info/publications/pub/371986>.
21. Yildiz T. Logistics and Supply Chain Management: Fundamentals and Strategies. 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/369302425_Logistics_and_Supply_Chain_Management_Fundamentals_and_Strategies
22. Arvis J.-F., Ojala L., Shepherd B., Ulybina D. Wiederer C. Connecting to Compete 2023: Trade Logistics in an Uncertain Global Economy - The Logistics Performance Index and Its Indicators. The World Bank. 2023. 74 p.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України: офіційний вебсайт. URL: www.ukrstat.gov.ua
2. Офіційний сайт Асоціації професіоналів з управління ланцюгами постачання. URL: <https://cscmp.org/>
3. Офіційний сайт Європейської логістичної асоціації ([European Logistics Association](https://www.elalog.eu/)). URL: <https://www.elalog.eu/>
4. ELA Qualification Standards. URL: <https://www.elalog.eu/ela-standards/>
5. Офіційний сайт логістичної асоціації Великобританії (The Chartered Institute of Logistics and Transport (CILT)). URL: <https://ciltinternational.org/>
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
7. Logistics Performance Index. URL: <https://lpi.worldbank.org/>
8. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <http://www.wto.org>
24. DHL. URL: <https://www.dhl.com/ua-uk/home/about-us.html>
25. FM Logistic. URL: <https://www.fmlogistic.com.ua/>
9. Логіст ФМ: інформаційна платформа для фахівців з логістики. URL: <https://logist.fm/>
10. Всі складські послуги на одній платформі URL: <https://wareteka.com.ua/>
11. ДП Шенкер. URL: <https://www.dbschenker.com/ua-uk/contact/>
12. Logistics trend radar. URL: <https://www.dhl.com/kz-en/home/press/press-archive/2022/dhl-launches-latest-dhl-logistics-trend-radar-with-most-impactful-trends.html>